

T.C.

GİRESUN ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

EKOTURİZM REHBERLİĞİ ANABİLİM DALI

YEREL HALKIN EKOTURİZME YÖNELİK ALGISI ALANYA BÖLGESİ ÖRNEĞİ

**THE PERCEPTION OF ECOTOURISM BY LOCAL PEOPLE. THE EXAMPLE OF
ALANYA REGION**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Seher KARAKURT

DANIŞMAN

Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Mert PASLI

GİRESUN-2022

JÜRİ ÜYELERİ ONAY SAYFASI

Giresun Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nün 11.01.2022 tarihli toplantısında oluşturulan jüri, Sosyal Bilimler Enstitüsü Ekoturizm Rehberliği Anabilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Seher KARAKURT'un Yerel Halkın Ekoturizme Yönelik Algısı Alanya Bölgesi Örneği başlıklı tezini incelemiş olup aday 24/01/2022 tarihinde, saat 10.00'da jüri önünde tez savunmasına alınmıştır.

Aday çalışma, sınav sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Sınav Jürisi	Unvanı, Adı Soyadı	İmzası
Üye (Başkan)	Doç. Dr. Yeliz PEKERŞEN	
Üye	Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Mert PASLI	
Üye	Dr. Öğr. Üyesi Eray TURPCU	
Üye		
Üye		

ONAY

...../...../2022

Prof. Dr. Güven ÖZDEM
Enstitü Müdürü V.

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “Yerel Halkın Ekoturizme Yönelik Algısı Alanya Bölgesi Örneği” adlı çalışmamın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım kaynakların kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

24/01/2022

Seher KARAKURT

İmza

ÖN SÖZ

Günümüzde değişen ve gelişmeye devam eden teknolojik fırsatlar doğrultusunda değişim gösteren turizm anlayışına bağlı olarak insanların turistik destinasyon seçimi de çeşitlilik göstermeye başlamıştır. Sürekli bir yenilik arayışında olan turistler için zamanla doğal ve kültürel açıdan zengin olan kırsal bölgeler cazip hale gelmiştir. Bu durum ise ekoturizm etkinliklerinin yaygınlaşmasını sağlamıştır.

Ekoturizm ekonomik olarak zayıf bölgelerde yaşayan yerel halka fayda sağlayan bir turizm çeşididir. Bu yönüyle yerel halk ve ekoturistler arasında etkileşim meydana getirmektedir. Özellikle kırsala yönelik gerçekleştirilen ekoturizm faaliyetlerinde öncelikli olarak orada yaşayan yerel halkın doğal ve kültürel değerleri koruyarak ekoturizme destek vermesi gerekmektedir.

Çalışma kapsamında Alanya’da yaşayan yerel halkın ekoturizm algıları tespit edilmeye çalışılmıştır. Ekoturizm konusunda bölgede yerel halk dikkate alınarak gerçekleştirilen ilk çalışma olduğu için ilerleyen zamanlarda yapılacak olan çalışmalara kaynak oluşturacağı düşünülmektedir. Aynı zamanda çalışma sonucuna göre yerel halkın ekoturizm konusundaki düşünceleri göz önünde bulundurularak gelecekte Alanya’nın ekoturizm faaliyetleri için değerlendirilebilmesi açısından fikir vereceği düşünülmektedir.

Lisans ve yüksek lisans eğitimim boyunca akademik yönüyle ve hayata bakış açısıyla daima bana örnek olan, zamanını ve katkılarını bana ayırmaktan çekinmeyen, sabır ve anlayış göstererek daima bana güvenen aynı zamanda tamamlamış olduğum yüksek lisans tezim konusunda yardımlarını esirgemeyen değerli danışman hocam Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Mert PASLI ’ya teşekkürlerimi sunarım.

Çalışmam süresince özellikle anket uygulaması aşamasında yardım ve desteklerini benden esirgemeyen kız kardeşim Şerife KARAKURT’a ve tüm dostlarıma teşekkürlerimi sunarım. Hayatım boyunca yanımda olan, sevgi ve desteklerini hiçbir zaman esirgemeyen, maddi ve manevi olarak her zaman bana destek olan sevgili anneme, babama ve kardeşlerime sonsuz teşekkürlerimi sunarım. Son olarak çalışmam sırasında küçük veya büyük katkıda bulunan herkese teşekkür ederim.

ÖZET
YEREL HALKIN EKOTURİZME YÖNELİK ALGISI ALANYA BÖLGESİ
ÖRNEĞİ

Yüksek Lisans Tezi

Seher KARAKURT

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Mert PASLI

Sosyal Bilimler Enstitüsü

Ekoturizm Rehberliği Anabilim Dalı

2022, 133 Sayfa

Ekoturizm doğal ve sosyo-kültürel çevreyi koruyarak gelişen, yerel halkın da ekoturizmin ortaya çıkardığı ekonomik gelişmeden fayda sağlamasına yarayan bir alternatif turizm çeşididir. Ülke ya da bölgenin sahip olduğu turistik doğal kaynakları koruyarak kullanma dengesini sağlaması yönüyle ekoturizm önemlidir. Yerel halkın kültürel yapısını koruması ve ekonomik fayda sağlaması ekoturizmin gelişiminde etkilidir. Ekoturizmin gelişmesi için yerel halkın desteği ve ekoturizm konusundaki algıları önem teşkil etmektedir. Yerel halkın ekoturizm algıları olumlu yönde olursa ziyaretçilere davranış şekilleri de olumlu olacak ve bu durum ekoturizm faaliyetlerinin bölgedeki gelişimini etkileyecektir.

Araştırmada önemli turizm destinasyonlarından olan Alanya İlçesi'nin ekoturizm potansiyeli araştırılarak yerel halkın ekoturizme yönelik algısının ölçülmesi amaçlanmaktadır. Buna bağlı olarak çalışmanın birinci bölümünde turizm ve turizmin sınıflandırılması kavramlarından bahsedilmiştir. İkinci bölümde sürdürülebilir turizm, alternatif turizm ve ekoturizm kavramları açıklanarak ekoturizmin gelişimi, özellikleri, önemi, amaçları, ilkeleri ve etkileri üzerinde durulmuştur. Üçüncü bölümde Alanya İlçesi'nin coğrafi özellikleri, mevcut ve geliştirilebilecek ekoturizm faaliyetlerine değinilmiştir. Dördüncü bölümde ise araştırmanın amacı, önemi, konusu, yöntemi, bulguları ve sonuçlarına yer verilmiştir.

Araştırmada 522 kişiye anket uygulanarak veriler SPSS 22.0 programında değerlendirilmiş ve frekans analizi, ortalama, standart sapma, güvenilirlik, T-testi, ANOVA Testi gerçekleştirilmiştir. Analizler sonucunda Alanya bölgesinde yaşayan yerel halkın ekoturizm algılarının olumlu yönde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yerel

halkın demografik özelliklerine baēlı olarak deēerlendirildiēinde ekoturizme yōnelik algıları arasında anlamlı ilişkiler tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Ekoturizm, Yerel Halk, Alanya, Ekoturizm Algısı, Sōrdürōlebilir Turizm.

ABSTRACT
THE PERCEPTION OF ECOTOURISM BY LOCAL PEOPLE. THE
EXAMPLE OF ALANYA REGION

Master Thesis

Seher KARAKURT

Advisor: Assistant Professor Mehmet Mert PASLI

Institute of Social Sciences

Department of Ecotourism Guidance

2022, Page: 133

Ecotourism is an alternative type of tourism that is developed by preserving the natural and socio-cultural environment, which helps local people to benefit from the economic development that ecotourism has created. It is important to ecotourism the country or region to maintain the balance of use by preserving the tourist natural resources it has. It is effective in the development of ecotourism to protect the cultural structure of the local people and to provide economic benefits. The support of the local people and their perceptions of ecotourism are important for the development of ecotourism. If the perception of ecotourism of the local people is positive, the way they treat visitors will be positive, which will affect the development of ecotourism activities in the region.

The research aims to measure the perception of the local people toward ecotourism by exploring the ecotourism potential of Alanya District, one of the key tourist destinations. Consequently, the first part of the study mentioned the concepts of classification of tourism and tourism. In the second section, the concepts of sustainable tourism, alternative tourism and ecotourism are explained and the development, characteristics, importance, objectives, principles and effects of ecotourism are emphasized. In the third section, the geographical features of Alanya District have been discussed, existing and possible ecotourism activities. In the fourth chapter, the purpose, importance, subject, method, findings and consequences of the investigation are included.

The data was evaluated in SPSS 22.0 by surveying 706 people in the study and frequency analysis, average, standard deviation, reliability, T-Test, ANOVA Test has been performed. The analysis concluded that the perceptions of ecotourism

of the local people living in the Alanya region were positive. Based on the demographic characteristics of the local people, meaningful relationships were identified between their perceptions of ecotourism.

Keywords: Ecotourism, Local People, Alanya, Perception of Ecotourism, Sustainable Tourism.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	I
ÖZET.....	II
ABSTRACT	IV
SİMGELER VE KISALTMALAR	IX
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	X
TABLolar LİSTESİ.....	XI
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

1. TURİZM	5
1.1. Turizm Kavramı	5
1.2. Turizm Sınıflandırılması ve Turist Tipleri	7
1.2.1. Turizme Katılan Kişilerin Sayısına Göre Turizm Çeşitleri.....	8
1.2.2. Ziyaret Edilen Yere Göre Turizm Çeşitleri	9
1.2.3. Turizme Katılan Kişilerin Yaşlarına Göre Turizm Çeşitleri.....	10
1.2.4. Turizme Katılan Kişilerin Sosyo- Ekonomik Durumuna Göre Turizm Çeşitleri 11	
1.2.5. Turizme Katılan Kişilerin Amaçlarına Göre Turizm Çeşitleri	12

İKİNCİ BÖLÜM

2. SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK VE TURİZM	18
2.1. Sürdürülebilir Turizm.....	18
2.2. Alternatif Turizm.....	22
2.3. Ekoturizm Kavramı	23
2.4. Ekoturizmin Ortaya Çıkışı ve Gelişim Süreci	25
2.5. Ekoturizm Özellikleri ve Önemi	27
2.6. Ekoturizm Amaçları ve İlkeleri	28
2.7. Ekoturizm Faaliyetleri	30
2.7.1. Öğrenmeye Yönelik Ekoturizm Faaliyetleri.....	31
2.7.2. Eğlenmeye Yönelik Ekoturizm Faaliyetleri	37
2.7.3. Dinlenmeye Yönelik Ekoturizm Faaliyetleri.....	46
2.8. Ekoturizm Sosyokültürel, Çevresel ve Ekonomik Etkileri	48
2.9. Ekoturizm Olumsuz Etkileri.....	50
2.10. Dünya’da Ekoturizm	52

2.11. Türkiye’de Ekoturizm	55
----------------------------------	----

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. ALANYA İLÇESİ VE EKOTURİZM	59
3.1. Alanya Tarihçesi.....	59
3.2. Alanya İlçesi’nin Coğrafi Özellikleri	61
3.2.1. Alanya İlçesi’nin Coğrafi Konumu.....	61
3.2.2. Alanya İlçesi’nin İklimi	62
3.2.3. Alanya İlçesi’nin Bitki Örtüsü.....	63
3.3. Alanya’nın Demografik Yapısı	64
3.4. Alanya’nın Ekonomik Yapısı.....	65
3.5. Alanya’da Mevcut ve Geliştirilebilecek Ekoturizm Çeşitleri	66
3.5.1. Botanik Turizmi	67
3.5.2. Foto Safari Turizmi	67
3.5.3. Çiftlik Turizmi	68
3.5.4. Mağara Turizmi.....	70
3.5.5. Yamaç Paraşütü.....	71
3.5.6. Akarsu Turizmi	72
3.5.7. Bisiklet Turizmi	72
3.5.8. Sualtı Dalış Turizmi	73
3.5.9. Av Turizmi	74
3.5.10. Kamp-Karavan Turizmi	75
3.5.11. Trekking ve Hiking (Doğa/Dağ Yürüyüşü)	76
3.5.12. Yayla Turizmi	76

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4.YEREL HALKIN EKOTURİZME YÖNELİK ALGISI ALANYA BÖLGESİ ÖRNEĞİ	79
4.1. Araştırmanın Problemi	79
4.2. Araştırmanın Amacı	81
4.3. Araştırma Konusu ve Önemi	82
4.4. Araştırmanın Varsayımları	83
4.5. Araştırmanın Sınırlılıkları	83
4.6. Araştırmanın Hipotezleri	84
4.7. Araştırmanın Yöntemi	84
4.7.1. Araştırmanın Modeli.....	85

4.7.2. Araştırmanın Evren ve Örneklemi	86
4.7.3. Araştırma Verileri Toplama Teknikleri	87
4.7.4. Verilerin Analizi	88
4.8. Bulgular	88
4.8.1. Araştırmanın Geçerlilik ve Güvenilirliği	88
4.8.2. Normallik Testi	89
4.8.3. Araştırmaya Katılan Alanya'da Yaşayan Yerel Halkın Demografik Özelliklerine Bağlı Araştırma Bulguları	90
4.8.4. Araştırmaya Katılan Yerel Halkın Ekoturizm Algılarına Yönelik Frekans, Ortalama ve Standart Sapma Değerleri	93
4.9. Araştırma Sorularına Yönelik Analizler	94
4.9.1. Araştırmaya Katılan Yerel Halkın Cinsiyetlerine Göre Ekoturizm Algılamalarına Yönelik Bulgular	95
4.9.2. Araştırmaya Katılan Yerel Halkın Medeni Durumlarına Göre Ekoturizm Algılamalarına Yönelik Bulgular	95
4.9.4. Araştırmaya Katılan Yerel Halkın Yaşlarına Göre Ekoturizm Algılamalarına Yönelik Bulgular	96
4.9.5. Araştırmaya Katılan Yerel Halkın Öğrenim Düzeylerine Göre Ekoturizm Algılamalarına Yönelik Bulgular	98
4.9.6. Araştırmaya Katılan Yerel Halkın Mesleki Durumlarına Göre Ekoturizm Algılamalarına Yönelik Bulgular	99
4.9.7. Araştırmaya Katılan Yerel Halkın Aylık Gelir Durumlarına Göre Ekoturizm Algılamalarına Yönelik Bulgular	101
4.9.8. Araştırmaya Katılan Yerel Halkın Alanya'da Yaşama Sürelerine Göre Ekoturizm Algılamalarına Yönelik Bulgular	103
SONUÇ VE ÖNERİLER	105
KAYNAKÇA	112
EKLER	130
EK 1-Anket Formu	131
ÖZGEÇMİŞ	133

SİMGELER VE KISALTMALAR

Çalışma kapsamında kullanılan kısaltmalar açıklamaları dahil edilerek aşağıda gösterilmektedir.

Kısaltmalar	Açıklamalar
SPSS	Statistical Package for Social Sciences
TDK	Türk Dil Kurumu
UN	United Nations-Birleşmiş Milletler
UNEP	Birleşmiş Milletler Çevre Programı
UNWCED	Birleşmiş Milletler Dünya Çevre ve Kalkınma Komisyonu
UNWTO	Birleşmiş Milletler Dünya Turizm Örgütü
YHKS	Yaban Hayatı Koruma Sahası
WCS	World Conservation Strategy-Dünya Koruma Stratejisi
WES	World Ecotourism Summit-Dünya Ekoturizm Zirvesi
WTO	World Tourism Organization-Dünya Turizm Örgütü

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1: Turizmin Gelişmesinin Sihirli Beşgeni

Şekil 2: Ekoturizm Aktivitelerinin Sınıflandırılması

Şekil 3: 1950-2020 Ekoturizm Ziyaretçi Sayısı Tahminleri

Şekil 4: Araştırmanın Modeli

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1: Alanya İlçesi Aylık Ortalama Sıcaklık Tablosu

Tablo 2: Alanya İlçesi Yıllara Göre Nüfus Sayıları

Tablo 3: 0.05 İçin Kullanılan Örneklem Büyüklüğü

Tablo 4: Güvenilirlik Analizi

Tablo 5: Araştırmaya Katılan Yerel Halka İlişkin Demografik Bilgiler

Tablo 6: Araştırmaya Katılan Yerel Halkın Ekoturizm Algılarına Yönelik Frekans, Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Tablo 7: Araştırmaya Katılan Yerel Halkın Cinsiyetlerine Göre Ekoturizm Algılamalarına Yönelik Bulgular

Tablo 8: Araştırmaya Katılan Yerel Halkın Medeni Durumlarına Göre Ekoturizm Algılamalarına Yönelik Bulgular

Tablo 9: Araştırmaya Katılan Yerel Halkın Yaşlarına Göre Ekoturizm Algılamalarına Yönelik Bulgular

Tablo 10: Araştırmaya Katılan Yerel Halkın Öğrenim Düzeylerine Göre Ekoturizm Algılamalarına Yönelik Bulgular

Tablo 11: Araştırmaya Katılan Yerel Halkın Mesleki Durumlarına Göre Ekoturizm Algılamalarına Yönelik Bulgular

Tablo 12: Alanya İlçesi'nde Yaşayan Yerel Halkın Mesleki Durumlarına Göre Ekoturizm Algısı Welch Testine Ait Bulgular

Tablo 13: Araştırmaya Katılan Yerel Halkın Aylık Gelir Durumlarına Göre Ekoturizm Algılamalarına Yönelik Bulgular

Tablo 14: Alanya İlçesi'nde Yaşayan Yerel Halkın Aylık Gelir Durumlarına Göre Ekoturizm Algısı Welch Testine Ait Bulgular

Tablo 15: Araştırmaya Katılan Yerel Halkın Alanya'da Yaşama Sürelerine Göre Ekoturizm Algılamalarına Yönelik Bulgular

GİRİŞ

Yirminci yüzyılın ikinci yarısında ortaya çıkan ekonomik, sosyal, kültürel, çevresel ve psikolojik değişimler, insanların turizm alışkanlıklarını ve ihtiyaçlarını etkilemiş ve uluslararası çerçevede yaygın bir turizm hareketi ortaya çıkmıştır. Bu şekilde turizm de sanayileşme ve uluslararası ticaret gibi önemli ve sürekli bir sektör özelliği kazanmıştır. Hizmet endüstrisi olan turizm, ulusal ve uluslararası şekilde büyüyerek yatırımları ve iş hacmini geliştiren, gelir yaratan, döviz ve istihdam sağlayan sosyal ve kültürel hayatı etkileyen, çevreyi koruyan bir sektör durumuna gelmiştir (Usta, 2016: 2).

Dünya çapında meydana gelen değişiklikler insanların turizme katılma şekillerini ve turizme yönelme durumlarını etkilemektedir. İnsanların değişikliklere uyum sağlayarak turizm faaliyetlerine katılmaları ile bu sektörün öneminin artması söz konusu olmaktadır. Gittikçe yaygınlaşan turizm, ülkelerin kendi ekonomilerine katkı yapmak için değerlendirdikleri bir sektör olarak önemini korumaktadır.

Dünyada meydana gelen hızlı ekonomik, siyasal, teknolojik gelişmeler ve değişimlerin yanında son yıllarda turizm tüketim kalıplarında da önemli değişimler yaşanmaktadır. Gün geçtikçe lüks turizm faaliyetlerine daha az katılım olmakta ve bir çeşit doyum sınırına ulaşmış olan turizm merkezlerinden az da olsa uzaklaşma ortaya çıkmaktadır (Arslan, 2005: 30). Teknolojik, siyasal ve ekonomik gelişmelerin insanların talepleri üzerinde bir değişiklik yaratması kaçınılmaz bir durumdur.

Dünyadaki hızlı nüfus artışı ve hızlı kentleşmenin sebep olduğu yapısal sorunlar insanların çeşitli şekillerde tatil yapmalarında etkili olmuştur. Ortaya çıkan bu etmenlere bağlı olarak insanların tercihlerinde değişikliklerin meydana gelmesi doğrultusunda turizm sektöründe de deniz, kum, güneş dışında çeşitli alternatif turizm şekillerine ağırlık verilmeye (dağcılık, su sporları, yayla turizmi, kültür turizmi, kırsal turizm vb.) başlanmıştır (Gürbüz, Erol ve Yavuz, 2002: 421). Küresel anlamda meydana gelen değişimler turizm sektöründe de değişiklikler yaratarak insanlara farklı şekillerde tatil yapma olanağı sunmaktadır. Değişen turist talep ve eğilimlerine karşılık alışılmış turizm anlayışının yanında çeşitli alternatif turizm türleri de ortaya çıkmaktadır.

Alternatif turizm, turizm destinasyonlarının sahip olduğu doğal ve kültürel kaynak değerlerine saygı gösteren, bunları kullanırken korumaya önem veren ve kültürel olarak duyarlı olan, çevreye duyarlı, turistleri çekmek için seçici pazarlama süreci yoluyla sürdürülebilirliği teşvik eden turizm çeşididir (Fennell ve Dowling, 2003: 2). Alternatif turizm faaliyetlerinin uygulanma aşamasında bulunan destinasyonun doğal, kültürel ve sosyal yapısına zarar vermeyecek şekilde hareket edilmelidir. Sürdürülebilir bir turizmin yerine getirilerek devamlılığının sağlanabilmesi için bu yapıların göz ardı edilmemesi gerekmektedir.

Kitle turizmine bir tepki olarak meydana gelen ve alternatif turizm şekillerini içine alan ekoturizm, kırsal ve kültürel turizm öğelerini içine alan ve kırsal alanlarda geliştirilebilir olan bir turizm çeşididir. Ekoturizm, çevreyi korumayı amaçlarken bölgede yaşayan yerel halkın refahını da artırmayı amaçlamaktadır. Günümüzde turistlerin tatil anlayışları geçmişten itibaren alışılmış olan deniz-kum-güneş üçlüsü dışında doğa ile iç içe ve henüz tahrip edilmemiş bir çevre içinde aktif olarak yer alabilecekleri faaliyetlere katılmak olarak değişmektedir. Buna bağlı olarak ülkelerin sahip oldukları doğal ve kültürel varlıkları uzun vadede korumaları beklenmektedir (Baykal ve Çimen, 2015: 11).

Ekoturizm, kitle turizminin yoğun olarak gerçekleştiği bölgelerde belirli dönemlerde meydana gelen bu yoğunluğu daha uzun dönemlere yaymak için değerlendirilebilecek bir alternatif turizm çeşididir. Ekoturizm potansiyeli bulunan bölgelerde ekoturizmi geliştirmek, doğal çevreye fayda sağlamanın yanında yerel halkın da bu durumdan faydalanmasını sağlamaktadır. Ekoturizm faaliyetlerinin bir bölgede gerçekleştirilebilmesi için o bölgede bir ekoturizm potansiyelinin bulunmasının yanında yerel halka fayda sağlaması önemli bir unsurdur. Çünkü yerel halkın ekoturizmden fayda elde etmesi, onların ekoturizm hakkındaki düşüncelerini oluşturmaktadır. Ekoturizmin aktif şekilde uygulandığı ya da ekoturizm planlamasının yapıldığı destinasyonlarda yaşayan yerel halkın, ekoturizme bakış açılarının olumlu ya da olumsuz olması oradaki faaliyetleri etkilemektedir. Yerel halkın ekoturizme yönelik algılarının olumlu olması bölgedeki ekoturizm başarısını artıracaktır. Aynı zamanda yerel halkın ekoturizm faaliyetlerine destek vermesi bölgede ekoturizmin sürdürülebilirliğini artırarak uzun dönemlerde uygulanmasını sağlayacaktır.

Turizm büyük oranda yerel halkın iyi niyetine bağlıdır, yerel halkın desteği turizmin başarılı bir şekilde geliştirilebilmesi için gerekli bir unsurdur. Yerel halkın turizme yönelik algıları olumlu ise turistlerle meydana gelecek ilişkilerde gönüllü olmalarının yanında turizmin gelişmesi için de katkı sağlayacaklardır. Turizm planlamaları aşamasında yerel halkın da düşünceleri öğrenilmeli ve onların da desteği alınmalıdır. Bu uygulamalar ile ilerleyen dönemlerde öfke, dargınlık, kayıtsızlık, güvensizlik gibi turistlerle yerel halk arasında oluşabilecek olumsuz hisler ve davranışlar önlenebilmektedir (Yoon, Gürsoy ve Chen, 2001: 364).

Yerel halkın sahip olduğu demografik özellikleri ekoturizme yönelik algılarının oluşmasını sağlamaktadır. Ortaya çıkan bu ekoturizm algısı, yaşanılan bölgede ekoturizmin gelişmesini de etkilemektedir. Bir bölgede ekoturizm ile ilgili planlar ve projeler gerçekleştirilirken yerel halkın görüşünün alınması gerekmektedir. Çünkü ekoturizm ilkelerinde de belirtildiği gibi ekoturizm, yerel halka fayda amacı olan bir turizm çeşididir. Buna bağlı olarak bu çalışmanın, Alanya bölgesinde yaşayan yerel halkın ekoturizme yönelik algılarını ortaya koyarak gelecek dönemlerde Alanya İlçesi'nde gerçekleştirilecek olan ekoturizm ile ilgili planlamalarda bir katkı yapacağı düşünülmektedir.

Çalışma dört bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde turizm ve turist kavramı üzerinde durularak turizmin gelişimi hakkında bilgi verilmiştir. Turizmin sınıflandırılması ve turist tipleri açıklanmıştır.

İkinci bölümde sürdürülebilirlik kavramı ve sürdürülebilir turizmden bahsedilmiştir. Daha sonra alternatif turizm, ekoturizm kavramları ve ekoturizmin ortaya çıkışı açıklanarak ekoturizmin özellikleri, önemi, amaçları ve ilkeleri hakkında bilgiler verilmiştir. Ekoturizm aktivitelerinin sınıflandırılması yapıldıktan sonra ekoturizmin sosyokültürel, çevresel ve ekonomik etkileri üzerinde durulmuştur. Aynı zamanda Dünya'da ve Türkiye'de ekoturizm uygulamaları hakkında bilgiler verilmiştir.

Üçüncü bölümde araştırmanın gerçekleştirildiği bölge olan Alanya İlçesi'nin tarihçesi, coğrafi özellikleri, iklimi, bitki örtüsü, demografik ve ekonomik yapısı, Alanya'da mevcut ve geliştirilebilecek olan ekoturizm faaliyetleri hakkında ayrıntılı bilgiler verilmiştir.

Dördüncü bölüm araştırma sonuçlarının analiz edilerek açıklandığı bölümdür. Araştırmanın problemi, amacı, konusu ve önemi, varsayımı ve sınırlılıkları, evren ve örnekleme, veri toplama teknikleri, araştırma modeli ve hipotezleri açıklanarak araştırma bulguları hakkında bilgiler verilmiştir. Araştırmadan elde edilen veriler doğrultusunda sonuç bölümünde değerlendirmeler yapılarak önerilere yer verilmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

TURİZM

1.1. Turizm Kavramı

Turizm kavramının kökeni incelendiğinde, dairesel bir hareketi ifade eden Latince “Tornus” kelimesinden geldiği görülmektedir. Latince olan “Tornus” kelimesi İngilizceye “Tour” olarak geçmiştir. Tour kelimesi gezi, seyahat, uzun yolculuk, dünya seyahati anlamlarına gelmektedir. Aynı zamanda seyahat hareketinin başladığı yere geri dönmek şartıyla yapılan kısa veya uzun süreli seyahatleri kapsamaktadır (Mengü, 2013: 18). Dünya çapında olumlu ya da olumsuz, büyük ölçüde etkiye sebep olabilecek turizm sektörünün etkili yönetilebilmesi için öncelikli olarak bu kavramın ülkelerin hükümetleri tarafından doğru anlaşılabilmesi gerekmektedir.

Turizm kavramının ilk tanımı 1905 yılında Guyer- Freuler tarafından yapılmıştır. Freuler 'in tanımına göre turizm, gittikçe artan hava değişimi ve dinlenme ihtiyacına, doğa ve sanatın bir arada bulunduğu göz alıcı güzellikleri tanıma isteğine, ticaret ve sanayinin gelişmesi ve ulaşım araçlarının mükemmel duruma gelmesinin bir sonucu olarak farklı milletlerin ve toplumların birbirlerini daha çok tanımasına imkan sağlayan modern çağa uygun bir olaydır (Kozak, Akoğlan Kozak ve Kozak, 2010: 1).

Turizm kavramının ekonomik yönünü inceleyerek sadece ekonomik açıdan ilk defa tanımı Avusturyalı ekonomist Herman Von Schuller tarafından yapılmıştır. Schuller'e göre turizm; bir ülkeden, şehirden ve bölgeden hareket eden kişilerin gelişleri ve geçici süreli olarak ekonomik yönü içeren tüm faaliyetlerine denilmektedir (Yusıflı ve Kerim, 2019: 93). İnsan faaliyetleri sonucunda ortaya çıkan turizm, birçok alanı ilgilendiren bir kavram olduğu için farklı bilim insanları tarafından çeşitli şekillerde açıklanmaya çalışılmıştır. Buna bağlı olarak turizmde temel olan ise yer değiştirme hareketine bağlı olarak gidilen yerde sürekli olarak kalınmamasıdır.

Uluslararası Turizm Akademisi (L'Academie International edu Tourisme)'nin 1953 yılında yayımladığı sözlükte turizm ile ilgili olarak yapılan tanımı sonraki

çalışmalara yol gösterici olmuştur. Bu tanıma göre turizm, gezi yolculukları anlamına gelen bir kavram, gezilere yönelik seyahatleri gerçekleştirmek amacıyla yerine getirilen birey faaliyetleri, turistlerin ihtiyaçlarını gidermek için iş birliği içinde çalışan bir endüstridir. Turizm kelimesinin kökeni İngilizce Tour sözcüğünden türemektedir. Bu da Fransızca evre yolculuğu veya evre gezisi anlamında olan Tour sözcüğünden alınmıştır. Turizmin, yolculuktan ayrılan kısmı ise turizmde istenilen amacın zgr bir şekilde seçilebilmesi ve gezi isteğini karşılama durumunun bulunmasıdır (Eralp, 1983: 34). Turizmde asıl vurgulanmak istenen bir seyahat deneyimine katılan bireylerin talep ettikleri gezi ihtiyaçlarının giderilmesini içermektedir.

Uluslararası Turizm Uzmanları Birliği (AIEST)'ne göre turizm; insanların bir yerden kazanç elde etme amacıyla olmamak ve o bölgeye sürekli olarak yerleşmemek şartı ile bulundukları yerden farklı bir yere seyahat etmeleri ve o bölgede geçici olarak konaklamalarından meydana gelen olaylara denilmektedir (Aktaş, 2002: 1). Buna göre turizm, bireyin herhangi bir amaçla, bulunduğu konumdan çıkarak yer değiştirmesinden kaynaklanmaktadır. Bu yer değiştirme sırasında meydana gelen ekonomik alışveriş ise turizmin temelini oluşturmaktadır.

Weaver'e göre turizm, turistleri ve diğer ziyaretçileri çekme, taşıma, barındırma ve yönetme sürecinde turistler, işbirlikçiler, yerel yönetim, yerel topluluklar, üniversiteler, toplum kolejleri ve sivil toplum kuruluşları arasındaki etkileşimden kaynaklanan olaylar ve ilişkilerin toplamına denilmektedir. Veblen ise turizmi, toplumsal sınıfları birbirinden ayıran ve zenginleştirilen hayatı sıradan insanlardan ayıran bir boş zaman biçimidir olarak ifade etmektedir. Hunziker ve Craft'a göre ise sürekli bir yerde ikamet etmeyenlerin ve herhangi bir kazanç gerçekleştirmeyen kişilerin seyahatleri ve konaklamaları süresince gerçekleşen olay ve ilişkilerdir (Aziri ve Nedelea, 2013: 6). Geçmiş tarihlerde uzmanlar tarafından turizmin çeşitli tanımları yapılmış olsa da turizm kavramına yönelik ortak noktanın insanlar arasındaki ilişkilerden kaynaklı olduğu söylenebilmektedir. Turizm, insan davranışlarının bir sonucu olarak ortaya çıkmaktadır.

Turizm; bireylerin yaşadıkları ülke haricinde bir yere seyahat ederek kalıcı olarak oraya yerleşmemek, oradan ticari ve politik bir amaç taşımamak şartıyla, asıl

amacın dinlenmek ve eğlenmek olduğu boş zamanların değerlendirilmesi doğrultusunda, farklı amaçlarla yaptıkları seyahatlerden ve gittikleri ülkedeki konaklamalarından kaynaklanan ihtiyaçlarını karşılama, insanları ülkeye kabul etme ve gelen ziyaretçileri ülkede misafir etme olayıdır (Gürdal, 2014: 10-11). Buna bağlı olarak turizm gidilen destinasyona, bireyin seyahat etme amacına ve gidilen yerde kalış şekline bağlı olarak çeşitli şekillerde gerçekleştirilebilmektedir.

Turizmin amaçlarına ulaşılıp ulaşılmadığının anlaşılabilmesi için turizm amacıyla yapılan seyahatlerde sürekli olarak kalışın gerçekleşip gerçekleşmemesi ve seyahat sonucunda konaklama yapılan bölgede gelir getiren bir faaliyet ile bulunma durumunun olup olmaması göz önünde bulundurulmalıdır. Bu iki unsur turizmin amaçlarını ayırt etmeye yaramaktadır (Akoğlan Kozak ve Bahçe, 2012: 3). Buna bağlı olarak turizme katılma sürecinde turistlerin seyahat ettikleri bölgede gösterdikleri davranışlar önemlidir. Turistlerin seyahati gerçekleştirdikleri yerden ekonomik olarak bir fayda sağlamayıp o bölgeye ekonomik yönden katkı yapmaları gerekmektedir.

Turizm kavramını açıklarken turist kavramına da değinilmesi gerekmektedir. Turist sözcüğünün modern anlamda ilk tanımı 1933 yılında F.W. Ogilvy tarafından sürekli olarak yaşadıkları yerden en fazla bir yıl süre için ayrılan ve geçici olarak seyahat ettiği bu yerlerde buralarda kazanmadığı parayı harcayan kişidir şeklinde tanımı yapılmıştır (Eralp, 1983: 37). Turist, bir destinasyonu 12 ayı geçmeyen süre boyunca ziyaret eden kişidir. Gittiği destinasyonda en az bir gece konaklayan kişiler, zevk, iş, ailevi nedenler, sağlık ve ulaşım gibi amaçlarla seyahat edenler turist olarak sayılabilmektedir (Goeldner ve Ritchie, 2003: 8). Turizm sektörü içerisinde aktif olarak yer alan turistler, turizmi oluşturan en etkili unsurdur. Turizm kavramının anlaşılabilmesi için turizm içinde rol alan kişi ve kurumların da iyi anlaşılması gerekmektedir.

1.2. Turizm Sınıflandırılması Ve Turist Tipleri

Turizm faaliyeti, yapılan turizm etkinliğine katılan kişilerin sayısı, katılma şekilleri, nasıl turizm faaliyetleri içinde bulundukları, hangi zamanlarda bu faaliyetlere katıldıkları açısından incelendiğinde farklı şekillerde sınıflandırılmaktadır.

1.2.1. Turizme Katılan Kişilerin Sayısına Göre Turizm Çeşitleri

Bu turizm çeşidinde turizme katılım gösteren kişilerin sayısına göre sınıflandırma yapılmaktadır.

Bireysel Turizm: Bireylerin yeni bölgeler görmek, keşfetmek, macera aramak ya da bu gibi sebeplerle grup halinde olmadan yalnız veya sadece aile üyeleri ile yaptıkları turizm şekline denilmektedir (Bayazıt Hayta, 2008: 32). Buna bağlı olarak bireysel turizm faaliyetine katılan kişiler genellikle maceraperest, yenilikleri keşfetme eğiliminde olan ve sakinlik arayan kişilerdir. Bireysel turizm katılımcıları, tek başlarına seyahat etme eğilimindeki kişiler oldukları için kendilerini daha iyi hissedebilecekleri turizm aktivitelerine katılım gösterebilmektedirler.

Grup Turizmi: Grup turizmi, farklı toplumsal gruplardaki kişilerin turizm faaliyetlerine birlikte katılmalarını ifade etmektedir. Dernek üyeleri, öğrenci grupları, meslek grupları gibi katılımcı gruplarının oluşturduğu bu türdeki turizm çeşidinde kişi sayısı 11 ile 16 arasında olmaktadır (Kozak, Akoğlan Kozak ve Kozak, 2010: 22). Genellikle bir iş yeri, spor kulübü, üniversite öğrencisi gibi grup üyelerinin toplu halde turizm faaliyetlerine katılması ile grup turizmi ortaya çıkmaktadır. Grup üyelerinin organizasyon dışında turizm faaliyeti için toplanmaları sosyal bir ortamın oluşmasını da sağlamaktadır.

Kitle Turizmi: Kitle turizminin iki ana özelliği çok sayıda insanın turizm faaliyetine katılımı ve standart, katı ve esnek olmayan tatil olarak ifade edilmektedir. Buna bağlı olarak kitle turizminin temel unsurları (Fink, 1970 aktaran Vanhove, 1997: 50):

- Çok sayıda insanın katılımı,
- Esas olarak toplu seyahat organizasyonu,
- Toplu şekilde konaklama,
- Tatil organizasyonunu düzenleyenlerin seyahat eden bir grubu bilinçli olarak bir araya getirmeleridir.

Kitle turizminde temel olan unsur turizm faaliyetlerine katılımın, aynı dönemlerde ve toplu halde gerçekleştirilmesidir. Turistlerin belirli dönemlerde tatil bölgelerine topluluk halinde seyahat etmeleri kitle turizmini meydana getirmektedir. Seyahat acentaları tarafından oluşturulan paket turlar, insanlara turizme katılma

fırsatı yaratarak bu turizm türünü ortaya çıkarmaktadır. Bir destinasyonda turizm faaliyetlerini geliştirmek için yapılan çalışmalar kapsamında orada oluşabilecek kitle turizmi etkileri de göz önünde bulundurulmalıdır. Kitle turizminin bölgeye ekonomik gelir sağlama gibi olumlu etkilerinin yanında zaman içerisinde olumsuz etkileri de meydana gelmektedir.

1.2.2. Ziyaret Edilen Yere Göre Turizm Çeşitleri

Ziyaret edilen yere göre turizm şekilleri iç turizm ve dış turizm şeklinde gruplandırılmaktadır.

İç Turizm: Kişilerin kendi yaşadıkları ülkelerinin sınırları içinde yaptıkları seyahatlere denilmektedir (Usta, 2016: 13). Ekonomik olarak iç turizm, bir devletin sınırları içinde paranın coğrafi olarak yeniden dağılmasını sağlamaktadır. Turistler tarafından harcanan para, tatil bölgelerinde ek istihdam ve daha yüksek gelir yaratır ve çarpan etkisi sayesinde faydalar bölge ekonomisine yayılmaktadır (Archer, 1978: 140). Aynı zamanda iç turizm, ulusal gelirin eşit bölünmesini sağlayarak ülkenin ekonomik gelirinin dengelenmesini sağlamaktadır (Özdemir, 1999: 159). Buna bağlı olarak ülkelerin dış turizm faaliyetlerine destek sağlamadan önce ülkenin kendi içerisinde gelişebilmesi için iç turizm faaliyetlerine destek verilmelidir.

Dış Turizm: Belirli bir ülkede yaşayan insanların kendi ülkeleri dışındaki bölgelere turizm amacıyla gerçekleştirdikleri seyahat ve gezilere dış turizm denilmektedir. Bu tür gezilere katılan kişilere de yabancı turist adı verilmektedir (Bahar ve Kozak, 2013: 15). Dış turizm, iç turizm faaliyetinin aksine pasaport, döviz ve vize gibi işlemleri gerektirmektedir. Dış turizmin en belirgin özelliği ise gerçekleştirilen ülkeye döviz getirici etkisinin olmasıdır. Bu yönüyle dış pasif turizm ve dış aktif turizm olarak iki gruba ayrılmaktadır. Dış pasif turizm, bir ülke vatandaşının başka bir ülkeye seyahat etmesini ifade etmektedir. Buna bağlı olarak ödemeler dengesi üzerinde döviz çıkışı ya da ithalat etkisine sebep olmaktadır. Dış aktif turizm ise dış turizm ödemeler dengesi üzerinde döviz kazandırıcı yönde etkisi olmaktadır ve ekonomik açıdan ihracat etkisi yaratmaktadır (Akoğlan Kozak, 2002: 16). Dış turizm faaliyetlerine katılım sağlanması ülkeye döviz girdisi ve çıktısı getirmesi açısından önemlidir. Ülkeye giren döviz o ülkenin para değerine göre değerlendirileceği için dış turizm faaliyetlerinden elde edilen ekonomik gelir o ülke için önemli olmaktadır.

1.2.3. Turizme Katılan Kişilerin Yaşlarına Göre Turizm Çeşitleri

Gençlik Turizmi: Gençlik turizminin ne olduğunun kabul edilmiş tek bir tanımı olmamasına rağmen, istatistiksel izleme amacıyla uygulanan standart, 15 ile 29 yaş arasındaki gençlerin seyahatlerini kapsamaktadır. Gençlik turizminin gelişmesi tüm Avrupa’da ve geri kalan ülkelerde insanların hareketliliğinin en fazla 15 ve 24 yaş aralığında gerçekleşmesiyle meydana gelmektedir (Horak ve Weber, 2000: 37-38). Gençlik seyahatleri, kısmen veya tamamen başka kültürleri deneyimleme, yaşam deneyimi oluşturma ve resmi veya gayri resmi öğrenimden yararlanma isteği ile motive edilen 16-29 yaş arasındaki kişiler tarafından 1 yıldan kısa süreler içinde yapılan bağımsız gezileri içermektedir (Rogerson, 2011: 105). Turizm faaliyetlerine aktif katılım gösterecek turist gruplarından birisi de gençlerdir. Birçok kişi özellikle sorumluluklarının daha az olduğu ve kendilerini daha dinamik hissettikleri genç yaşlarda seyahate katılma eğilimi göstermektedir. Bu yüzden gençlere sağlanan ekonomik destek ile ülkede iç turizm ve dış turizmin gelişmesi sağlanmalıdır.

Yetişkin (Orta Yaş) Turizmi: 25-60 yaş aralığındaki insanların turizm faaliyetlerine katılımlarını içermektedir. Bu turizm grubundaki bireyler, genellikle yoğun iş hayatına sahip, evli ya da bir aile düzenine sahiptirler. Bu yüzden turizme katılma dönemleri genellikle yaz döneminde yoğunlaşmakta, eş ve çocuklarına en uygun zamanlarda seyahate katılmaktadırlar (Kozak vd., 2010: 25). Turizme katılacak olan bireylerin bir aile düzenine sahip olması ve yoğun iş temposu içinde olmaları turizm faaliyetlerini de önemli derecede etkilemektedir. Bu kişiler sorumluluk sahibi kişiler oldukları için her an seyahat edemeyebilirler ve bütün turizm faaliyetlerine aktif bir şekilde katılamayabilirler. Sadece belirli dönemlerde turizm faaliyetlerine katılabilen yetişkin grubu için acentalar tarafından katılabilecekleri dönemlerde onlara uygun turizm planlamaları yapılarak sunulmalıdır. Çocuklu ailelerden oluşan yetişkin grubu dikkate alınarak hazırlanan paket programlar ve fiyatlar ile bu kişilerin ilgisi çekilerek orta yaş turizmine katılımın artırılması sağlanmalıdır.

Üçüncü Yaş Turizmi: Genel olarak 65 yaş ve üzerinde bulunan nüfusun katılım gösterdiği turizm şekilleridir. Sağlık şartlarının daha iyi olduğu gelişmiş ülkelerde yaşam süresinin daha fazla olmasına bağlı olarak 65 yaş ve üzeri yaşlarındaki kişilerin sayısı da daha fazla olmaktadır. Aynı zamanda bu yaş

grubundaki insanlarda ekonomik gelirin ve boş zamanın daha fazla olması sebebi ile gelişmekte olan ülkelere seyahat etmeleri durumunda o ülkelerin turizminin gelişmesi söz konusu olmaktadır (Hazar, 2016: 88). Belli bir yaş seviyesinin üzerine gelmiş olan ve genellikle çalışma hayatına son vermiş, emekli olmuş olan bireylerin sürekli olarak yaşadıkları yerden ayrılarak değişik bölgelere yaptıkları seyahatler üçüncü yaş turizmi faaliyetleri içerisinde bulunmaktadır (Kılıçlar, Aysen ve Küçükergin, 2017: 88). Çeşitli kaynaklarda belirtildiğine göre üçüncü yaş grubuna giren kişiler, yeterli boş zamana ve ekonomik gelire sahip oldukları için bu grubun turizme katılmaları oldukça önemlidir. Üçüncü yaş turistlerden turizm geliri elde edilebilmesi için bu gruba uygun turizm faaliyetlerinin geliştirilip sunulması turizme katılımlarının teşvik edilmesi gerekmektedir.

1.2.4. Turizme Katılan Kişilerin Sosyo- Ekonomik Durumuna Göre Turizm Çeşitleri

Sosyal Turizm: Toplumdaki ekonomik olarak zayıf ve dezavantajlı olan kişilerin turizm faaliyetlerine katılmalarını ifade etmektedir (McCabe, Minnaert ve Diekmann, 2012: 19). Sosyal turizm girişimleri, finansal veya sağlık nedenleriyle turizme katılım gösteremeyen gruplara, erişilebilen turizm deneyimleri sunmayı amaçlamaktadır. Buna bağlı olarak sunulan ürün standarttır ve sosyal olmayan turizm kullanıcıları için de aynıdır. Engelli bireyler ve yaşlıların aktif olarak katılımını teşvik etmeyi hedeflemektedir (Minnaert, Maitland ve Miller, 2011: 405). Sosyal turizmde herkese eşit sunulan turizm faaliyetleri ile turizme katılım gücü az olan kişilere destek sağlanmaktadır. Bu durum ülkeler arasındaki gidiş geliş oranını artırdığı gibi ülkeye döviz girdisi de sağlamaktadır.

Lüks Turizm: Genellikle gelir seviyesi yüksek kimselerin bireysel olarak ya da küçük gruplar halinde gerçekleştirdikleri ve lüks turizm ürün ve hizmetlerine yönelik bir talep oluşturan turizm şekline denilmektedir (Usta, 2016: 15). Lüks turizm yapma anlayışına bağlı olarak sunulan lüks turizm faaliyetlerinin ekonomik getirisi ise o oranda yüksek olmaktadır. Av turizmi, golf turizmi ve kurvaziye turizmi gibi turizm çeşitleri (Hazar, 2016: 82) ekonomik geliri artırmayı sağlayan lüks turizm faaliyetlerindendir. Av turizmi, golf turizmi, kurvaziye gibi turizm türlerinde turistlerin maddi güçlerinin yüksek olması bu faaliyetlerin lüks turizm aktivitelerinden olduğunu desteklemektedir. Pahalı ürünlerden oluşan lüks turizmin

fiyatları da fazla olmaktadır. Lüks turizme katılan kişiler genellikle ünlüler, politikacılar gibi yüksek gelir grubuna ait kişilerden oluşmaktadır. Lüks turizm katılımcılarının toplumda ön plana çıkma isteği ya da toplumdaki diğer insanlarla aynı şartlarda turizme katılmak istememeleri bu turizm türünün yaygınlaşmasını sağlamaktadır.

1.2.5. Turizme Katılan Kişilerin Amaçlarına Göre Turizm Çeşitleri

Deniz Turizmi: Deniz turizmi, insanların ikamet ettikleri yerden uzağa seyahat etmelerini içeren ve deniz ortamına ev sahipliği yapan veya odaklanan (deniz ortamının tuzlu ve düzenli etkilenen sular olarak tanımlandığı) eğlence faaliyetlerini içermektedir (Orams, 1999: 9). Buna bağlı olarak ise birçok aktivite deniz turizmi içerisinde sayılabilmektedir. Tüplü ve şnorkelli dalış, rüzgâr sörfü, balıkçılık, deniz canlılarını ve kuşlarını gözlemleme, kruvaziyer turizmi ve feribot endüstrisi, yelkencilik, yat turizmi, kutup turizmi, deniz müzeleri, tüm kumsal aktiviteler deniz turizmi faaliyetleri içerisinde sayılabilmektedir (Kozan, Özdemir ve Günlü, 2014: 116). Ülkemiz bulunduğu konum açısından deniz turizmi faaliyetleri için yeterli potansiyele sahiptir. Denize erişimin kolay olduğu destinasyonlarda deniz turizmi faaliyetlerinin gerçekleştirilebilmesi için turizm planlarının yapılarak uygulanması gerekmektedir. Doğal bir kaynak olan deniz, turizm sektöründe gerektiği ölçüde kullanılmalıdır. Denizin kendine özgü canlılara da ev sahipliği yapıyor olması deniz altında gerçekleştirilebilecek deniz turizmi aktiviteleri için bir çekicilik oluşturmaktadır.

Kongre Turizmi: Kongre turizmi, insanların devamlı ikamet ettikleri veya çalıştıkları yer dışında, uzmanlık gerektiren bilimsel konularda veya mesleki konularda bilgi alışverişinde bulunmak için toplanmaları sonucunda meydana gelen seyahat ve konaklama olaylarına denilmektedir (Karasu, 1990: 32). Buna bağlı olarak belirli bir konu hakkında bilgi alışverişi yapmak için toplanılan kongre turizminde bulundukları yerden bu bilimsel amaçlar doğrultusunda seyahat eden insanlar gittikleri bölgelerde kongre dışında çeşitli aktivitelere de katılarak o bölgenin ekonomisine katkı sağlamaktadır. Bu yüzden kongre gibi turizm çeşitlerinin yaz sezonu dışında gerçekleştirilmesi turizmden daha uzun süre yararlanılmasını sağlamaktadır.

Termal Turizm: Sağlık, insanların turizm faaliyetleri içerisinde bulunmalarının sebeplerindendir. İnsanlar bazı dönemlerde kaybolan sağlıklarını tekrar kazanmak bazen de sağlıklarını uzun süre koruyabilmek için turizm faaliyetlerine katılmaktadırlar. Sağlık turizminin bir alt dalı olarak düşünülebilen termal turizm, doğal koşullara bağlı olarak belirli sıcaklıklar ile yer üstüne çıkan ve faydalı mineralleri içeren şifalı suların ve şifalı çamur ve buharların yer aldığı bölgelerde, yöreye özgü iklim şartlarına bağlı olarak gerçekleştirilen turizm türüne denilmektedir (Öztürk ve Yazıcıoğlu, 2002: 9). Sağlık turizmi kriterlerinden olan kaybolan sağlığı geri kazanma ve sağlığı koruma düşüncesi ile seyahat eden bireylerin beraberinde yaşlı nüfus da bu amaçla termal turizme katılan gruplardandır. Yaşlı bireyler ya da sağlığı yerinde olmayan bireyler meydana gelen birtakım ağrılarına bağlı olarak termal turizm faaliyetlerine katılım gösterebilmektedir. Bu yüzden termal suların yer aldığı bölgelerde bu turizm faaliyetleri geliştirilmelidir.

Mağara Turizmi: Mağara, en az bir insanın içeriye sığabileceği kadar genişliğe sahip olan yer altı boşluklarına denilmektedir (Arpacı, Zengin ve Batman, 2012: 59). Mağaraların büyüklüğü birkaç metreden kilometrelerce uzunluk ve yüzlerce metre derinlik ve yüksekliğe kadar ulaşabilmektedir. İnsanlar mağaraları estetik, duygusal, eğlence, eğitim ve bazen tıbbi nedenlerle ziyaret etmektedirler (Akca, Sayili ve Cafri, 2016: 48). Mağaraların görsel, sportif, sağlık ve kültürel özelliklere sahip olması bir turizm kaynağı özelliği göstererek mağara turizminin gelişmesini sağlamaktadır. Mağara turizmi, mağaralara ilgi gösteren bilim insanların mağara içlerindeki doğal güzellikleri keşfetmeleri ve tanıtımını yapmalarıyla sportif ve bilimsel amaçlar doğrultusunda başlatılmıştır. Bu doğrultuda mağaralar, mağaracılık sporuna ilgi gösteren turistler için bir çekim unsuru oluştururken mağara girişlerinin açılması, dolaşımın düzenlenmesi, aydınlatma hizmetleri ile her yaştan ve gruptan turistlere hitap etmektedir (Doğaner, 2001: 163). Çeşitli türde genişlik ve uzunluğa sahip olan mağaralar turistler için farklı çekiciliklere sahiptir. Her bir turistin mağara turizmine katılma amacı çeşitlilik gösterebilmektedir. Mağaraların rahat bir şekilde gezilebilmesi, bilimsel amaçlı incelemelerin yapılabilmesi için mağara girişlerinin düzenlenmesi, iç mekan aydınlatmalarının yapılması gerekmektedir.

Mağaraların turizm yapılabilmesi için sahip olduğu özelliklerinin yanı sıra Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın bir mağaranın turizme açılabilmesi için belirlediği kriterler bulunmaktadır. Bunlar;

- Mağaranın turizm açısından önem arz eden ve turizme hizmet veren yerleşim yerlerine yakın olması.
- Mağaranın morfolojik ve diğer oluşum özelliklerinin farklı ve ilgi çekici birtakım unsurları taşıması.
- Doğal etkenlerle oluşan mağaraların yanı sıra insanların barınak, sığınak, ibadet yeri ve depolamacılık gibi amaçlar için kazdıkları ya da oydukları yapay mağaralar da bulunmaktadır. Bu özellikteki mağaraların arkeolojik ve kültürel değer taşıması.
- Mağaraya ulaşımın kolay ve rahat olması.
- Mağara girişinin ve çevresinin ziyaretçilere hizmet vermek için uygun düzenleme yapmaya (otopark, kafeterya vb.) elverişli olması gerekmektedir (yigm.ktb.gov.tr).

Dağ ve Kış Turizmi: Turlara dahil edilen dağlık alanların çok eski dönemlerde kullanılması Avrupa turizminin geçmişi için önemlidir. Fransa'da iki İngiliz Whindham ve Pococke'nin 1741'de Chamonix'i ziyaret etmesi turizm tarihindeki ilk turizm gelişmelerindendir. Bu ziyaret, dağ turizminin başlangıcı olarak kabul edilmektedir (Bourdeau, Corneloup ve Mao, 2002: 22).

Dağcılık özel bilgi, beceri ve teknik isteyen bir sportif faaliyettir. Dağcılık sporunun, yaygınlaşması ve bazı dağlara olan ilginin fazla olması, dağcılara ulaşım, konaklama, ağırlama gibi hizmetlerin verilmesiyle bir turizm faaliyeti ortaya çıkmıştır (Doğaner, 1991: 138). Dağ turizmi, dağların sahip olduğu temiz ve güzel havayı değerlendirmek için insanların dağları kapsayan seyahatler gerçekleştirdikleri turizm türüne denilmektedir (Çuhadar ve Meydan, 2014: 208). Dağlar deniz turizmi gibi çekiciliklerin tersine bütün bir yıl turizm yapılabilme potansiyeline sahip olan yerlerdir. Çünkü yüksekliğe sahip dağlık alanlar, yılın soğuk dönemlerinde kış turizmi yapılabilme imkanı sunarken, yaz dönemlerinde genellikle yayla turizmi için bir fırsat yaratmaktadır. Kendilerine özgü bir iklimi bulunan dağlar temiz havası, sakin mekanları sayesinde insanlara sağlıklı ortamlarda yer alma fırsatı sağlarken

dağcılık, kır yürüyüşü, yamaç paraşütü gibi etkinlikler için de önemli alanlar sunmaktadır (Zeybek, 2011: 119).

Dağların coğrafi koşullarına bağlı olarak gelişen kış turizmi, kayak sporu yapma imkanı sağlayan belirli yükseklikteki karlı alanlarda, ulaşım, konaklama, eğlence, spor tesislerinin bulunduğu alanlarda, kış sporları ve kayak merkezlerine dönüştürülen yerlerde gerçekleştirilen, kar yağışlarına bağlı olarak kış mevsiminde yapılan ve spor yapmanın ağırlık kazandığı bir turizm türüdür. Kış turizmi için yeterli düzeyde kar yağışı alabilen ve karın yerde kalma süresinin uzun olduğu yerler seçilmektedir (Doğaner, 1997: 19). Dağlar, turizmin geliştirilmesi için potansiyel alanlardır. Çünkü her mevsimde gezip görülebilecek, aktivitelere katılabilecek uygun alanlara sahiptir. Buna bağlı olarak dağlık alanlarda insanların yoğun günlük yaşamdan kurtularak vakit geçirebilecekleri aktivite alanları oluşturulabilir. Ancak bu aktivite alanları doğal hayata zarar vermeden oluşturulmalıdır.

Yat Turizmi: Yat turizmi, yat adı verilen deniz aracı kullanılarak, spor ve gezi amacı doğrultusunda koy, körfez, barınaklar ve yat limanları arasında gerçekleştirilen, turizmin esası olan konaklama ve ağırlama hizmetlerinin, bir ulaşım aracı olan yat içinde sunulduğu turizm çeşidine denilmektedir. Yük ve yolcu gemisi özelliği göstermeyen, spor ve geziye katılma amacıyla kullanılan 150 gros tondan az, 33 m'den kısa ve yolcu sayısı 12'yi aşmayan deniz araçları yat olarak kabul edilmekle birlikte 17-19 m'lik orta boy yatların yanında isteğe bağlı olarak 55 m'lik mega yatların hizmete girmesiyle, yat tanımı yapılırken tonaj ve boydan çok bu deniz araçlarının spor ve gezi amacıyla kullanılması temeldir (Doğaner, 2001: 38).

Av Turizmi: Avcı özelliğine sahip kişilerin avlanmak için belirlenmiş ilkelerle gerçekleştirdikleri etkinlikleridir. Av turizmi, doğal ortamlarında yaşayan sayıları fazla veya yeterli olan türlerin avlanmasına izin verilmesi sonucunda ekolojik, yerel değerlere öncelik verilerek kontrollü şekilde gerçekleştirilen bir turizm çeşididir (Akoğlan Kozak ve Bahçe, 2012: 246).

Av turizmine katılacak olan kişiler avlanmak için gerekli olan ilkelere uymalı ve doğal hayata zarar vermeden avlanacak şekilde bilgili olmalıdırlar. Avcılık için gerekli olan malzemeler göz önüne alındığında av turizminin pahalı bir turizm çeşidi olduğu söylenebilmektedir. Buna bağlı olarak av turizmine katılan kişiler genellikle

yüksek gelire sahip kişiler olduğu için bu turizm türünden elde edilecek gelir göz ardı edilmemelidir.

Golf Turizmi: Golf turizmi, golf oyunu oynamak veya seyretmek amacıyla yer değiştiren tüketicilerin oluşturduğu seyahat ve tatil olayına denilmektedir (Gökdeniz, 1995: 40). Golf turizmi yatırımları, çevreye en az düzeyde zarar veren ve yörenin mimarisi ile uyumlu yapılardır. Buna bağlı olarak golfun doğaya ve yöreye olan zararı, diğer turistik yatırımlara göre daha azdır. Golfçular yeni ve farklı golf alanlarında oynayabilmek için tüm dünyayı dolaşmaktadırlar (Tunç Hussein ve Saç, 2008: 14). Golf turizmine katılmak için seyahat eden turistlerin tüm dünyayı dolaşmak için maddi güce sahip olduğunu düşündüğümüzde golf turizmi, lüks turizm çeşitlerinden birisi olarak değerlendirilebilmektedir. Lüks oteller genellikle yüksek gelir grubuna sahip turistleri ağırladıkları için bazı oteller bulundukları alanın kapasitesini genişleterek golf alanları da bulundurmaktadır. Bu oteller golf hizmetini verebilmek için yeterli geniş alana sahip olmalıdır.

İnanç Turizmi: İnsanların sürekli olarak yaşadıkları ve günlük ihtiyaçlarını karşıladıkları yerler dışına, yani inanç çekim destinasyonlarına giderek, dini inançlarına yönelik ibadetlerini gerçekleştirmek, dinsel toplantı ve görevlere katılmak, sanat, kültür, mimarlık ve gelenekler gibi dini formları yakından tecrübe etmek amacıyla yaptıkları seyahatler ve bu seyahatleri esnasında turizm işletmelerinin ürettikleri mal ve hizmetleri talep ederek, geçici süreli olarak konaklamalarından meydana gelen ilişkileri içermektedir (Göktaş, 2018: 8). Geçmiş dönemlerde bir bölgede yaşamış olan topluluklar yaşamlarını sürdürdükleri alanda dini ritüellerini de gerçekleştirmişlerdir. İnsanlar geçmişe ait bu kültürel faaliyetleri yerinde görmek, ait olduğu dine yönelik ibadetlerini gerçekleştirmek gibi nedenlerle inanç turizmi kapsamında seyahat etmektedir.

Yayla Turizmi: İnsanların, sağlık, dinlenme, spor yapma gibi amaçlarla yaylalara yönelik olarak turistik seyahatlere katılmalarından doğan bir turizm çeşididir. Ülkemiz sahip olduğu iklimsel özellikleri, peyzaj değerleri, kırsal öğelerin ağırlıklı olduğu geleneksel yaşam biçimi, dağcılık, atlı doğa gezisi, trekking, yamaç paraşütü, flora ve fauna incelemesi, jeep safari gibi doğa sporlarına uygun alanları ile yayla turizmi için elverişlidir (Hazar, 2016: 80-81). Genellikle yüksek noktalar olan dağlık alanlarda yer alan yaylalar, dağlarda yapılabilecek turizm faaliyetlerine ev

sahipliđi yapmaktadır. Yaylalarda dođa yűrűyűđu, fotođrafçılık, kamp yapmak, hiking ve trekking faaliyetleri, yayla űenlikleri gibi aktiviteler yayla turizmi kapsamında gerçekleűtirilebilecek olan aktiviteleri içermektedir.

Akarsu Turizmi: Genellikle nehre uygun bir yerinden űiűme botlar aracılıđıyla girilerek hızlı űekilde akan, kűpűren suların, çağlayanların aűılması űeklinde tanımlanmaktadır. Bu sportif turizm faaliyetinde űiűme iki kiűilik kanolarla yapılan spora kanoculuk, beű veya dokuz kiűilik botlarla yapılanlara da rafting denilmektedir (Tunç Hussein ve Saç, 2008: 16). Akarsu turizminde akarsuyun sahip olduđu su seviyesi, hızı bu turizm çeűidine katılan kiűiler için önemlidir. Asıl amaç macera deneyimlemek olduđu için suyun hızla akan bir űzellik gűstermesi katılımcıların bulundukları ortamdan daha fazla keyif almalarını sađlamaktadır. Akarsu turizmine elveriűli olan akarsular, yenilik ve macera arayan turist gruplarının katılım gűsterebilmesi için uygun űekilde deđerlendirilmelidir.

İKİNCİ BÖLÜM

SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK VE TURİZM

İnsanlar için bir ihtiyaç haline gelen turizm faaliyetlerinin plansız ve kontrolsüz şekilde yerine getirilmesi sürdürülebilirlik kavramının turizm açısından önemini ortaya çıkarmıştır. Sanayinin gelişmesiyle birlikte yaygınlaşan makine gücü insanların işlerini kolaylaştırarak boş zaman kavramının ortaya çıkmasını sağlamıştır. Daha fazla boş zamana sahip olan insanlar şehir hayatının getirdiği sıkıntılar ile turizm faaliyetlerine daha fazla katılım göstermeye başlamıştır.

Nüfusun artması, şehirleşmenin ortaya çıkması ile artan turizm taleplerindeki yoğunluk istemeden de olsa çevre üzerinde olumsuz etki yaratmaktadır. Turizm faaliyetlerini dört mevsime yayarak sürdürülebilirliğinin sağlanması ile ilgili çalışmalar gerçekleştirilirken, turizmde çevresel sürdürülebilirliğin de göz ardı edilmemesi gerekmektedir. Turizm sektöründe yüksek gelir sağlama hedefine bağlı olarak ekonomik sürdürülebilirliğin yanında çevresel sürdürülebilirliğin de sağlanması gerekmektedir.

2.1. Sürdürülebilir Turizm

Sürdürülebilirlik kavramı ilk olarak 1980 yılı Mart ayında Dünya Koruma Stratejisi'nin (WCS) yayınlanmasıyla kamuoyuna duyurulmuştur (Gössling, Hall ve Weaver, 2009: 21). Daha sonra sürdürülebilirlik ilk olarak 1987 yılında Birleşmiş Milletler Dünya Çevre ve Kalkınma Komisyonu tarafından yayımlanan “Ortak Geleceğimiz” adlı raporda kullanılarak resmi bir konuma getirilmiştir. Söz konusu rapor içeriğinde sürdürülebilirlik kavramı, sürdürülebilir kalkınma kavramı ile birlikte ele alınmıştır. Rapora göre sürdürülebilir kalkınma, “bugünün ihtiyaçlarını gelecek nesillerin de kendi ihtiyaçlarını karşılama imkanlarından ödün vermeden karşılamak” biçiminde tanımlanmaktadır (UNWCED, 1987:31).

Sürdürülebilirlik kelimesinin kökeni Latince “Sustinere” kelimesinden gelmektedir. 1980’li yıllardan itibaren daha farklı alanlarda kullanılmaya başlanan sürdürülebilirlik kavramı asıl olarak, sürdürmek, sağlamak, devam ettirmek, desteklemek, var olmak anlamlarına gelmektedir (Tıraş, 2012: 59). Sürdürülebilirlik ifadesi, doğal çevrenin ve kültürel kaynak değerlerinin gelecek nesiller için korunarak kullanılıp daha doğru ve varlıklı bir şekilde aktarılmasını ifade etmektedir

(Dyllick ve Hockerts, 2002: 130). Sürdürülebilirlik devamlılık arz eden toplumsal, ekonomik ve ekolojik sistemleri tahrip etmeden ve tüketmeden sürekli olarak devamlılığı öngören, yüksek verimlilik sağlamayı hedefleyen bir kavramdır. Kısaca sürdürülebilirlik, kalkınma ile çevre ve doğal kaynakların bir arada dengeli bir şekilde yürütülmesidir (Atıl, Gülgün ve Yörük, 2005: 217).

Ülkelerin çevreye duyarlı yönetim anlayışı içerisinde kurumsallaşması açısından 1992 yılında Rio de Janeiro’da gerçekleştirilen ve “Yeryüzü Zirvesi” olarak adlandırılan Rio Konferansı gerçekleştirilmiştir. Söz konusu zirvede gelecek kuşaklara daha sağlıklı bir dünya bırakabilmek için yoksulluğun beraberinde zengin nüfusun aşırı tüketmesinin sonucu olarak çevre üzerinde olumsuz bir baskı oluşması ve karşılaşılan bu sorunların, ekonomik kararların çevresel etkilerini de göz önünde bulundurarak ulusal ve uluslararası plan ve politikalar yapılarak çözüme kavuşturulabileceği görüşülmüştür (Atıvur, 2009: 232). Rio Zirvesi sonucunda çevre ve kalkınma sorunlarının üstesinden gelinmesine yönelik geliştirilen ilkeler doğrultusunda Gündem 21 Eylem Planı ortaya çıkmıştır. Gündem 21 çevre ve kalkınma arasında bir denge kurulmasını sağlayarak “sürdürülebilir gelişme” anlayışını hayata geçirmeyi hedefleyen bir eylem planı özelliği taşımaktadır. İnsanların ihtiyaçlarının karşılanarak yaşam standartlarının geliştirilmesini, insanlar arasındaki eşitsizliğin giderilmesini, ekosistemin daha iyi korunmasını ve dünyayı 21. Yüzyılın tehditlerinden korumayı hedefleyen bir eylem planıdır (Akgül, 2010: 138-139). Kısaca, Gündem 21 gelecekte karşılaşılabilecek sorunlar için önceden geliştirilen ve yol gösterici olan bir eylem planıdır.

Endüstriyel gelişimin yaşanması ile ölçülemez zenginlik ve refah anlayışı ekolojik bozulmaları meydana getirmiştir. Dünya çapında küresel ısınma, ozon tabakasının incilmesi, ormanların yok olmaya başlaması, kuraklık, biyolojik çeşitliliğin azalması, asit yağmurları, endüstriyel kazalar ve zehirli atıklar gibi çevreye zarar veren sorunlar meydana gelmiştir (Shrivastava, 1995: 936). Yaşanan bu endüstriyel gelişmelerin yanında ortaya çıkan olumsuz durumlar çevre ile ilgili yapılan küresel çalışmaları artırmıştır. Gerçekleştirilen bu çalışmalar ile gelecek nesle daha yaşanılabilir bir dünya bırakmak amaç edinilmiştir. Sürdürülebilirlik doğrultusunda doğal kaynakları, kültürel değerleri koruyarak gelecek kuşaklarında bu kaynaklardan aynı düzeyde yararlanabilmesi için bu kaynak değerlerine önem

vererek kullanmak gerekmektedir. Sürdürülebilir turizm kapsamında düşünüldüğünde ise turistik kaynakların, aynı şekilde korunarak, tahrip edilmeden gelecek kuşaklara kullanabilecekleri şekilde aktarmak hedeflenmektedir.

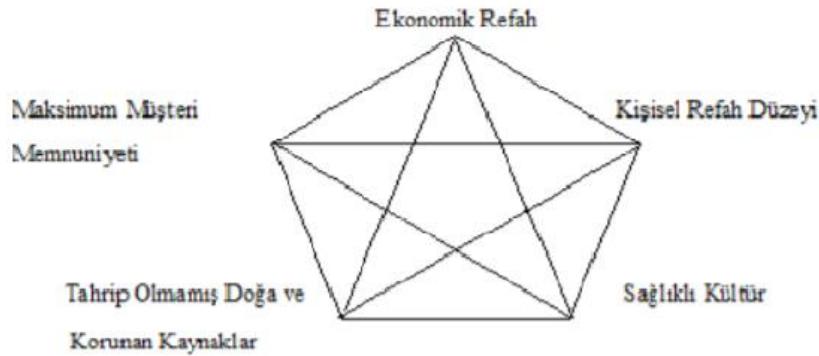
Sürdürülebilir turizm, turizmin olumsuz etkileri ile ilgili ortaya çıkan kaygılara bağlı olarak tartışılmaya başlanmıştır. Sürdürülebilir turizm kavramının ortaya çıkmasına 1960'lı yıllarda kitle turizminin hızlı yükselişi etkili olmuştur (Kuter ve Ünal, 2009: 147). Literatürde sürdürülebilir turizm ile ilgili farklı tanımlamalar yapılmıştır. Dünya Turizm Örgütü (UNWTO)'nın yaptığı tanıma göre sürdürülebilir turizm “Turizm endüstrisi, çevre, ziyaretçiler ve ev sahibi toplumların gereksinimlerini karşılarken aynı zamanda mevcut ve gelecek yıllardaki ekonomik, sosyal ve çevresel etkileri de dikkate alan turizmdir” şeklinde açıklamıştır.

Sürdürülebilirlik, turizmin gelişmesinin çevresel, ekonomik ve sosyo-kültürel yanlarını ifade eder ve sürdürülebilirliğin uzun vadede sağlanabilmesi için bu temel kavramlar arasında uygun bir denge kurulması gerekmektedir. Dolayısıyla sürdürülebilir turizm: uzun vadede ekonomik faaliyetlerin gelişmesini sağlayarak, sürekli istihdam ve gelir getirici özelliği sayesinde sosyo-ekonomik avantajlar sağlamalı ve yoksulluğun azaltılarak eşitliğin sağlanmasına katkıda bulunmalı, doğal miras ve biyolojik çeşitliliğin korunmasını sağlayarak turizmi geliştirirken çevresel kaynakları en iyi şekilde kullanmalı, yerel halkın sosyo-kültürel özelliklerini, kültürel miras ve geleneksel değerleri korumalı, kültürler arası anlayış ve hoşgörüye katkıda bulunmalıdır (UNEP ve UNWTO, 2005: 11-12). Sürdürülebilirliğin bugünün kaynaklarını gelecek kuşaklara aktarabilmek için gerekli bir şart olduğunu düşündüğümüzde, tarihi değerlerin, çevrenin, kültürün, bir bölgedeki bitki ve hayvan çeşitliliğinin korunarak turizm sektöründe kullanılması gerekmektedir. Bu şekilde turistik değerlerin devamlılığını sağlayarak yerel halka, sonrasında daha geniş kitlelere zarar vermeden yapılan faydalı olabilecek turizm aktivitelerinden bahsedilebilmektedir. Bir bölgede turizm faaliyetlerini sürdürülebilir amaçlar çerçevesinde planlamak ve yönetmek, turizm sektöründen elde edilebilecek ekonomik gelirinde sürekli hale gelmesini sağlayabilmektedir.

Sürdürülebilir turizm, çevreye ve kültüre verilen zararı en aza indirmeyi, ziyaretçi memnuniyetini en uygun seviyeye getirmeyi ve bölge için ekonomik büyümeyi uzun dönem boyunca en üst seviyeye çıkarmayı amaçlamaktadır. Sürdürülebilir turizmin, turizmin büyüme potansiyeli ve çevrenin koruma ihtiyaçları arasında bir denge sağlamanın yolu olduğu söylenebilmektedir (Lane, 2005: 13).

Sürdürülebilirlik ile ilgili olarak yapılan çalışmalara ve tanımlara ilave olarak Müller 1994 yılında sürdürülebilir turizm kavramını bir beşgen oluşturarak açıklamıştır. Müller'e göre sürdürülebilir turizm beş özellikten oluşmaktadır. Bu özellikler; tahrip olmamış doğa, sağlıklı kültür, yüksek kişisel refah düzeyi, maksimum müşteri memnuniyeti ve ekonomik refahıdır. Sürdürülebilirlikte hedef dengeli bir gelişimdir. Beş özellik arasında yüksek düzeyde uyumun sağlanması gerekmektedir. Ekonomik ve finansal faktörlerin önemi en aza indirilirken doğal ve kültürel varlıkların öneminin yükseltilmesi gerekmektedir (Alkan Erdoğan, 2015:14).

Şekil 1: Turizmin Gelişmesinin Sihirli Beşgeni

Kaynak: ALKAN ERDOĞAN, Ceylan, “*Sürdürülebilir Turizm Kapsamında Doğal ve Sosyo-Kültürel Varlıkların Değerlendirilmesi ve Korunması: Alaçatı Örneği*”, Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir, 2015.

Alanyazında sürdürülebilir turizmin bir turizm çeşidi olarak algılandığını belirten tanımlar yapılmaktadır. Ancak sürdürülebilir turizm bir turizm çeşidi olmamakta ve kitle turizmini de içine alan tüm turizm çeşitleri için kapsamlı ve turizm sektörünün kullandığı tüm kaynaklara duyarlı olan politika ve uygulamaları içermenin gerekli olduğu bir felsefedir (Akoğlan Kozak ve Bahçe, 2012: 95). Buna bağlı olarak sürdürülebilir turizmin bir turizm çeşidi olmasının dışında turizm

faaliyetlerine konu olan turistik kaynakların devamlı olarak korunarak kullanıldığı bir işleyiş ve anlayış olabileceği söylenebilmektedir.

2.2. Alternatif Turizm

21. yüzyılın ilk yıllarında turizm endüstrisinin arz ve talep yapısında değişiklikler yaşanmıştır. Düşük maliyetli hava yolu ulaşımının artması, internetin yaygınlaşması, daha kısa sürede ve daha sık seyahat etme imkanı, daha yeni ve keşfedilmemiş destinasyonları ziyaret etme arzusu gibi yeni trendler, turistik destinasyonlarda ve turizm endüstrisinin yapısında önemli değişiklikler yaratmaktadır (Lopez-Guzman ve Sanchez-Canizares, 2012: 63). Deniz, kum, güneş ağırlıklı olan kitle turizminin genellikle alt tabakaya hitap etmesiyle kalitesi düşük, sayı olarak çok ama daha az döviz girdisi sağlayan turistin ülkeye girmesi, turizm gelirlerinin düşmesi, taşıma kapasitesinin aşılması ve aşırı yapılaşmaya bağlı olarak olumsuz çevre sorunları söz konusu olmaktadır. Kitle turizminin mevsimsel özellik göstermesi ve sadece kıyı bölgelerde yoğunlaşması gibi olumsuz etkileri, turistlerin ihtiyaç ve isteklerinin değişmeye başlaması, turizm destinasyonlarını çevreye ve sosyo kültürel yapıya daha saygılı, ülkenin ve bölgenin turizm gelirlerini arttırmaya yarayan, ülkenin her yerinde ve yılın her zamanında turist çekebilecek alternatif turizm arayışına yönlendirmektedir (Boz, 2019: 980).

Günümüzde turizm sektöründe sürdürülebilirlik anlayışının daha fazla önem kazanması ile turizm türlerinde de yenilikçilik anlayışı gelişmiştir. Tüketicilerin eğitim seviyelerinin yükselmesi tercih edilecek turizm talebinin de değişmesine neden olmuştur. Eğitim seviyesi yüksek, doğayı koruyarak tahrip etmeden kullanmaya yönelik turizm bilincine sahip bireyler turizm faaliyeti tercihlerini de o yönde yapmaktadır. Bireyler belirli dönemlerde yoğunluğun yaşandığı ve belirli noktalarda gerçekleştirilen kitle turizmi yerine vakitlerini daha verimli geçirebilecekleri, doğa ile iç içe, farklı insanların kültürlerini öğrenme, onların yaşam tarzlarından deneyim sağlama amacı içerisinde çeşitli turizm aktivitelerini tercih etmektedir. Günümüzde söz konusu istekler ve beklentiler çerçevesinde kitle turizmine alternatif bir yol olarak turizm sektörünü daha fazla geliştirmek adına alternatif turizm çeşidi geliştirilmiştir.

Alternatif turizm, çevreyi zarara uğratmadan doğadan yararlanmanın amaçlandığı faaliyetlerden meydana gelen doğa dostu olarak değerlendirilebilen bir turizm şeklidir. Bu nedenle sahip olunan doğal ve kültürel değerleri gelecek nesillere aktarması ve çevreye sağladığı avantajlar ile en uygun turizm şekli olarak kabul edilebilmektedir. (Kılıçaslan, Deniz, Göktuğ, Kara ve Kutsal, 2011: 270). Buna bağlı olarak alternatif turizm, sürdürülebilir turizmin bir uzantısı olarak doğayı koruyarak kullanmaya dayalı geliştirilen bir turizm çeşididir. Aynı zamanda alternatif turizm ekoturizm gibi çeşitli turizm türlerini içine almaktadır.

Günümüzde turistler, turizm aktiviteleri için doğal çevrenin tahrip edilmediği ve sürekli olarak korunduğu, tatil, hobi ve ilgi alanlarını geliştirerek tatmin olabilecekleri bölgeleri tercih etmekte, gittikleri bölgede bulundukları alana yabancı kalmayıp çevre ile bütünleşmekte, bölge insanı ve kültürlerini tanımaya çalışmakta ve bu tercihler ve istekler doğrultusunda çevreye karşı duyarlı davranmaktadırlar (Orhan ve Karahan, 2010: 27). Turistlerin bu tercihleri, ekoturizm, kırsal turizm, yumuşak turizm ve özel ilgi turizmi gibi farklı turizm türlerinin, geleneksel kitle turizmine karşıt olarak doğayla iç içe ve doğa dostu olması sebebiyle alternatif turizm adı altında değerlendirilen turizm etkinliklerinin artmasına neden olmaktadır (Aydın, 2012: 39).

2.3. Ekoturizm Kavramı

Turizm, geniş istihdam alanları yaratarak, özellikle iklim ve doğal özelliklerden başka kaynaklara sahip olmayan, ekonomik olarak yeterli düzeyde gelişmemiş ve sınırlı iş imkanına sahip yöreler için önem taşımaktadır. İşsizlik probleminin giderilmesine olumlu katkı yaparken ekonomik açıdan gelir sağlamaktadır (Usta, 2016: 51). Bir bölgedeki doğal varlıklar turizm sektörünün hizmeti içine alınarak turizmi geliştirmek adına değerlendirildiği takdirde yararlı ve ekonomik açıdan anlamlı unsurlara dönüşmektedirler. Sahip olunan doğal varlıklar, ekoturizm aracılığıyla turizm yapılabilmesi amacıyla kullanılarak değerlendirilmektedir (Kaypak, 2010: 102). Alternatif turizm çeşitlerinden olan ekoturizm ise bir yörenin doğal güzelliklerinin kaynak olarak kullanılarak ekonomik yönden gelişebilmesi ve iş fırsatı yaratılabilmesi açısından önemlidir.

Ekoturizm tanımı ilk olarak 1987 yılında Ceballos Lascuarin tarafından yapılmıştır. Tanıma göre ekoturizm, manzarayı, vahşi bitki ve hayvanları, mevcut herhangi bir kültürü incelemek, hayran olmak ve tadını çıkarmak amacıyla nispeten bozulmamış ve kirletilmemiş bölgelere gerçekleştirilen seyahat deneyimi olarak tanımlanmıştır (Burton, 1998: 758). Ekoturizmin öncelikli amacı olan doğayı koruyarak turizm faaliyetlerinin gerçekleştirilmesi doğrultusunda, zamanla farklı akademisyenler ve kuruluşlar tarafından farklı tanımlamaları yapılmıştır.

Uluslararası Ekoturizm Topluluğu (TIES) 1991 yılında ekoturizmin tanımını, çevrenin korunmasına katkı sağlayan ve yerel halkın refah düzeyini artırmaya yönelik olarak doğal alanlar üzerinde gerçekleştirilen sorumlu seyahat şeklinde yapmıştır (Diedrich, 2010: 234). Farklı bir tanıma göre ise ekoturizm, doğa koruma ve bilimsel çalışmaları finanse eden, hassas ve el değmemiş ekosistemleri koruyan, kırsal topluluklara fayda sağlayan, farklı kültürlerle saygı gösterip, toplumsal eşitliği sağlayan ve turistleri eğitmeye yarayan bir turizm çeşididir (Honey, 2008: 4). Ekoturizmin yapılan tanımları doğayı korumayı gözetken, yerel düzeyde insanlara ekonomik fayda sağlamayı hedefleyen ve sosyokültürel yapıya saygılı olmayı içermektedir. Kısacası ekoturizm çevre, insan ve kültür faktörlerine saygıyı içermektedir.

Ekoturizm, doğal alanlarda gerçekleştirilen, ev sahibi toplulukların bütünlüğüne saygı gösterirken ekosistemin korunması için katkı yapan aydınlatıcı bir seyahat deneyimidir (Wight, 1993: 3). Ancak, doğal çevre içerisinde gerçekleştirilen bütün etkinlikler ekoturizm etkinliği olarak kabul edilmemelidir. Hafta sonu tatilinde pikniğe gitmek veya tesadüfen doğada yürüyüşe çıkmak bir ekoturizm faaliyeti olarak düşünülemez. Aynı zamanda turizm faaliyetleri sahip olunan kültürel değerlere ve bölgenin yerel ekonomisine zarar veriyorsa bu faaliyetler ekoturizm etkinliği olarak değerlendirilemez. Ekoturizm, doğayı anlama ve doğadan zevk almanın yanında, doğayı korumaya yönelik faaliyetlerde bulunmayı da gerektirmektedir (Türker, 2013: 1096). Turizm faaliyetinin ekoturizm olarak değerlendirilebilmesi için doğal çevreden ya da yerel kültürden elde edilen bir öğrenme eylemi söz konusu olmalıdır. Seyahatin gerçekleştirildiği bölgeye saygı gösterilmesi orada yaşayan halkın ve çevrenin bu ekoturizm aktivitelerinden olumsuz etkilenmemesini içermektedir.

Ekoturizm sadece turizm endüstrisinin en hızlı büyüyen sektörü değil, aynı zamanda ev sahibi ülkedeki bireylere toplum temelli kalkınma fırsatları sunarak, hassas araziler ile tehlike altındaki vahşi alanları korumaya dayalı olarak geliştirilen bir yaklaşımdır (Khan, 1997: 989). Buna bağlı olarak ekoturizm, yerel halka ve bölgeye söz konusu faydaları sağlama amacı içerisinde, bir destinasyonun doğasını ve kültürünü deneyimleyerek öğrenmeyi gerektirmektedir. Sadece doğal çevrede gerçekleştirildiği için her turizm şekli ekoturizm olarak kabul edilmemelidir. Ekoturizm faaliyetinde bulunan turistler kendisini bu turizm türüne ve doğaya adanmış olmalıdır. Ekoturizm katılımcıları doğayı ve canlıları koruma bilincine sahip oldukları için ekoturizm faaliyetinin gelişmesi aynı zamanda doğal çevrenin korunması düşüncesinin yaygınlaşmasını sağlamaktadır.

Turistlerin birçoğu kendilerine yeni şeyler öğrenme fırsatı sunan otantik destinasyon deneyimi istemektedir. Örneğin, 1988 yılında National Tour Association (Ulusal Tur Birliği) tarafından yapılan bir araştırmada, cevap veren kişilerin %93'ü seyahat sırasında öğrenme fırsatının seyahat seçiminde önemli bir unsur olduğunu belirtmektedir (Ayala, 1996: 50). Yeni şeyler öğrenmek ve deneyimlemek için bir fırsat olarak görülebilen ekoturizm hem ziyaretçilerin talebini karşılamakta hem de yerel destinasyonun kalkınmasına katkı yapmaktadır.

2.4. Ekoturizmin Ortaya Çıkışı ve Gelişim Süreci

Ekoturizm kavramının kökeni Yunanca oikos (ev) ve logos (kelime)'a dayanan, organizmalar ve onların çevresi ile ilişkilerini inceleyen ve bilimsel olarak ekoloji şeklinde adlandırılan kelimedenden türemiştir. Diğer organizmaların olduğu gibi insanlar da çevresi ile etkileşim içindedir. Ekoloji biyolojik toplulukları korumayı gerektirdiği gibi yerel kültürlerle saygıyı da içermektedir. Buna bağlı olarak ekoturizm, gerçekleştirilen bölgenin değişik özelliklerinin en az düzeyde zarar görmesine sebep olacak ziyaret şekilleri olarak ifade edilmektedir (Demir ve Çevirgen, 2006: 50).

Tarihsel olarak incelendiğinde ekoturizm kavramının 1983 yılında Ceballos Lascurain tarafından ortaya çıkarıldığının düşünülmesine rağmen, ekoturizmin literatürde 1978 yıllarından önce de bahsedildiği görülmektedir. 1970'li yılların ortalarında Kanada Hükümeti tarafından başlatılan bir ekotur programında bu terime

rastlanmıştır. Ekoturizm tanımının Ashton (1993) ve Higgins'e (1996) göre, ilk olarak 1978 yılında Kenton Miller tarafından kullanıldığı belirtilmektedir. Ekoturizme yapılan bir başka kaynak Mathieson ve Wall (1982)'un "Turizmin Etkileri" üzerine yazılmış olan kitabı gösterilebilir. Farklı bir bulguya göre ise Hetzer (1965) ekoturizm terimini ilk kullanan kişidir. Hetzer, sorumlu, alternatif turizmin minimum çevresel etkiye, ev sahibi kültürlerle saygı göstermesine, yerel halka maksimum faydaya ve katılımcılara maksimum rekreasyon memnuniyetine sahip olması gerektiğini öne sürmüştür. Hetzer'e göre bu dört unsurun çevreyi koruyan bileşeni ekolojik turizm (ekoturizm)'dir (Fennell, 1998: 231-233). Buradan anlaşılabileceği gibi ekoturizm kavramı günümüzdeki tanımlama şeklini almadan önce birçok kişi tarafından yorumlanmıştır.

2000'li yıllarda, "doğa temelli, çevreye duyarlı, yerel yaşama saygılı, akılcı ve ölçülü, çevre eğitimi getiren ve yerel katılımcılık gerektiren" gibi kavramlar eklenerek ekoturizm kelimesinin tanımı zenginleştirilmiştir (Erdoğan ve Erdoğan, 2005: 7). Ekoturizmle ilgili yapılan çalışmalar 2002 yılının United Nations (Birleşmiş Milletler) tarafından "Uluslararası Ekoturizm Yılı" olarak ilan edilmesini sağlamıştır. Aynı yıl içerisinde UNEP ve World Tourism Organization (Dünya Turizm Örgütü) tarafından Kanada'nın Quebec kentinde World Ecotourism Summit (Dünya Ekoturizm Zirvesi) (WES) toplanmıştır (Higham, 2007: 9). 2002 yılının Dünya Ekoturizm Yılı olarak ilan edilmesinin ardından günümüze kadar geçen sürede ekoturizm gittikçe benimsenmiştir. 2002 yılı Mayıs ayında Kanada'nın Quebec kentinde 133 ülke ve 1100 delegenin katılımıyla gerçekleştirilen Dünya Ekoturizm Zirvesi'nde tüm ülkelerin benimsediği ortak bir ekoturizm tanımı belirlenmiştir (Gökkaya, Acar ve Yıldırım, 2017: 123). Tanıma göre ekoturizm, yeryüzünde bulunan doğal kaynakların sürdürülebilirliğini sağlayan aynı zamanda yerel halkın ekonomik kalkınmasına destek olurken sosyal ve kültürel bütünlüğü koruyan bir yaklaşımdır (Koçan, 2012: 70). Ekoturizmin ortak olarak belirlenen tanımı dikkate alındığında ekoturizm hem çevreye hem de insanlara ekonomik ve sosyo-kültürel açıdan fayda sağlaması gereken bir alternatif turizm çeşididir.

Ekoturizm, hem daha doğal tatillere yönelik artan talebe dayanan girişimci bir fırsat hem de koruma ve eğitimi teşvik etmek için çevreci bir strateji olarak başlamıştır. Ormancılık, madencilik ve yoğun tarım gibi potansiyel olarak

sürdürülemez ekonomik kalkınma faaliyetleri yerine özellikle Latin Amerika, Afrika ve Asya gibi artan nüfusa ve kötüleşen çevresel koşullara sahip ülkelerde uygulanabilir bir alternatif olarak önerilmektedir. Aynı zamanda ekoturizm, turizmde uzman kişiler tarafından ekonomik kalkınma fırsatlarının çevresel koruma faaliyetlerini dengeleyebileceği, çevresel açıdan sağlıklı ve sosyal sorumluluk sahibi davranışları teşvik etmenin bir aracı olarak görülmektedir (Lawrence, Wickins ve Phillips, 1997: 308).

Ekoturizm kavramının tanımından da anlaşılacağı üzere ekoturizm, güçlü çevre koruma faaliyetleri gerektirmektedir. Turizm alanlarındaki çevresel tahribata neden olan unsurların azaltılması, kontrol edilmesi ve yönetilmesi hususunda özen göstermek çevrenin korunmasına katkı sağlayacaktır. Ekoturizmin gerektirdiği amaçlara ulaşabilmek için sürdürülebilir turizm ölçütlerine uygun davranmak gerekmektedir (Çalık, 2019: 99). Ekoturizmin tanımlarından içermesi gereken bütün amaçlar ve özellikler anlaşılabilir. Turizm bölgelerinde gerçekleştirilen ekoturizm faaliyetlerinde çevrenin zarar görmesi durumunda ekoturizmin sürdürülebilirliği de zarar görmektedir. Çünkü korumaya özen göstermeden tahrip edilerek yapılan bir ekoturizm aktivitesi amacı dışına çıkmaktadır.

Geçmişten günümüze kadar olan süreçte ekoturizm kavramının amacı, ilkeleri, önemi gibi etkenlerin üzerinde durularak kavramın anlaşılması için uluslararası çalışmalar yerine getirilmiştir. Sürdürülebilirlik anlayışıyla beraber gelişmeye devam eden ekoturizmin, değişen yaşam koşullarına bağlı olarak geçmişten günümüze olduğu gibi gelecekte de tercih edilecek turizm aktiviteleri arasında olacağı düşünülmektedir.

2.5. Ekoturizm Özellikleri ve Önemi

Ekoturizmin sahip olduğu asıl özellik doğadan hoşlanılması kadar doğayı korumayı da gerektirmesidir. Doğayı koruma genellikle doğal alanlarda eğitimsel imkanların sağlanması anlamına da gelmektedir. Ekoturizmin farklı açıklamaları bulunsa da ekoturizmin amaçlarına ve ilkelerine uygun şekilde gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Sürdürülebilirlik konusunda yapılan açıklamalarda doğal kaynakların korunmasına yönelik yöntemler izlenmediği takdirde ekoturizm varlığının tehlikeye

gireceği düşünüldüğü belirtilmektedir (Demir ve Çevirgen, 2006: 55). Ekoturizmin sahip olduğu özellikler aşağıdaki gibi sıralanabilmektedir (Pratiwi, 2000: 10);

Turist Tipi: Doğal alanlara ve kültürel çevrelere seyahat etmeyi, yerel kültürleri ve bölgeleri öğrenmeyi seven ve takdir etmeye istekli kişilerdir.

Yer: Genel olarak doğal, bazen korunan alanlar ve kültürel çekicilikleri içine almaktadır.

Faaliyetler: Çevre eğitimi ve çevreye en az seviyede etki yaparak kaynakların kullanılmasını teşvik etmektedir.

Olanaklar: Çevre dostu teknolojiler ve yerel kaynakları kullanmaktadır.

Gelişme Yaklaşımı: Ekonomik büyüme ve koruma hedeflerini birleştirmektedir.

Gelişme Süreçleri: a) Toplum ve çevre üzerinde en düşük oranda olumsuz etkiye sahip olmalı ve tüm yerel halkı içine almalıdır. b) Yerel topluluklara ekonomik faydası olmalıdır.

2.6.Ekoturizm Amaçları ve İlkeleri

Ekoturizmin temel amacı, kitle turizminin tersine turist sayısını en az seviyeye getirmek ve turizmin yıl içinde farklı dönemlerde gerçekleşmesini sağlamak, doğal çevre üzerindeki baskıyı azaltmak, tahribatı önlemek için planlar yaparak ekonomik kazancı uzun dönemler için korumaktır. Bu şekilde yöreye ait çevresel değerlerin korunması ve yöre halkının da ekonomik kazanç sağlamasına imkân tanınmaktadır (Aliasghari Khabbazi ve Yazgan, 2012: 7). Ekoturizmin bu hedefler doğrultusunda gerçekleştirilmesi aynı zamanda amaçlarına da doğru bir şekilde ulaşılmasını sağlamaktadır. Dünya Turizm Örgütüne göre belirlenen ekoturizmin amaçları; (İsayeva ve Kasalak, 2016: 189).

- Doğanın ve geleneksel çevrenin korunmasının sağlanması,
- Bölgeyi ziyaret eden turistlerin doğayı ve yerel halkı tanımaları,
- Yerel halkın ekonomik olarak kalkınmalarının sağlanması,
- Ekoturizm alanlarında çevrenin maksimum derecede korunmasının sağlanmasıdır.

Ekoturizmin belirtilen amaçları doğrultusunda ziyaretçiler, yerel halk ve yerel iş yerlerinin faaliyetlerini içeren tanımı, genel ayırt edici özellikleri ve sonuçları hakkında farklı ilkeler sunulmaktadır. Sunulan bu ilkeler, ekoturizmin gerçekleştirildiği bir alanda değerlendirme ölçüsü olarak kullanılabilir. Buna bağlı olarak bütün ilkeler açıklanmalı, ilkelerin faktörleri ayrı ayrı belirlenmeli, her faktör işlevsel olarak tanımlanmalı, bu şekilde ölçülebilir duruma getirilerek ölçmeler yapılmalı ve sonuçlar değerlendirilmelidir (Erdoğan ve Erdoğan, 2005: 13). Wallace ve Pierce (1996) çalışmasında ekoturizmi altı ilkeyi ele alarak incelemiştir. Buna göre ekoturizm ilkeleri;

- Çevreye ve yerel halka yönelik oluşabilecek olumsuz etkileri en aza indirecek bir kullanım tarzı gerektirmektedir.
- Bir bölgenin doğal ve kültürel sistemlerinin farkındalığını ve anlayışını ve ziyaretçileri bu sistemleri etkileyen konulara karşı daha bilinçli olmayı artırır.
- Yasal olarak korumaya alınmış alanlar ve diğer doğal alanların korunmasına ve yönetimine katkıda bulunmaktadır.
- Alanda gerçekleşen turizm türünü ve miktarını belirleyen karar verme sürecine yerel halkın önceden ve uzun vadeli katılımını en üst düzeye çıkarır.
- Geleneksel uygulamaları (tarım, balıkçılık, sosyal sistemler vb.) değiştirmek yerine gerçekleştiren bölgede yaşayan halka ekonomik ve diğer faydaları sağlamaktadır.
- Yerel halkın ve doğa turizmi ziyaretçilerinin doğal alanları kullanması ve ziyaret etmesi ve diğer ziyaretçilerin görmeye geldiği alanlar hakkında daha fazla bilgi edinmesi için özel fırsatlar sunmaktadır.

Ekoturizm, turizmin çevresel, sosyal ve ekonomik etkileri ile ilgili olan sürdürülebilir turizm ilkelerini benimsediğini kabul ederek, ekoturizmi, daha geniş bir alan olan sürdürülebilir turizmden ayıran farklı özel ilkeleri de içermektedir. Bu özel ilkeler aşağıdaki gibidir (The World Ecotourism Summit, 2002: 65);

- Doğal ve kültürel mirasın zarar görmemesini sağlamak.
- Ekoturizm planlaması, gelişimi ve faaliyetleri konusunda yerel halkın katılımını sağlayarak refah seviyelerini arttırmak.

- Destinasyonun sahip olduğu doğal ve kültürel mirasın ziyaretçilere aktarılmasını sağlamak.
- Küçük gruplar için organize edilmiş turlar kadar kendi imkanlarıyla seyahat eden ziyaretçilere de iyi imkanlar sağlamaktır.

2.7. Ekoturizm Faaliyetleri

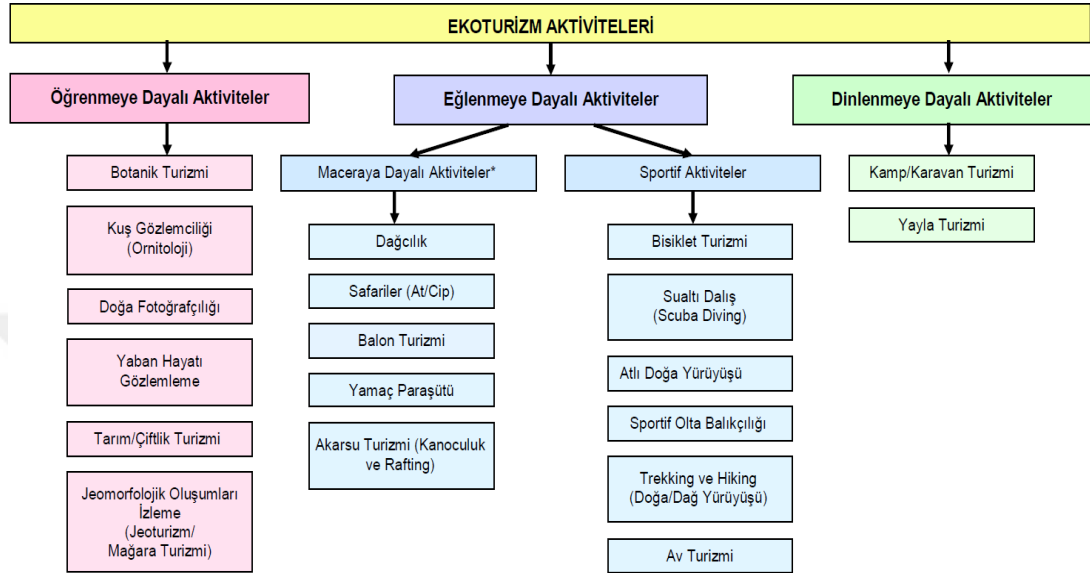
Ekoturizm etkinlikleri farklı özelliklere göre sınıflandırılmaktadır. Bu özellikler turizmde kullanılan araçlar (bisiklet, balon, raft, at), seyahat edilen yerin doğası (dağ, yayla, mağara), gerçekleştirilen faaliyetin özelliği (akarsu, bilim, trekking) olarak çeşitlilik göstermektedir (Kılıç Benzer, 2006: 65). Buna bağlı olarak ekoturizme katılma şekilleri ekoturizmin özelliklerini belirlemektedir. Bu özelliklerin yanında ekoturistlerin de ekoturizm faaliyetlerine katılma şekilleri ve sebepleri de farklılık gösterebilmektedir.

Ekoturizmin hard ekoturizm (sert ekoturizm) ve soft ekoturizm (yumuşak ekoturizm) olarak adlandırılan türleri bulunmaktadır. Sert ekoturizm, yüksek düzeyde bir çevresel bağlılığa ve sürdürülebilirliğin artırılmasına destek olarak yansıtılmaktadır. Ekoturizmin bağış, ağaç dikme, gönüllü çevrecilik ve diğer faaliyetler yoluyla gerçekleştiği çevresel ortamı geliştiren sürdürülebilirlik faaliyetlerine denilmektedir. Sert ekoturizm, küçük gruplar halinde uzmanlaşmış daha uzun süreli seyahatleri kapsamaktadır. Yumuşak ekoturistler ise genellikle daha büyük grupları içeren çok amaçlı bir güzergahın parçası olarak kısa dönemler için ekoturizm ile meşgul olmaktadır (Weaver, 2002: 20). Sert ekoturizm, hizmet verilmeyen vahşi ortamlarda zihinsel ve fiziksel olarak zorlayıcı deneyimler arayan özgür ve bağımsız çevrecilerden oluşan küçük gruplarla ilişkisi bakımından alternatif turizmi andırmaktadır. Yumuşak ekoturizm ise aksine kapsamlı hizmetler ve tesisler sunan ancak doğa ile yüzeysel bir karşılaşma sunan yerleri ziyaret eden çok sayıda ziyaretçiyi içermektedir (Fennell ve Weaver, 2005: 378). Buna bağlı olarak turistlerin ekoturizme katılma istekleri veya katılma şekilleri katılımcıların özelliklerine bağlı olarak sert ve yumuşak ekoturizm türleri kavramlarının oluşmasını sağlamaktadır.

Polat (2008) gerçekleştirmiş olduğu çalışmasında ekoturizm aktivitelerini öğrenmeye dayalı ekoturizm aktiviteleri, eğlenmeye dayalı ekoturizm aktiviteleri ve

dinlenmeye dayalı ekoturizm aktiviteleri olarak üç gruba ayırmıştır. Ekoturizm aktivitelerinin Tetik (2012) çalışmasından yararlanılarak elde edilmiş olan sınıflandırılması şekil 2’ de belirtilmektedir.

Şekil 2: Ekoturizm Aktivitelerinin Sınıflandırılması

Kaynak: TETİK, Nuray, “*Turist Rehberlerinin Ekoturizm Alanındaki Yeterlilikleri: Doğu Karadeniz Örneği*”, Doktora Tezi, Balıkesir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir, 2012.

2.7.1. Öğrenmeye Yönelik Ekoturizm Faaliyetleri

Botanik Turizmi: Botanik turizmi uzman rehberler eşliğinde gerçekleştirilen bir turizm etkinliğidir. Botanik turizminin en önemli unsuru rehberlerin aracılığıyla ziyaret edilen alanlardaki bitkilerin Latince isimlerinin ve bununla birlikte belirli özelliklerinin, yetiştiği bölgelerin, bitkilerin çiçek açtığı dönemlerinin bilinmesi ve buna göre bir tur güzergahının belirlenmesini içermesidir (Erdoğan, 2003: 139). Buna bağlı olarak botanik turizmi, bitki çeşitliliği açısından çeşitlilik gösteren alanlara yapılan, bitkilerin bulunduğu alanları incelemek, fotoğraf çekmek ve yasak olmayan alanlarda bitki toplamak amacıyla gerçekleştirilen ziyaretler olarak adlandırılabilir (Kızılaslan ve Ünal, 2014: 48).

Özel ilgi turizmi aktiviteleri arasında olmasının yanında doğaya yönelik bir turizm çeşidi olan ekoturizm faaliyetleri içinde bulunan botanik (bitki inceleme) turizminin yaygınlaşmasında son dönemlerde artışların yaşandığı belirlenmektedir.

Rakamlar tam olarak bilinmese de dünyada ve Türkiye’de botanik turizmi katılımcılarının (küçük gruplar halinde de olsa) sayısında artışlar dikkat çekmektedir. Bitki gözlemcileri küçük gruplar halinde, çoğu zaman birçok bitki türünün ya da özel birkaç türün bulunduğu doğal alanları bitki gözlemlemek amacıyla tercih etmektedirler (Sayılan, 2008: 477). Botanik turizmi, sadece belirli bir bölgede yetişen endemik bitki türlerini gözlemlemek ve incelemek için yapılıyor olsa da günümüzde özel amaçlar doğrultusunda hazırlanmış botanik bahçe ziyaretleri şeklinde de yapılabilmektedir. Başka bir ifadeye göre doğal ortamda yetişen endemik bitkilerin incelenmesi amacıyla gerçekleştirilen seyahatleri içerse de ağırlık ve düzenlilik açısından botanik bahçe ziyaretlerini de kapsamaktadır (Akoğlan Kozak ve Bahçe, 2012: 178).

Kuş Gözlemciliği (Ornitoloji): Yunancada “ornis-kuş”, “logos-bilim” anlamlarına gelmektedir. Dolayısıyla ornitoloji, kuş bilimi kelimesi buradan türetilmiştir (Erdoğan, 2003: 135). Kuş gözlemciliği, kuşları yaşadıkları alanlarda gözleme ve tanımlama faaliyeti olarak ifade edilmektedir (Çakıcı ve Harman, 2006: 162). Kuş gözleme faaliyeti insanın doğada daha fazla vakit geçirmesini sağlayarak doğanın bir parçası olduğunu anlamasına yardımcı olmaktadır. Kuşları tanımayı, korumayı ve buna bağlı olarak kuşların yaşadıkları alanı ve doğayı tanıma ve koruma amacıyla olan bir ekoturizm etkinliğidir (Yılmaz, 2008: 65). Kuş gözlemciliği, insanların doğaya ve kuşlara olan ilgisine bağlı olarak gelişen ve özel ilgi gerektiren turizm çeşitlerinden birisi olarak sayılabilmektedir.

Kuş gözlemciliği, yabani kuşları doğal ortamlarında izlemeyi ve tanımlamayı temel alan, kimi doğaseverler için hobi amaçlı, kimi bilim adamları için ise bilimsel amaçlar doğrultusunda gerçekleştirilen bir aktivitedir (Kandır, 2015: 16). Temel olarak kuş gözlemciliği, doğa temelli turizm pazarında nispeten bozulmamış doğal alanlardan katılımcıların zevk almasına dayalı bir faaliyettir. Katılımcılar, doğa ile iç içe olmayı, günlük yaşamın stresinden kurtulmayı, doğal ve yaban hayatı manzaralarının tadını çıkarmayı beklemektedirler. Aynı zamanda kuş gözlemciliği az sayıda ekipman ve minimum düzeyde fiziksel yetenek gerektirmektedir ve kaynakları tüketmeyen bir boş zaman aktivitesidir (Collins Kreiner, Malkinson, Labinger ve Shtainvarz, 2013: 32). Özel ekipmanlarla gerçekleştirilen kuş

gözlemleme faaliyeti kendi ortamlarında kuşları izlemeyi içerdiği için ziyaretçilere anın tadını çıkararak boş zamanlarını değerlendirme fırsatı sunmaktadır.

Doğa Fotoğrafçılığı: Doğa, kendisini oluşturan öğelerin gösterdiği çeşitlilik ve estetik çekicilikle fotoğrafçılara konu olmaktadır. Fotoğrafçıların doğaya ilgi göstermeleri doğa fotoğrafçılığının özel bir ilgi alanı olmasını ve sınırlarını çizmesini sağlamıştır. Doğada fotoğraf çekme fırsatı yakalandığı anda hazır halde bulunmak o anki şartları en iyi şekilde değerlendirebilme fırsatı sağlamaktadır. Doğa dışında yapılan fotoğrafçılık şekillerinde fotoğraf çeken kişi fotoğraflanan durumun içinde bulunmadan makine ile gözlemcilik yapmaktadır ancak doğa içerisinde yapılan fotoğrafçılık şekillerinde fotoğrafçı, fotoğraflanan olayın katılımcısı konumundadır (Polat, 2008: 44). Doğa fotoğrafçılığında fotoğrafçı istediği görüntüleri yakalayabilmek için aktif bir şekilde o alanda bulunmaktadır. Fotoğrafçı fotoğraf çekme sırasında doğadaki türlere zarar vermeden çevreyi koruma bilinci içerisinde hareket etmelidir. Doğadaki flora, fauna, manzara türlerini kendisi istediği şekilde değiştirmeden olduğu gibi fotoğraflamalıdır.

Ekoturizm etkinliği kapsamında yapılan foto safari turizmi ise doğal güzellikleri, tabiat, iklim olaylarını, flora ve fauna çeşitlerini, farklı yaşam tarzlarını, farklı kültürel özellikleri, yerinde ve doğru zamanda görüntülemek isteyen profesyonel ya da amatör şekilde fotoğraf sanatına gönül veren kişilerin katıldıkları turları ifade etmektedir (Pashı ve Çelikkanat Pashı, 2019: 299).

Doğa fotoğrafçılığı ya da foto safari turizmi adı altında turizm etkinliklerine katılan kişilerin temel hedefi her şeyi yerinde ve zamanında fotoğraflamaktır. Belirli bir bölgede yetişen bir bitki türünü veya belirli bir alanda yaşayan canlı türünü gözlemlemek için insanlar bu turizm faaliyetlerine katılmaktadır. Sadece bitki veya hayvanları değil insanların yemek kültürü, kıyafet tarzları, belirli bir yöreye özgü etkinlikleri gözlemleyerek fotoğraf çekmek istemek de bu turizm türlerine katılmak için bir sebep oluşturmaktadır.

Yaban Hayatı Gözlemleme: Yaban hayatı gözlemleme, nesli tükenmekte olan, tehlikeli, tehdit altında olan veya nadir bulunan hayvanları gözlemlemek ve onlarla etkileşim kurmak amacıyla yapılmaktadır. Bu tür turizm etkinliği hayvanat bahçesi, akvaryum, yaban hayatı merkezleri gibi hayvanların bir yerde tutulduğu

alanlarda veya hayvanların esir olarak tutulmadığı milli parklar gibi doğal yaşam alanlarında gerçekleştirilebilmektedir (Ballantyne, Packer ve Hughes, 2009: 658). Tehlikeli, az rastlanan vahşi hayvanların bir bölgede, korunan alanlarda yaşam sürmesi macera sever insanların dikkatini çekerek o bölgeyi ziyaret etmelerini sağlamaktadır.

Yaban hayatı gözlemlenmede doğal ortamlarında turist-yaban hayatı etkileşiminin olması ile yaban hayatı gözlemlenme deneyiminin daha iyi anlaşılması sayesinde bu turizm etkinliğinin sürdürülebilirliğine katkı yapılmaktadır (Rodger, Moore ve Newsome, 2009: 645). Yaban hayatı gözleme, doğal kaynakların korunması için sosyo-ekonomik teşvikler sağlamakla birlikte yaban hayatı üzerinde yaralanma, hastalık, yaban hayatı davranışlarında bozulmalar, yaşam alanlarının kirletilmesi gibi olumsuz etkilere de neden olabilmektedir (Ballantyne, Packer ve Falk, 2011: 1243). Turistlerin yaban hayatı ile iç içe olmasının sağlandığı bu aktivite türünde canlı hayatını tehlike altına sokabilecek davranışlardan kaçınılmalıdır. Yaban hayatını gözlemlenme, bu canlıların türlerine olduğu kadar yaşam alanlarına da zarar vermeden yerine getirildiğinde doğru bir ekoturizm faaliyetinin gerçekleştirildiğinden bahsedilebilmektedir.

Yaban hayatı gözlemlenme aktivitesinde bulunan ziyaretçiler vahşi hayvanlarla etkileşim içinde olabilecekleri, hayvanların davranışlarını izleyebilecekleri alanları tercih etmektedirler. Vahşi yaşamı izlemek genellikle, gözlemlerin en tutarlı olduğu, odak hayvanların bolca izlenebildiği veya hayvanların kur yapma, sosyalleşme davranışları gibi davranışlarının izlenip deneyimlenebildiği alanlarda gerçekleşmektedir. Bu turlarda iki önemli nokta bulunmaktadır. Bunlardan birisi vahşi hayvanların davranışlarının zamana (üreme döngüsünün gün içerisinde farklı aşamalarda) göre değişiklik göstermesidir. Diğer nokta ise vahşi hayvanların dış uyaranlara karşı tepkilerinin (turistlerin varlığı) değişiklik göstermesidir (Higham ve Shelton, 2011: 1291).

Tarım/Çiftlik Turizmi: Uluslararası turizm hareketlerindeki artışa bağlı olarak oluşan talep doğrultusunda tarım sektöründe de gelişmeler yaşanmıştır. Turizm ve tarım sektörü arasında bir etkileşim olması ülkemizde coğrafi ve iklim yapısına bağlı olarak tarım turizminin ön plana çıkmasına neden olmuştur. Tarım

turizmi, tarım alanlarına zarar vermeden, şehir hayatından belirli bir süreliğine uzaklaşmak isteyen ve kırsal hayata özlem duyarak kırsalla iç içe bulunmak isteyen turistlere yönelik olarak geliştirilmiştir. Bu turizm faaliyetinde, turistler tarımsal etkinliklere doğrudan katılabilmekte, doğayla iç içe kalarak özelemlerini ve ihtiyaçlarını giderebilmektedirler (Çıkın, Çeken ve Uçar, 2009: 4).

Tarım turizmi, tarım ve hayvancılıkla uğraşan işletmeleri ya da yöreleri ziyaret etmek, bu yörelerde günlük yapılan işleri gözlemlemek, buralarda hazırlanan yiyecek ve içeceklerin tadına bakmak, konaklama yaparak buradaki işlere yardım etmek, yöresel eğlence ve festivallere katılmak, gastronomi veya el sanatları kurslarına katılmak gibi aktiviteleri içine alan bir özel ilgi turizmi türüdür (Çavuşoğlu, 2012: 50). Kırsal bölgelerde gerçekleştirilen dolayısıyla da kırsal turizmin bir alt alanı olarak düşünülebilen tarım turizmi ve çiftlik turizmi bölge halkının ekonomik fayda sağlaması doğrultusunda gelişme göstermiştir. Kısa süreli dahi olsa köy ve kırsal alanlarda stres atmak isteyen insanlar için kurulan küçük işletmeler sayesinde yerel halk için istihdam fırsatı yaratılmaktadır.

Çiftlik turizmi ise kırsal bölgelerdeki geceleme ve çiftliğe özgü etkinliklerin köy yerine çiftliklerde yapılmasına denilmektedir. Kırsal alanlardaki ekonomik faaliyetler genellikle tarımdan oluşmakta ve turistik aktivitelerde tarıma dayalı olarak gerçekleştirilmekte ise bu turizm şekline tarım turizmi adı verilmektedir. Tarım turizmi, bir etkinlik olarak gerçekleştirilmesinin yanında doğal çevre ve geleneksel kırsal coğrafyanın korunmasını sağlamakta, çevre, tarım ve turizm arasında bir bağ oluşturmaktadır. Bu kavramlar kırsallığı çağrıştırdığı için kırsal turizm olarak da adlandırılmaktadır (Erdoğan, 2003: 130).

Jeoturizm/Mağara Turizmi: Jeoturizm, genellikle jeoloji ve coğrafya üzerine odaklanan doğa temelli turizm biçimi olarak ifade edilmektedir (Newsome, Dowling ve Leung, 2012: 19). Özel ilgi turizmi çeşitleri arasında yer alan Jeoturizm faaliyetinde fosiller, mağaralar, yanardağlar gibi jeolojik oluşumlara bağlı olarak coğrafyaya ilgi duyan turistler, bu özelliklere sahip bölgelere giderek Jeoturizm aktivitesine katılmaktadırlar (Gürsay ve Güneş, 2014: 204). Jeoturizm, doğayı ve jeolojik mirası gözlemlemek amacıyla yapılan ziyaret ya da gezi faaliyetlerine denilmektedir (Koçan, 2012: 72). Jeoturizm yaban hayatının, bitkinin, kuşların

yaşam alanlarında incelenmesi aktivitelerinde olduğu gibi yer yüzünde meydana gelen doğal oluşumların yerinde ve zamanında gözlem yapılarak incelenmesini ifade etmektedir.

Jeolojik ve jeomorfolojik etkiler ve süreçlerle gelişen, yer kabuğunun geçirdiği evrimin görülebildiği, doğada nadir şekilde yer alan ve görseelliğe sahip şekil ve yapıların bulunduğu bölgeler son zamanlarda popüler hale gelmiştir (Yıldırım ve Koçan, 2008: 138). İnsanların merak ve araştırma isteğine bağlı olarak coğrafyanın ayrıntılı incelenerek doğal ortamların nasıl oluştuğunu anlamak adına düzenlenen aktiviteler gün geçtikçe gelişmektedir. Mağaralara yönelik olarak gerçekleştirilen turizm aktiviteleri de doğal oluşumları görmek ve incelemek için son zamanlarda yaygın olarak düzenlenmektedir.

Genel olarak mağara, yüzeye bağlantısı bulunan ve bir insanın içine girebileceği boyutlarda, yatay veya dikey uzanıma sahip yer altı boşluğu şeklinde tanımlanmaktadır (Nazik, 2018: 21). Mağaralar, ilk çağlarda insanlar için bir barınak yeri olması yanında günümüzde azalması ile birlikte yiyecekleri saklamak için soğuk hava deposu, askeri amaçlı sığınak ve korunak amacıyla kullanılmıştır. Aynı zamanda solunum yolu hastalıkları için tedavi yeri, prehistorik, antropolojik, arkeolojik, coğrafi, speleolojik ve jeolojik araştırmalar için bilimsel saha, sarkıt, dikit ve sütun gibi doğal güzellikler ile turistik çekim merkezi özelliği göstermektedir (Karadeniz, Çelikoğlu ve Akpınar, 2009: 1623). Mağaraların sahip olduğu özellikler belirlenerek turizm sektöründe değerlendirilmesi için çalışmalar yapılmalıdır. Mağaraların özellikle içerisinde bulundurduğu hava sağlık turizmi için önemli bir fırsattır. Mağaralar kültürel geziler veya bozulan sağlığı geri kazanmak amacıyla ziyaret edilen potansiyel destinasyonlardandır.

Yeryüzünde görülen dere, şelale, göl, traverten vb. doğal güzelliklerin yeraltında var olması, insanlar için gizemli görülen yeraltı dünyası konusunda merak oluşmasına neden olmaktadır. Mağaraların doğa turizmi konusunda sahip olduğu en önemli özellik damlama, akma, buharlaşma, durgun su ortamı gibi çökeltme mekanizmaları nedeniyle oluşan mağara şekillerinin biçim, renk, yoğunluk ve boyutları bakımından sunulan görseelliktir (Doğaner, 2001: 164). Mağaraların oluşturduğu doğal oluşum ve görsel güzellikler turistler için bir çekim unsuru

oluşturabilmektedir. Mağaraların olduğu alanlara söz konusu güzellikleri görmek için yapılan seyahatler mağara turizminin ortaya çıkmasını sağlamaktadır. Geçmiş yüzyıllarda ilk insanların mağaralarda yaşamış olması ile mağara içlerinde bıraktıkları izler mağaraların görülme isteğini artırmakta ve mağara turizminin araştırmacı insanlar dışında daha fazla kitleye hitap ederek gelişmesini sağlamaktadır.

2.7.2. Eğlenmeye Yönelik Ekoturizm Faaliyetleri

2.7.2.1. Maceraya Dayalı Aktiviteler

Dağcılık: Dağcılık ilk olarak tırmanış, kamp yapılarak veya kampsız şekildeki dağ yürüyüşleri, kayak vb. birçok aktivitenin de bulunduğu doğa sporlarını kapsamaktadır. Dağcılık sporuyla ilgili geçmiş dönemlerde dünyada önemli gelişmeler yaşanırken; ülkemizde özellikle Cumhuriyet'in ilk yıllarında askeri, ekonomik ve politik nedenlere bağlı olarak daha yavaş bir ilerleme gerçekleşmiştir. Dağ tırmanışlarını ilk gerçekleştirenler dağcılar değil bilimsel amaçlarla tırmanış yapan gezginler, coğrafyacılar, jeologlar ve botanikçiler olmuştur (Kopar ve Çakır, 2015: 65). İlk zamanlarda öğrenme amacıyla gerçekleştirilen dağ aktiviteleri zaman içerisinde eğlenmeye yönelik gerçekleştirilen aktiviteler olarak da gelişmeye devam etmiştir. Aynı zamanda dağların hitap ettiği kitle araştırmacı kişilerin yanında macera sever, farklı aktiviteleri deneyimlemek isteyen kişilere doğru genişlemeye başlamıştır.

Günümüzde dünya nüfusunun çoğu kentsel alanlarda yaşamaktadır. Dağlar, göller, okyanuslar, orman, çöl adaları ve diğer vahşi yerler, heyecan, uyarılma ve potansiyel macera sunan alanları temsil etmektedir. Turizm faaliyetlerinin olağandışı hale gelmesi turizmden keyifli bir deneyim elde edilmesini sağlamaktadır. Dağlar, aktif ve bağımsız şekilde macera arayan insanlar için önemli hale gelmiştir (Beedie ve Hudson, 2003: 625-626). Aynı zamanda günümüzde dağcılık sadece bir dağın zirvesine ya da bir kayanın yüzeyinde tırmanmak değildir. Artık dağcılık faaliyetleri oldukça çeşitlenmiştir. Günümüz tırmanış şekilleri hiking/trekking (doğa yürüyüşü) ve bouldering (yüksekliği fazla olmayan ancak çok sarp ve tek kayalara tırmanma), kayaklı dağcılık ve geleneksel dağcılık gibi farklı türdeki aktiviteleri kapsamaktadır (Somuncu, 2004: 6).

Dağlarda turizmin tanıtımı, turizm faaliyeti için çekici olan özelliklere dayanmaktadır. Dağların bu özelliklerinin arasında temiz, serin hava, çeşitli topografya, dağların ve kültürel manzaraların doğal güzelliği bulunmaktadır. Aynı zamanda turizm çok çeşitli fırsatlar sunmaktadır. Dağ bölgelerinde yürüyüş, yüzme, kasaba ve milli parkları ziyaret etme, kayak, snowboard, oyma, kuş gözlemciliği, dalış ve bungee jumping, planör, yamaç paraşütü, nehir rafting ve dağcılık gibi trend sporlar için uygun alanlardır. Önceden kutsal ve ruhsal yenilenme yerleri olarak tanınan dağlar, hızla gelişen dünyada kaçış yerleri olarak çekici duruma gelmiştir (Schorner, 2010: 90-91). Dağların manzara ve geniş alanlar sunması dağlarda gerçekleştirilebilecek aktiviteleri de çeşitlendirmektedir. Buna bağlı olarak ise zamanla dağların kullanım amacı ve insanların dağlık alanları ziyaret etme sebepleri değişmektedir.

Safariler (At/Cip): Eğlenmeye dayalı ekoturizm etkinliklerinden olan safari doğa keşfi olarak bilinmektedir. Safari etkinliği at safari veya cip safari şeklinde gerçekleştirilmektedir. Bu etkinliğin yapılma sırasındaki yanlış yöntemler özellikle çevreci hassasiyete sahip kişileri rahatsız etmektedir. Örneğin cip safari etkinliği, maddi gücü iyi olan kişilerin pahalı ciplerle doğal ortamlar üzerinde hasara neden olabilecek yarışlar düzenlemesiyle gerçekleştirilmektedir. Ancak doğa keşfi, ekoturizm ve bir ekoturist profili kapsamında gerçekleştirildiğinde katılımcılara doğa keşfi yapmanın yanında çeşitli duygusal tatminler sağlamayla birlikte öğrenirken deneyim kazanma imkanı veren bir ekoturizm aktivitesidir (Polat, 2008: 48). Buna bağlı olarak safari etkinliği doğayı koruma bilinci çerçevesinde gerçekleştirilmelidir. Lüks ciplerle doğal çevre içerisinde doğal yaşama saygı göstermeden yapılan aktivitelerin ekoturizm olarak adlandırılması yanlış değerlendirilmektedir. At ya da ciple gerçekleştirilen her bir ekoturizm etkinliği doğayı keşfetme, gözlemlene amacıyla yerine getirildiğinde gerçek bir ekoturizm etkinliği olarak değerlendirilebilmektedir.

Balon Turizmi: Balon turizmi, doğada ve açık havada gerçekleştirilen macera turizmi aktivitelerinden birisidir. Balon turizmi, katılımcılara egzotik bir bölgeyi havadan daha geniş ve daha güzel bir açıyla seyretme fırsatı sunan ve belirli seviyede risk içermesinin yanında kontrollü şekilde gerçekleştirilirken tehlikeye de dayalı olan bir macera turizmi etkinliğidir (Can ve Üst Can, 2019: 190). Son

zamanlarda trend haline gelen sıcak hava balon turları, özel hava şartları gerektirmesi, sistematik bir organizasyona ihtiyaç duyulması ve uçuşun gerçekleştiği bölgenin seyirlik olmasının istenmesi sebebi ile diğer turistik ürünlerden farklılık göstermektedir (Özen ve Güneren Özdemir, 2019: 580). Balon turizmi, macera, heyecan ve manzara izleme arayışında olan turistler için çekici olarak algılanan bir turizm etkinliğidir. Balonla seyahat kısa süreli dahi olsa güzel manzaraları görme, doğal güzellikleri yüksekten izleme fırsatı sunmaktadır.

Yamaç Paraşütü: Yamaç paraşütü serbest atlama paraşütüne benzeyen bir paraşüt kullanılarak uçak yerine, yüksek bir tepeden koşularak havalanmaktadır. Paraşüt, eğimli ve yüksek bir tepeye serilerek pilot koşmaya başladıktan sonra paraşütün içi hava ile dolarak pilotun havalanması sağlanmaktadır. Paraşüt ile uçuş süresi, kullanılan malzemenin performansı ve pilotun deneyimine bağlı olarak değişebilmektedir (Küçükaltan ve Ultanır, 2012: 128). İnsanlar yeni ve daha maceralı aktiviteler bulmaya çalışırken yamaç paraşütü veya deniz paraşütü giderek popüler hale gelmiştir. Yamaç paraşütü, bölmeli çift katmanlı bir kumaştan oluşmaktadır. Bölmelerden hava geçtiğinde ve yeterli kaldırma sağlandığında son profiline ulaşmaktadır. Pilot, planör kalkış hızına ulaştığında havalanmaktadır. Paraşütün yanlış kullanılması ciddi yaralanmalara yol açacağı için eğitilmiş ve sertifika sahibi paraşüt konusunda bilgili kişiler tarafından kullanılmalıdır (Fasching, Schippinger ve Pretscher, 1997: 129).

Yamaç paraşütü yapılabilmesinin ilk şartı, yamaç paraşütü ile uçarken bulundurulması gereken tüm malzemeler ile 30-35 kg ağırlığındaki delta kanadına ilave olarak yedek paraşüt, hava akımlarına göre şekillendirilmiş bağlantı elemanları, altimetre, yamaç paraşütünün alçalış ya da yükseliş miktarını feet/dakika cinsinden ölçen variometre, pusula, hız saati, telsiz ve yüksek kesimlere ulaşmayı sağlayan bir yol ağıdır (Pirselimoğlu Batman ve Demirel, 2015: 14). Uygun ekipmanlarla ve bilgili kişiler tarafından yamaç paraşütünün gerçekleştirilmesi sonraki aşamalarda ortaya çıkabilecek sorunlara karşı bir önlem niteliğindedir. Bütün ekoturizm faaliyetleri gibi yamaç paraşütü de bilinçli bir şekilde yapılmalıdır. Oluşabilecek tehlikeyi göz önünde bulundurarak yamaç paraşütü etkinliğine katılan turistler macera turizminin gelişmesine katkı yapmaktadırlar.

Akarsu Turizmi (Kanoculuk/Rafting): Doğal kaynaklardan birisi olan akarsular, akarsu turizmi olarak adlandırılabilen rafting, kano ve nehir kayağı gibi uygulamalarla turizm sektörü içerisinde yer almaktadır. Ülkemizde bulunan nehirlerin birçoğu akarsu sporlarının uygulanabilmesi için yeterli potansiyele sahip olmakta ve akarsu sporunun ilk kez uygulandığı yer Çoruh nehri olarak bilinmektedir (Akova, 1995: 394). İnsanların akarsu sporları (rafting, kano vb.) yapmak amacıyla turizm faaliyetlerine katılmalarına akarsu sporları turizmi denilmektedir. Ülkemizdeki akarsuların birçoğu akarsu sporları için elverişlidir. Akarsu sporlarından rafting, turistik açıdan öylesine gelişmiştir ki akarsu sporlarının bir türü olarak rafting turizmi ortaya çıkmıştır. Bu yüzden akarsu sporları turizmi denilince genelde rafting turizmi düşünülmektedir. Profesyonel yaklaşım ve eğitim gerektiren akarsu sporlarının güvenli yapılabilmesi için seyahat acentaları ile bağlantı kurularak bu turizm türüne katılım gösterilmelidir (Hazar, 2016: 71).

Rafting, raft olarak adlandırılan botlar kullanılarak akış hızı yüksek olan akarsular üzerinde yapılan maceraya dayalı bir spor çeşididir. Spor aktivitesi olmasıyla birlikte turistik amaçlı yapılan rafting turizminde geçilen kanyonlar, vadiler, doğal manzaralar sayesinde katılımcılara yeni yerleri görmeleri de sağlanmaktadır (Edinsel ve Adıgüzel, 2014: 172). Raftingin amacı, 6 veya 8 kişilik gruplar oluşturarak akarsuya karşı mücadele etmek ve üzerinde bulunan botu devirmeden, kürekler yardımıyla kayalar ve engeller arasından botu geçirmeye çalışmaktır (Akoğlan Kozak ve Bahçe, 2012: 175-176).

Akarsu sporları için uygun alanların yer aldığı ülkemizde, macera arayan turistlerin taleplerini karşılamak adına bu turizm çeşidine gereken önem verilmelidir. Macera arayışı yanında eğlenme isteği bir turizm aktivitesine katılmak için yeterli bir sebeptir. Ziyaretçi talepleri karşılanırken aynı zamanda akarsu sporları yapılabilecek tabiat alanları tahrip edilmeden bu sporun yerine getirilmesi gerekmektedir.

2.7.2.2. Sportif Aktiviteler

Bisiklet Turizmi: Bisiklet, doğanın ulaşılmayan ve yolu olmayan yerlerine gidebilmesi, her yerden rahat bir şekilde geçebilmesi, gerektiği zaman el ile alınıp taşınabilecek kadar hafif olması özelliği sayesinde kısa sürede çok yer gezebilmek, aynı zamanda sürat yaparak kötü arazilerde mücadele etmenin insanlarda macera

duygusu yaratması ile yaygınlaşan bir spor aktivitesi haline gelmiştir. Aynı zamanda hem ulaşım hem de spor amacıyla bireysel ya da birden fazla katılımcıyla da gerçekleştirilebilir (Gürsoy, 2016: 1083). Bisiklet, icat edildiği zamandan beri çevreye duyarlı, fiziksel olarak aktif ve sağlıklı bir yaşam biçimini teşvik eden güvenli, kolay ve ucuz bir ulaşım aracı olarak kabul edilmektedir. Bisiklet, alternatif bir ulaşım aracı olmasının yanında boş zaman, rekreasyon ve turizm aktiviteleri içinde yaygın olarak kullanılmaya başlanmıştır. Bisiklet kullanımında gelişmeler yaşanması sonucunda popülerliği artmış ve zamanla bisiklet turizmi kavramı ortaya çıkmıştır (Çelik Uğuz ve Özbek, 2018: 85). Bisiklet kullanımındaki kolaylık seyahat severler için doğayı keşfetmenin farklı bir yolu olmuştur. Doğal çevreyi kendi imkanları ile gezip keşfetmek isteyen ve sportif faaliyetlerde bulunmak isteyen kişiler bisiklet turizminin zamanla yaygınlaşmasını sağlamıştır.

Bisiklet turizmi, bir gün ya da yarım günlük gündelik gezilerden uzun mesafeli bir gezi tatiline kadar değişen eğlence amaçlarına göre düzenlenen bisiklet etkinlikleri olarak tanımlanmaktadır. Cheng ve Cheng (2004), bisikletli turistler ve rekreasyonel bisikletçilerin bisiklet imkanları açısından farklı özelliklere sahip olduğunu belirtmiştir. Örnek olarak, bisiklet turistleri ilgi çekici yerlerin tadını çıkarma ve gezmeye katılma arzusuyla motive olurken, eğlence amaçlı bisikletçiler eğlence ve egzersiz için evlerinin yakınlarındaki alanlarda gezmektedirler (Chen and Chen, 2013: 23). Buna bağlı olarak bisiklete binip gezintiye çıkan herkes bisiklet turizmine katılmış olarak algılanmamalıdır. Bisiklet turizminde seyahat şekli kadar bir faaliyete katılma amacı da önemlidir.

Bisiklet turları ya da bisiklet turizmi, genel olarak kırsal alanlarda gerçekleşen aktif bir seyahat şeklidir. Kırsal alanlar ve çevre bölgeler için ideal bir turizm pazarı oluşturan bisiklet turistleri, özel ilgi alanı turistleri olarak kabul edilmektedir. Bisiklet turlarının yavaş ve rahatlığı, çevre bölgelere sosyal ve ekonomik faydalar sağlamasının yanında kırsal ekonomiyi desteklemektedir. Ancak bisikletin bir turizm ulaşım yöntemi olarak kullanımına araştırmacılar tarafından yeterli ilgi gösterilmemektedir (Ritchie and Hall, 1999: 91). Bisiklet, kırsal alanlarda gerçekleştirilen kısa zamanlı turlar için ideal bir ulaşım aracıdır. Kırsal bölgelerin ziyaretinde lüks arabalar, cipler yerine bisiklet kullanılması doğaya daha az zarar verilmesini sağlayacaktır.

Sualtı Dalış (Scuba Diving) Turizmi: Tatil amaçlı seyahatlerin su alanlarına yapılması, tatil sırasında gerçekleştirilen aktiviteler arasında dalışın yer alması ve boş zaman aktivitesi olarak dalışa yönelik talebin artması, maceraya yönelik rekreatif bir faaliyet olan dalışı ön plana çıkarmıştır (Sevinç ve Özel, 2018: 399). Dalış, insanoğlunun bedensel, ruhsal, sosyal, ekonomik, askeri gibi çeşitli ihtiyaçlarını karşılamaya çalıştığı su altına özgü aktiviteler olarak tanımlanmaktadır. Bu aktivitelerin yapılış şekli dalış türleriyle ilgilidir (Aygün ve Güllü, 2019: 13). Dalış aktiviteleri Bachrach (1982) tarafından serbest dalış, çan dalışı, yüzey desteği ya da kasklı dalış, tüplü dalış ve satürasyon dalışı olarak tanımlanmıştır (NOAA, 2001: 1). Geçmiş tarihten bu yana su altı dalış aktivitelerinde meydana gelen değişim ve gelişmelerle birlikte su altı dalış turizmi meraklı ve eğlence arayışında olan kişilerin tercih ettiği bir turizm faaliyeti olarak sektörde yerini almıştır.

Su altı dalış turizmi, su altı dünyasının flora, fauna ve arkeolojik kültür varlıklarını görmek, fotoğrafını çekmek, filme almak ve sportif balık avlama amacıyla gerçekleştirilen tanıtım, sportif ve eğitim amaçlı dalışlar ile kıyıda verilen konaklama ve ağırlama hizmetlerini içine alan turizm çeşitlerinden birisidir (Yaşar, 2011: 36). Özel ilgi turizminin önde gelen turizm türlerinden birisi olan dalış turizminin ekonomik etkisi büyüktür. Kullanılan ekipmanlar, dalış turu organizasyonları ve dalış eğitimi bu ekonomik etkiyi oluşturmaktadır. Yılda yaklaşık olarak on milyon Avrupalı turistin dalış için Mısır'a gittiği düşünüldüğünde su altı dalış turizminin önemli bir potansiyel olduğu anlaşılmaktadır. Dalış sporunu seven kalabalık insan grupları su altında ilginç tecrübeler edinmek için dünyanın farklı yerlerine seyahat etmektedirler (Erkurt ve Paker, 2014: 134). Turistlere farklı deneyimler yaşayarak sualtı keşfi yapmayı sağlayan su altı dalış turizmi ilgi çekici bir turizm çeşidi olması nedeniyle çok sayıda turisti seyahat etmeye yönlendirmektedir. Bu turizm çeşidinde sualtı dünyasında bulunan batıkları görme, fotoğraflama, canlı türlerini yakından izleme, avlanma gibi amaçlar doğrultusunda eğlenmeye yönelik gerçekleştirilen sportif bir ekoturizm faaliyeti söz konusudur.

Atlı Doğa Yürüyüşü: Atlı doğa yürüyüşü bölgenin doğal güzelliklerinin at üzerinde görülmesi, tabiat içinde olma, bozulmamış, tahrip edilmemiş alanlara girilebilmesi açısından önemlidir. Turistlere farklı deneyimler kazandırmayı sağlamaktadır. Atlı doğa yürüyüşü profesyonel ekipler tarafından önceden belirlenen

güzergahlara göre planlanmalı, bu etkinliğe katılan kişilere mesafe, zaman, hız ve binicilik konularında daha önceden bilgi verilmelidir. Profesyonel bir kişi eşliğinde bu aktivitenin gerçekleştirilmesi olası riskli durumlarda müdahale ve önlem sağlamaktadır (Eken İnan, 2020: 77).

Atlı doğa yürüyüşü aktiviteleri doğal ortamın keyfini çıkararak aktif şekilde bu ortamda yer almak isteyen ve bu hedeflerini doğaya olabildiğince az zarar verecek şekilde gerçekleştirmek isteyen turistler için bir fırsattır. Atlı doğa yürüyüşü faaliyetlerine katılmak çevreye zarar verecek bir araç kullanmadan gezilerin düzenlendiği bölgeyi tanıma fırsatı sağlamaktadır. Buna bağlı olarak ise ekoturizmin temel amaçlarından olan doğal çevreyi korumaya yönelik faaliyetlerin gerçekleştirilmesi hedefi yerine getirilmiş olmaktadır.

Atlı doğa yürüyüşleri, tarihi ve doğal güzelliklerin bulunduğu yörelerde düzenlenen gününbirlik ya da birkaç günlük gezi programları ile gerçekleştirilmektedir. Temel binicilik eğitiminin alınmasının ardından gezilere katılabilir, at üstünde safari, orienteering yapılabilir ya da daha uzun süreler içeren atlı gezilere katılmak mümkündür (Erdoğan, 2003: 142). Doğal güzelliklerin görülmesi amacıyla yapılan atlı doğa yürüyüşleri doğaya en az düzeyde zarar verilmesi gerektiği için kontrollü şekilde gerçekleştirilmelidir.

Sportif Olta Balıkçılığı: Rekreatif balıkçılık, ticari amaçlı yapılmayan, kişisel kullanım, eğlence veya yarışma için balık avlanması olarak tanımlanmaktadır. Küçük teknelerden veya kıyıdan, ağların ve uzun halatların kullanılması, serbest dalgıçlar ve spor dalcıların zıpkınla balık tutması ile yapılan olta balıkçılığı yaygın olarak kullanılan rekreatif balıkçılık türlerindendir (Pawson, Glenn ve Padda, 2008: 341). Buna bağlı olarak rekreatif balıkçılık türü olan sportif olta balıkçılığı, doğa ile iç içe olacak şekilde, ticari amaçlı yapılmayan, güzel vakit geçirmek için orman içindeki akarsu ve göletlerde sportif olarak yapılan balık tutma faaliyetine denilmektedir (İstanbulu Dinçer, Atsız, Kahraman ve Çifçi, 2016: 91). Sportif olta balıkçılığı boş zamanlarını sakın ve keyifli bir şekilde geçirmek isteyen bireylerin tercih ettiği eğlenmeye yönelik olan ekoturizm aktiviteleri arasında yer almaktadır.

Rekreasyonel balıkçılık türü olarak değerlendirilen ve eğlence amacıyla yapılan sportif olta balıkçılığını gerçekleştirebilmek için dünya çapında kulüpler kurulmuş ve bir endüstri kolu durumuna gelmiştir (Gökçek ve Dursun, 2012: 68). Buna bağlı olarak derneklerin ve kulüplerin kurulması sportif olta balıkçılığı faaliyetlerinin kontrol altına alınarak yapılmasını sağlamaktadır. Kontrollü şekilde gerçekleştirilen sportif olta balıkçılığı ise ticari amaçlara saptmadan sürdürülebilirliği sağlayarak gerçekleştirilmektedir. Rekreasyonel bir faaliyet olan sportif olta balıkçılığında amaç eldeki kaynakları tüketmeden boş zamanı değerlendirmek olmalıdır.

Trekking ve Hiking (Doğa/Dağ Yürüyüşü): Aşırı kalabalıklaşmaya bağlı olarak ortaya çıkan günlük yaşamın stresinden ve yoğun iş temposundan bunalan insanların bir kaçış noktası olan seyahat etme fikri gün geçtikçe yaygınlaşmıştır. Gelişen teknolojiye bağlı olarak seyahat etmenin kolaylaşması turizm faaliyetlerine katılımı da artırmaktadır. Buna bağlı olarak yoğunluktan ve stresli ortamlardan uzaklaşmak isteyen insanlar için doğa, bir dinlenme alanı olmuştur. Doğal ortamlarda gerçekleştirilebilecek yürüyüş etkinlikleri de zihni dinlendiren ve rahatlatan etkinliklerdendir.

Trekking, belirli zorluklara ve özelliklere sahip olan doğa koşullarında yaş gruplarına uygun ve zaman sınırlı olarak düzenlenen yürüyüşler olarak adlandırılmaktadır (Topay, 2003: 48). Doğa yürüyüşü olarak da adlandırılan trekking etkinlikleri, hiçbir özel beceri ve risk taşımayan bir ortamda gerçekleşebileceği gibi özel beceriler ve yüksek düzeyde risk taşıyan durumlarda da gerçekleşebilmektedir. Bu durumda doğa yürüyüşü etkinliği gösterdiği özelliklere göre ekoturizm veya macera turizmi kapsamında değerlendirilebilmektedir (Çetinkaya, 2014: 29). Buna bağlı olarak yüksek dağ tırmanışı veya risk içeren bölgelere yönelik olarak gerçekleştirilen doğa yürüyüşleri maceraya dayalı, daha az risk taşıyan alanlarda yürümeyi içeren doğa yürüyüşleri ise doğrudan ekoturizme yönelik gerçekleştirilen aktiviteler olarak söylenebilmektedir.

Doğada, belirli bir noktadan başka bir noktaya belirli bir zaman diliminde bir bitiş noktasına ulaşmak amacıyla belirli bir parkurda, bireysel ya da gruplar halinde her mevsimde yapılabilmektedir. Trekking yürüyüşleri zorluk dereceleri, mevsim ve

yolun uzunluğuna göre farklı hazırlıklar gerektirebilmektedir. Bu yürüyüşler, parkura göre uygun ekipman, yeterli gıda ve su sağlanarak yapılmalıdır (Keskin, 2020: 4). Doğa yürüyüşüne katılacak olan bir birey hazırlık aşamasında, ihtiyaç olabilecek ve kolay taşınabilecek malzemeleri hazırlamalıdır. Uzun süreyi kapsayan yürüyüşleri içeren trekking faaliyetlerinde, gerekli olabilecek malzemeleri önceden tespit etmek oldukça önemlidir.

Doğa yürüyüşü, doğada günübirlik (hiking) ya da birkaç günlük (trekking) şekilde düzenlenerek gerçekleştirilebilen, sadece yürüyüş amacıyla yapılabilmesinin yanında farklı bir doğa sporuna katılmak için araç da olabilen doğa sporlarına denilmektedir. Doğa yürüyüşleri fiziksel bir etkinlik oldukları kadar bireyin kendisini ruhsal bir disiplin altına almasını da gerektirmektedir (Kaplan ve Ardahan, 2013: 96). Trekking faaliyetine katılanlar genellikle vahşi doğayı, coğrafi bölgelerin engebeliğini ve egzotik doğasını keşfetmek eğilimindedir. Bu turizm faaliyetine katılan kişiler genellikle zorlu ve çeşitli yamaçları tercih etmekte, doğal manzaralara hayranlık duymakta ve doğadan tatmin olmaktadır (Chhetri, Arrowsmith ve Jackson, 2004: 35). Buna bağlı olarak trekking faaliyetleri, fiziksel ve duygusal olarak bireylerin kendisini geliştirmesi için kullandığı bir araç olabilmektedir.

Av Turizmi: Avcılık, insanların yaşayabilmelerini sağlayan yöntemlerden birisidir. Eski çağlarda bütün insanlar avcılıkla uğraşmıştır. Avcılık yaşamı sürdürmenin tek seçeneği olmuştur. Modern çağda ise avcılık, bir rekreasyonel etkinlik, spor ya da bir alternatif turizm çeşidi haline gelmiştir. Av turizmi, çeşitli turizm aktivitelerinin ortaya çıkması, ülke geneline ve tüm yıla yayılan turizme yönelik seyahatlerin yapılması sayesinde sosyo-ekonomik kalkınmayı sağlamada etkilidir (Olca, Dağhoğlu ve Sürme, 2019: 286).

Av turizmi, av ve yaban hayatı kaynaklarının denetimli şekilde yerli ve yabancı avcılara sunulması, av kaynaklarının rekreasyonel ve turistik açıdan değerlendirilmesiyle ülke turizmine ve ulusal ekonomiye katkı sağlamasını amaçlayan bir turizm etkinliğidir. Aynı zamanda av turizmi, insanların farklı ihtiyaçlarını karşılayan bir turizm çeşididir. Avlak işletmeleri, acentalar ve benzeri işletmeler tarafından düzenlenen av programları, av turizmi kapsamındadır. Avcılık, doğaya dönüş eyleminde bulunan modern dünya insanları için bir süre dahi olsa

monotonluktan kurtulmanın bir yoludur (Şafak, 2003: 135). İlk çağlarda yaşamı sürdürmek için bir zorunluluk olan avcılık, günümüzde planlı ve denetimli şekilde gerçekleştirilerek canlı hayatının korunmasını sağlayan aynı zamanda faaliyetin bütün yıla yayılmasının yolunu açan bir ekoturizm etkinliğidir.

Av turizmi, turizmin farklı uygulanan bir şekli olarak avcı statüsünde bulunan kişilerin avlanma amacıyla belirli ilkeler doğrultusunda gerçekleştirdikleri etkinliklere denilmektedir. Avcılar, av turizmine katılarak yaban hayvanlarına ait boynuz, diş, post gibi hatıra değeri olan bölümlerine sahip olmakta ve farklı kültürleri tanıma ve görme imkanı bulmaktadırlar (Ulusoy, 2016: 53). Türkiye’de bilinçli ve gerçek anlamda av turizmi, ilk olarak 1981 yılında Antalya Düzlerçamı’nda dağ keçisi ve domuz avı yapılarak başlamıştır. Bu sahada yaban keçisi sayısının giderek artması sonucunda yaban keçisi bölgede av turizmi faaliyeti için açılmıştır. Sonrasında 1984 yılında Artvin’de yaban keçisi ve ayı avı turizm faaliyetine açılmıştır. Türkiye’de düzenli ve kontrollü av turizmi faaliyetlerinin uzun bir geçmişi olduğu söylenebilmektedir (Sarı, 2013: 48).

2.7.3. Dinlenmeye Yönelik Ekoturizm Faaliyetleri

Kamp/Karavan Turizmi: Kampçılık aktivitesi çadır, karavan gibi alternatif konaklama imkanlarıyla gerçekleştirilmekte ve çadır kurulmasına, karavanların park etmesine ve temel ihtiyaçların karşılanmasına olanak sağlayan bu alanlar “kamping” olarak adlandırılmaktadır. Karavanlı konaklamalar da genellikle kamping alanlarında gerçekleştirildiği için doğaya dayalı bir turizm çeşidi olarak kamp ve karavan turizmi şeklinde değerlendirilmektedir (Şengel, Genç, Işkın, Ulema ve Uzut, 2020: 1434).

Kamp ve karavan turizmi, insanların ulaşım, konaklama, belirli bir düzeye kadar da yeme içme ihtiyaçlarını kendi imkanlarıyla karşılaması, farklı ülkeler görüp tanımak ve genellikle daha ucuz tatil yapmak için karavanları ve çadırları ile yaptıkları ziyaretlere denilmektedir (Akpur ve Zengin, 2019: 8). Herkes için farklı anlamlar yaratan kamp, maceraperest için vahşi doğa deneyimi, bir ebeveyn için kaçış, aile tatili ve ucuz bir konaklama, gezgin için yaşam tarzı anlamına gelmektedir. Aynı zamanda kamp, otelde konaklamaktan daha ucuz olan ve kendi yiyecek içeceğinin getirilebildiği, doğada açık havanın tadını çıkararak gerçekleştirilen tatil türlerinden birisidir (Brooker ve Joppe, 2013: 1).

Yayla Turizmi: TDK tanımına göre yayla, akarsuların geçtiği yerlerde derin bir şekilde yarılmış, parçalanmış, üzerinde düzlüklerin ayırt edilebilir şekilde yer aldığı, deniz seviyesinden yüksekte olan yeryüzü parçası, platodur. Aynı zamanda dağlık ve yüksekliğe sahip bölgeler üzerinde yer alan, kışın hayat şartları zor olduğu için boş olan, yazın ise havası serin, hayvan otlatma ya da dinlenme yerlerine denilmektedir. Farklı bir tanıma göre ise yayla, hayvancılıkla uğraşan kişilerin, sürülerini daha kolay besleyebilmeleri amacıyla yeşil ve tazelenen otlu alanların bulunduğu yerlere genel olarak ilkbaharın başlangıcıyla çıktıkları, yaz boyunca ise orada kalarak hayvansal ürünlerinin üretimini yaptıkları, sonbaharda alçak yörelere göç ettikleri, çayırılık alanlar ve buralarda kurulmuş olan konutlar ile geçici yerleşmeleri ifade etmektedir (Doğanay ve Coşkun, 2013: 3).

Yaylalar, yazın çıkılıp oturulan serin yerler, dağların üzerindeki yazlık oturma alanları veya yazlık meralar anlamına gelmektedir. Başka bir ifadeye göre insanların yazın dinlenmek, eğlenmek, hayvanlarına ot verebilmek için çıktıkları, orman alanları içerisinde ya da orman sınırı üstündeki Alpin kuşakta geçici süreliğine kurulmuş olan yerleşim alanlarıdır. Yaylaların bazılarına sadece hayvancılık yapmak, kısmen de olsa ziraat için çıkılsa da bazılarına sağlık, dinlenme, eğlenme, sportif faaliyetler gibi aktiviteleri içine alan turizm veya sayfiye gibi çeşitli amaçlar doğrultusunda gidilmektedir (Zaman, 2010: 181). Yaylacılık ekonomisi büyük ölçüde hayvancılık faaliyetine dayanmaktadır. Aynı zamanda bazı yayla yerleşmeleri zamanla turistik fonksiyonlar da kazanabilmektedir (Koca, 1995: 288).

Yaylacılık, genellikle yaz mevsimlerinde, şehirde veya köyde yaşayan insanların sürekli olarak yaşadıkları yerden daha yüksekte bulunan dağlık alanlara göç etmelerini ifade etmektedir. Tarım ve hayvancılıkla uğraşmak yaylaya çıkmanın ilk nedeni olmakla birlikte günümüzde boş zamanı değerlendirmek amacıyla da yaylalara seyahat edilmektedir. Fotoğraf çekmek, yürüyüş yapmak, yaylanın temiz havasından ve manzarasından yararlanmak gibi aktiviteler insanların yaylaya çıkış nedenleri arasında bulunmaktadır.

Yaylalar, son zamanlarda doğal ortamlarda tatil yapmak isteyen, sessizlik ve sakinlik isteyen insanların dikkatini çekmektedir. Doğal, tarihi, kültürel ve estetik çekicilikleriyle, insanların sürekli olarak tekrarlayan ve sıradan yaşamlarında arzu

ettikleri farklı ve ilgi çekici güzellikleri görerek değişik deneyimler edinmelerine imkan tanımaktadır. Bu durum klasik turizm faaliyetlerinden sıkılan ve doğayla baş başa kalarak yaylalara ait kültürel unsurları deneyimlemek isteyen ziyaretçilerin bölgeye yönelmesini sağlamaktadır. Buna bağlı olarak yaylaların turizme açılması, bölgedeki turistik çekiciliklerin ziyaretçilerin ilgi ve beğenilerine sunulması, turistik aktivitelerin canlandırılması söz konusu olabilmektedir (Sezer ve Kılıç, 2015: 8-9).

Yaylalarda gerçekleştirilen yöresel etkinlikler, şenlikler orada yaşayan yerli halk ve yayla kültürü hakkında ziyaretçilere bilgi verdiği için bölgeye düzenlenecek seyahatleri etkilemektedir. Ziyaretçilerde bir yaylanın kültürü, orada yaşayan insanların günlük yaşamları, aktiviteleri hakkında merak uyandırılması orada yayla turizminin gelişmesi açısından önemlidir. İnsanların yaşadıkları yerden uzaklaşarak yaylaya ait öğeleri görme isteği, aynı zamanda doğal manzaradan yararlanma durumları yayla turizminin alternatif bir turizm çeşidi olarak ön plana çıkmasını sağlamaktadır.

Yaylalarda yapısal olarak görülen değişimlerin başında ise alt yapı imkanlarına önem verilmesi gerektiği gelmektedir. Yayla yollarının düzenlenmesi, yaylalara elektrik ve telefon hatlarının bağlanması yaylaların yaygın kullanım şeklini değiştirmeye başlamıştır. Son dönemlerde şehir hayatındaki sıcaklıktan ve gürültüden uzaklaşarak yaylalardaki serin, temiz havadan, buz gibi sulardan ve sakin ortamdan yararlanmak isteyen insanlar, yaylaları sayfiye bölgesi olarak kullanmaya başlamışlardır. Bu doğrultuda şehir hayatının sahip olduğu konfora ulaşılacak kalitede yayla turizmi söz konusu olmaktadır (Bilici ve Işık, 2018: 6-7). Ancak yaylalar son yıllarda modern şekilde yayla turizmi faaliyetlerine hizmet vermeye başlasa da yaylaların sahip olduğu kültürü ziyaretçilerin daha etkili deneyimleyebilmesi için otantik yapıların korunması, eskiye yönelik aktivitelerin günümüzde de yerine getiriliyor olması daha faydalı olacaktır.

2.8. Ekoturizm Sosyokültürel, Çevresel ve Ekonomik Etkileri

Ekoturizmin hedefinde doğal alanları korumak kadar, doğal alanlardaki kültürel değerlerin korunması ve geliştirilmesi de yer almaktadır. Ekoturistler ziyaret edilen bölgelerdeki yerel halkın kültürlerine ilgi göstermektedirler. Turistler ve yerel halk arasında gerçekleşen bu iletişim sayesinde kültürel değerlerin tanınması ve

yaşatılması durumunda halkın kültürel mirasına gereken önemin verilmesi sağlanabilecektir. Bu etkileşim sonucunda sağlık, güvenlik ve eğitim gibi konularda yerel toplumun sosyal refahı olumlu yönde gelişerek yaşam kalitesinin yükselmesi söz konusu olacaktır. Turistler ve yerel halkın çevre bilincinin artırılarak kırsalda ekonomik fırsatlar oluşması sonucunda halkın farklı bölgelere göç etmeleri engellenebilecektir (Demir ve Çevirgen, 2006: 72).

Farklı kültürlere ve ırklara ait insanları birleştiren aynı zamanda yerel topluma olan saygıyı artıran ekoturizm sonucundaki ekonomik kazanç halka fayda sağlarken iş arama sırasında gerçekleşen göçleri de azaltmaktadır. Bu şekilde ise yöreye ait bilgilerin toplum içinde sürekli yaşatılması durumu ortaya çıkmaktadır (Kuter ve Ünal, 2009: 153). Buna bağlı olarak ise Gaul (2003)'e göre ekoturizmin sebep olabileceği olumlu sosyal ve kültürel etkiler; yerel halk için yiyecek ve içme suyu sağlanabilmesi, sağlık hizmetlerinin daha iyi hale getirilmesi, yerli halk için geliştirilen eğitim, geleneksel kültür unsurlarının yeniden değerlendirilmesi, konfor ve yaşam şartlarının iyileştirilmesi olarak belirtilmektedir.

Doğal, çevresel, biyolojik ve sosyokültürel kaynakları korumak ve en az düzeyde zarar vermek, turizm faaliyetlerinin ve olumlu getirilerinin gelecek zamanlarda daha fazla ve sürekli hale gelmesini sağlamak sürdürülebilir turizm aracılığıyla gerçekleştirilmektedir. Bunun da ekoturizm sayesinde etkili bir şekilde gerçekleştirilebileceği bilinmektedir (Akşit, 2007: 445). Ekoturizm faaliyetlerinin fiziksel çevre üzerinde olumlu yönde etkilerinin artırılmasında, getireceği ekonomik katkılar önemlidir. Ekoturizmin işletmeler için kar yaratması, yerel halk için iş imkanı yaratması ve korunan alanlar için gelir sağlaması gibi ekonomik faydaları ortak amaçlar doğrultusunda ortaya çıkmaktadır. Ekoturizm özellikle diğer bölgelere göre ekonomisi düşük kırsal bölgeler için iş fırsatları yaratması açısından önemlidir. Bu imkanlar az bile olsa nüfusun ve alternatif sektörlerin az olduğu topluluklar için önemli olarak görülebilmektedir. Ekoturizmin yarattığı ekonomik etki korumacılık çalışmaları için politik ve finansal desteği artırabilmektedir. Korunan alanların beraberinde doğanın da korunmasının sağlanması topluma biyolojik çeşitliliğin ve verimli arazilerin korunması gibi faydalar sağlamaktadır (Demir ve Çevirgen, 2006: 70).

Gaul (2003)'e göre ekoturizmin yarattığı olumlu ekonomik etkiler; yerel halk için istihdam olanaklarının artırılması, ek bölgesel gelir (ekoturizm uygulamaları sonucunda elde edilen kazançlar ve parklar için giriş ücretleri, yöresel sanat ve zanaat, restoranlar, oteller, barlar ve bunlardan elde edilen vergiler) sağlanmasıdır. Tisdell (1996)'a göre ise ekoturizmi tercih edenler, onun sosyo ekonomik değerini vurgulama eğilimindedir. Ona göre ekoturizmin bazı olası sosyo ekonomik faydaları;

- Turizmde ve ekoturist varlıklarının yönetiminde doğrudan iş imkanı yaratılabilir.
- Ekoturizm, oteller, restoranlar, hediyelik eşyalar ve bu turizm endüstrisini destekleyen seyahat hizmetleri gibi turizmle ilgili faaliyetlerin yerel ekonomik büyümesine yol açabilmektedir.
- Döviz kazandırıcı etkisi bulunmaktadır.
- Ekoturizm tarımsal istihdamın olmadığı ya da az olduğu bölgelerde yerel ekonomiyi çeşitlendirmektedir.
- Havaalanları ve yerel halka yardımcı olan diğer ulaşım alt yapısını geliştirmeye yardımcı olmaktadır.
- Ekoturizm yerel ürünlere olan talebin artmasını sağlamaktadır.
- Tarıma elverişli olan arazilerin verimli kullanılmasını teşvik ederek arazilerin doğal bitki örtüsü ile kalmasını sağlamaktadır.
- Yeterince uygulanırsa, milli park yetkilileri için bu yerlerin kendi kendini finanse eden bir mekanizma sağlayabilir ve doğal mirasın korunması için bir araç olabilir.
- Yerel kültürün korunması için ekonomik destek sağlayan bir araç olabilir.
- Kültürler arası anlayışı ve küresel anlamda iletişimi kolaylaştırmaktadır.

2.9. Ekoturizm Olumsuz Etkileri

Diğer turizm türlerinde olduğu gibi ekoturizmin de olumlu ve olumsuz tarafları bulunmaktadır. Ekoturizmin görülmeye değer doğası bulunan yerler için ekonomik katkı sağlamasının yanında doğanın korunması için bilinç oluşmasına da katkısı bulunmaktadır. Bu katkılarının yanı sıra zamanla kitle turizmine yönelik talebin artması durumunda o bölgelerin taşıma kapasitelerinin aşılması ortaya çıkabilmektedir. Çevre kirliliği, gürültü kirliliği, trafik sıkışıklığı, fiyatların artması

ve güvenlik problemlerinin ortaya çıkması gibi turizmin genel olarak sebep olduğu olumsuz durumlar meydana gelebilmektedir (Öztürk ve Yazıcıoğlu, 2002: 8). Turizmin doğal çevre üzerinde farklı türde etkileri meydana gelmektedir. Doğal güzellikler plansız yapılaşmaların olması sebebiyle yok olabilmektedir. Turizm ekolojik çevre üzerinde bitki ve canlıların yaşamını tehdit edecek unsurlara sebep olabilmektedir. Planlı ve bilinçli şekilde yapılan ekoturizm etkinlikleri ile bu olumsuzluklar ortadan kaldırılabilen ya da en aza indirilebilmektedir (Arslan, 2005: 32).

Ekoturizm faaliyetleri doğal ve çevresel konularda olduğu gibi ekonomik açıdan da olumsuz sonuçlara yol açabilmektedir. Uluslararası Turizm Derneği (TIES)'ne göre ekoturizmin neden olabileceği olumsuz ekonomik sonuçlar şunlardır (Demir ve Çevirgen, 2006: 77);

- Yerel halkın ekoturizm konusundaki beklentilerinin sınırlı olması, doğal ve kültürel kaynakları koruma konusundaki isteklerini azaltmak gibi bir sonuç yaratmaktadır.
- Yöredeki otel ve buna benzer işletmelerin su ve enerji kaynaklarını fazla olacak şekilde tüketmeleri, bölgedeki fiyatların artmasına, elektrik ve su kesintilerinin yaşanmasına sebep olabilmektedir.

Ekoturistler en uzakta yer alan kırsal alanları dahi ziyaret edebileceğinden bu durum bölgedeki doğal yaşamın bozulabilmesine ve zamanla küreselleşmenin bu bölgelerde de ortaya çıkmaya başlamasına ve oradaki yerel halkın kültüründe, geleneklerinde olumsuz anlamda değişikliklere sebep olması söz konusu olabilmektedir (Kasalak ve Akıncı, 2015: 194). Ekoturizmin planlı bir şekilde gerçekleştirilmemesi sonucunda ilk olarak çevre hasar görmektedir. Doğal çevre içerisinde yapılan ekoturizm aktivitelerinden az miktarda dahi olsa hayvanlar ve bitkiler olumsuz etkilenmektedir. Dolayısıyla insan müdahalesinin olduğu her alanda olumsuz etkiler ortaya çıkması söz konusudur. Sadece doğal çevre değil insanlarla etkileşim içinde gerçekleştirilen ekoturizm faaliyetleri kapsamında sosyo kültürel yapının olumsuz etkilenmesi de söz konusu olmaktadır. Toplum gelenek ve göreneklerine saygı çerçevesinde gerçekleştirilmeyen her ekoturizm aktivitesi sosyal yapıya zarar vermektedir.

2.10. Dünya’da Ekoturizm

Ekoturizmin popülerliği arttıkça, özellikle gelişmekte olan ülkelerin hükümetleri için çekiciliği de artmıştır. Birçok ülke ekoturizmi, madencilik, kerestecilik, çiftçilik hatta kitle turizmi gibi ekonomik büyüme yollarından daha sorunsuz ve karlı görmektedir. 1990’ların başında gelişmekte olan ülkelerin birçoğu, kalkınma stratejisinin bir parçası olarak ekoturizmi desteklemektedir. Birçok ülkede doğa temelli turizm, önemli ekonomik faaliyetleri geride bırakarak döviz kazandırıcı sektör durumuna gelmiştir (Banerjee, 2007: 57).

Dünya çapında insanların ekoturizme olan ilgisi arttıkça ülkeler diğer alanların yanında ekoturizmi de geliştirme yoluna gitmektedir. Ekoturizm faaliyetlerinin ortaya çıkardığı ekonomik kazanç ülke yönetimlerinin ekoturizme verdikleri desteği sürekli hale getirmektedir. Ekoturizmin sağladığı ekonomik yararın bilincinde olan ve doğal, korunan alanlara sahip olan birçok ülke ekoturizmi etkili ve sürekli bir şekilde geliştirmek için çalışmalarında bulunmaktadır.

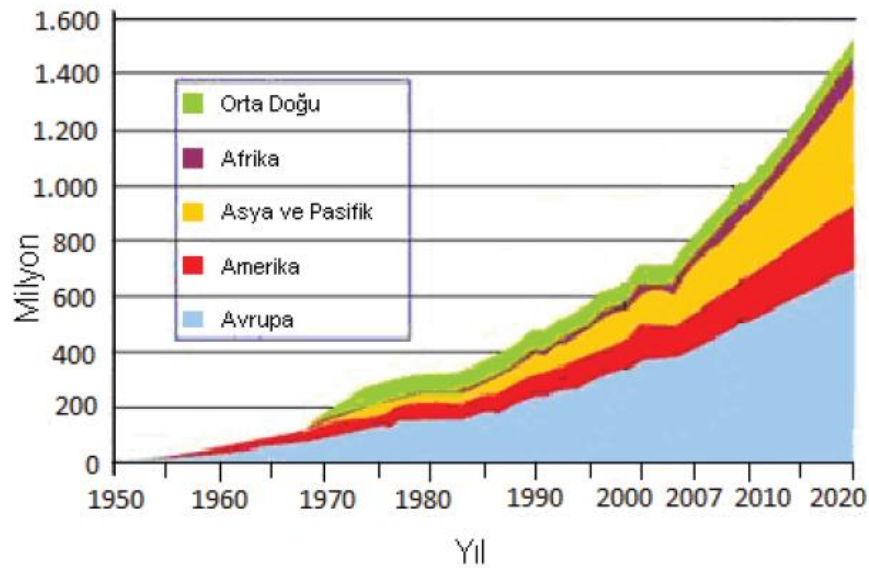
Ekoturizm uluslararası turizm faaliyetleri arasında en hızlı gelişen faaliyet alanlarından birisidir. Kosta Rika, Meksika, Belize, Ekvator ve Dominik Cumhuriyeti’ne gelen tüm turistlerin yaklaşık %46’sı özellikle bu destinasyonlardaki koruma altında olan yaban hayatını görmek için bu bölgeleri ziyaret etmektedir. Aynı zamanda foto safariye katılmak için gelen yabancı turistlerin yoğun olduğu Kenya, Tanzanya gibi destinasyonlar ekoturizmden önemli ölçüde döviz elde etmektedir. Ekoturizm pazarı dinamik bir yapıya sahip olmakla birlikte sürdürülebilir kalkınmanın önemli bir aracı olarak hızlı bir şekilde büyüme göstermektedir (Batı Akdeniz Kalkınma Ajansı, 2012: 10).

Kıyı, deniz, yağmur ormanları ve tarım arazileri gibi hemen hemen her doğal ortama uygulanabilen ekoturizm, öncelikle gelişmekte olan ülkelerde yaygınlaşmıştır. Yağmur ormanları ile Kosta Rika, mercan resifleri ile Tayland, Phuket’teki Koh Phi Phi Ulusal Parkı, eşsiz hayvanlarıyla Galapagos Adaları ve yaban hayatı ile Kenya bu ekoturizm destinasyonlarından sayılabilmektedir. Aynı zamanda ekoturizm, az gelişmiş ülkelerde genellikle milli parklar gibi korunan alanlarda uygulanmaktadır (Rahemtulla ve Wellstead, 2001: 11). Sahip oldukları

çeşitli kaynakları kullanarak ekoturizmi yaygın bir şekilde uygulayan gelişmekte olan ve az gelişmiş çok sayıda ülke bulunmaktadır.

Özellikle 1990'lı yılların başından itibaren milli parklara yönelik olarak önemli bir talep oluşmaya başlamış ve milli parklar ekoturizm pazarı için önemli bir turistik çekicilik oluşturmaya başlamıştır. Avustralya'yı 1995 yılında ziyaret eden 1.700.000 yabancı turistin %50'si, bir önceki yıla göre %10 artış göstererek, orada konakladıkları süre içinde en az 1 kez milli parklara ziyaret gerçekleştirmişlerdir (Demir ve Çevirgen, 2006: 147). Milli parklar sürdürülebilir şekilde korumayı gerektiren önemli ekoturizm kaynaklarına sahiptir. Bu yüzden milli parklarda geliştirilecek olan ekoturizm faaliyetleri özenle yerine getirilmelidir. Ekoturizm kapsamında değerlendirilen milli parkların tercih edilme oranı yaygınlaştıkça o alanlardaki koruma faaliyetlerinin de artırılması gerekmektedir.

Şekil 3: 1950-2020 Ekoturizm Ziyaretçi Sayısı Tahminleri

Kaynak: Batı Akdeniz Kalkınma Ajansı, 2012: 9.

Doğa temelli turizm, uluslararası turizmin büyüyen bir bileşenidir. Avrupa'da doğadan keyif alma, düşünme ve doğayla etkileşim kurma arzusuyla Avrupalı turistler, 1997-2004 yılları arasında yıllık ortalama %7 artarak doğaya yönelik olarak seyahat etmişler ve 2004 yılında bu seyahatlerin %9'unu oluşturan 22 milyon kişi bu amaçla rekreasyonel gezilere katılım göstermiştir (Marques, Reis and Menezes, 2010: 971).

Lew (1998)'in Asya-Pasifik bölgesinde faaliyet gösteren 44 ekoturizm şirketi üzerinde yaptığı çalışmada 6 adet popüler ekoturizm destinasyonu bulunmuştur. En popüler destinasyon %40 oran ile Endonezya olmuştur. Bu ülkeyi takip eden %32,5 ile Hindistan'dır. Üçüncü ve dördüncü sırada ise %30'arlık oranlar ile Avustralya ve Nepal bulunmaktadır. Beşinci sırada %25 oranla Bhutan, altıncı sırada ise %20 oranla Yeni Zelanda en popüler ekoturizm destinasyonları olarak belirlenmiştir (Wight, 2001: 46).

Günümüzde dünya çapında Orta ve Latin Amerika, Karayipler ve Avustralya, Yeni Zelanda ve Antarktika gibi gelişmekte olan ülkelerin destinasyonları, ekoturizm faaliyetlerini doğal temelli gerçekleştirilen popüler destinasyonlardandır (Diamantis, 1999: 101). Bu destinasyonların yanında Kenya, Nepal, Tanzanya, Çin, Meksika, Kosta Rika ve Porto Riko dünyadaki en popüler ekoturizm destinasyonlarındandır (Sindiga, 1999: 115). Ekoturizm konusunda popüler destinasyonlara ilave olarak ise Wood (2002), Ekvator, Belize, Güney Afrika, Botswana gibi ülkelerin doğa temelli turizm destinasyonlarının dünyanın dört bir yanından doğa turistleri alan birçok tur operatörüne sahip olduğuna dikkat çekmektedir (Kwan, Eagles ve Gebhardt, 2010: 4).

Dünyada ekoturizm destinasyonlarının birçoğu tropikal bölgeler, ada ülkeleri, dağlık bölgelerin yer aldığı az gelişmiş veya gelişmekte olan ülkelerde bulunmaktadır. 1990 yılında Amerika'da macera seyahatlerine yönelik olarak yapılan bir araştırma sonucunda, ekoturizm etkinlikleri doğrultusunda çeşitli destinasyonlar için şu programlar oluşturulmuştur. Doğa yürüyüşü: Arjantin, Hindistan, Nepal, Pakistan, Peru, Türkiye. Doğa Tarihi: Antarktika, Brezilya, Kosta Rika, Ekvator, Madagaskar. Vahşi Doğada Safari: Orta Afrika, Kenya, Tanzanya'dır (Demir ve Çevirgen, 2006: 131-132).

Endüstrisini ekoturizm pazarına uyacak şekilde uyarlayan bir ülke olan Kosta Rika'da ekoturizmden elde edilen döviz gelirleri, geleneksel ihracat ürünlerinden (kahve ve muz) elde edilen geliri geride bırakarak ülkenin en önemli ekonomik faaliyeti durumuna gelmiştir (Campbell, 1999: 535). Buna bağlı olarak ülkelerin, sahip oldukları ekoturizm kaynaklarının farkında olarak ekonomik gelirlerini artırmaları sağlanabilir.

İzlanda'daki buzullar yüzyıllardır yabancı misafirler tarafından ziyaret edilmiştir. Ancak son birkaç yıldır bunlardan bazıları rehberli turlar şeklinde gerçekleştirilen popüler turistik yerler haline gelmiştir. Bu tür turizm faaliyetlerine olan ilgi son yıllarda hızla artmış ve bu da bu alanda uzmanlaşmış tur şirketlerinin kurulmasına ve ürün çeşitliliğinin artmasına neden olmuştur (Welling ve Arnason, 2016: 174).

Kanada'da 1991 yılında yapılan bir araştırmaya göre, Kanadalıların %19'u vahşi yaşamı izlemek ve incelemek için fotoğrafçılık gibi tüketim gerektirmeyen, vahşi yaşamla ilgili uğraşlara katılmak için seyahate çıkmıştır (Rahemtulla ve Wellstead, 2001: 11).

ABD, Güney Carolina'da ekoturizm amacıyla sırt çantasıyla gezme ve doğa yürüyüşü, kano, bisiklet turları, çevre eğitimi, çiftlikler, balıkçılık, avcılık, bahçeler, tüplü dalış ve hayvanat bahçeleri gibi çeşitli turizm faaliyetleri gerçekleştirilmektedir (Fennel, 2001: 109).

Ülkeler sahip oldukları ekoturizm potansiyellerine göre çeşitli şekillerde kendilerini ön plana çıkarmışlar ve ekoturizmin belirli alanlarında uzmanlaşmışlardır. Bir ülke doğal yaşamı izleme gibi macera gerektiren ekoturizm faaliyetleri konusunda önde gelen bir destinasyon konumundayken farklı bir ülke dinlenmeyi ve eğlenmeyi gerektiren kamp, çiftlik gibi ekoturizm aktiviteleri kapsamında öne çıkabilmektedir.

Dünyada ekoturizm konusunda öncü olan birçok ülke bulunmaktadır. Turizm faaliyetlerine alternatif olarak geliştirilebilecek ekoturizmden yeterli gelir sağlayarak ileri bir seviyeye taşınabilmesi için bu alanda uzmanlaşmış, önde gelen ülkeler örnek alınmalıdır. Doğaya yönelik gerçekleştirilecek bu faaliyetler için ekonomik kazancın yanında doğaya en az düzeyde zarar vererek hareket etmenin yolları da araştırılmalıdır.

2.11. Türkiye'de Ekoturizm

Dünya'da son zamanlarda geliştirilen ve kesin tanımı üzerinde dahi tam bir uzlaşmaya varılamayarak en yetkili otoriteler tarafından kabul edilmiş olan ekoturizm, Türkiye'de henüz yeteri kadar tanınmamaktadır (Yücel, 2002: 5). Ancak

Türkiye üç tarafı denizlerle çevrili olan, yüz ölçümünün %26'sı ormanlarla kaplı, dört mevsimi aynı anda yaşayabilen ve diğer ülkelere göre bozulmamış doğal güzelliklere sahip olması sayesinde Akdeniz çanağında bulunan ve rakibi olan diğer Avrupa ülkelerine göre ekoturizm konusunda avantajlı bir ülkedir. Türkiye'nin sahip olduğu doğal zenginliklere, farklı kültürler ve dinlerden insanların uzun yıllardır birlikte yaşamasıyla oluşan kültürel ve tarihi değerleri de eklendiğinde önemi artmaktadır (Demir ve Çevirgen, 2006: 139).

Tarihi, kültürü ve doğal güzelliklerinin yanında doğa sporları açısından da büyük bir potansiyele sahip olan Türkiye'de, yalnızca yaz turizmine bağlı kalmadan yılın tamamında ve daha fazla kazanç sağlamak için ekoturizm son yıllarda önemsenmeye başlanmıştır. Birçok doğal zenginliğin mevcut olması ile Türkiye'de ekoturizm adı altında, yayla turizmi, bisiklet turları, kuş gözlemciliği, foto safari, akarsu sporları, tarım-çiftlik turizmi, botanik turizmi, atlı doğa yürüyüşü, kamp-karavan turizmi, mağara turizmi, dağ turizmi ve doğa yürüyüşü gibi aktiviteler gerçekleştirilmektedir (Ünal Ankaya, Yazıcı, Balık ve Gülgün Aslan, 2018: 70).

Türkiye'de ekoturizm kaynaklarının birçoğunu milli parklar, tabiat alanları, tabiat anıtları gibi korunan alanlar oluşturmaktadır. Özellikle milli parklar doğal, kültürel, jeolojik, tarihi ve arkeolojik değerlere sahip olması sebebiyle ekoturizm açısından önemlidir (Demir ve Çevirgen, 2006:139). Buna bağlı olarak ise Türkiye sınırları içerisinde 45 milli park, 250 tabiat parkı, 115 tabiat anıtı ve 31 adet tabiatı koruma alanı bulunmaktadır (tarimorman.gov.tr). Türkiye'de milli parklar ve tabiatı koruma alanlarına ilave olarak 18 adet özel çevre koruma bölgesi yer almaktadır (ockb.csb.gov.tr).

Türkiye içerisinde bulundurduğu doğal kaynakları ve kültürel değerleri aracılığıyla ekoturizm için kaynak oluşturabilecek birçok destinasyona sahiptir. Ormanlar, sahiller, korunan alanlar, bitki ve hayvan çeşitlilikleri ile Türkiye bu zenginliğini kaynaklarını koruyup gözeterek ekoturizm faaliyetlerinde bulunarak değerlendirmelidir.

Türkiye Turizm Stratejisi (2023) raporunda Türkiye'de ekoturizmi geliştirmek adına önemli noktalara değinilmiştir. Ülkemizde ekoturizm ve yayla turizmi gibi doğa odaklı yapılan turizm türlerinin geliştirilmesi amacıyla turizm

altyapısı geliştirilerek niteliği artırılacaktır. Doğa amaçlı turizmin yapılabilceğı yörelerde belirli kriterlere uyarak temel tur güzergahları, varış noktaları, ara istasyon ve alt istasyon noktaları tespit edilerek planlama yapılacaktır. Yaylaların yoğun olduğı bölgelerde öncelikli olarak turizm gelişme/eylem bölgeleri belirlenerek hareket edilecektir. Kamu, özel sektör ve sivil toplum kuruluşları arasında iş birliğı yapılarak agro turizm, macera turizmi, mağara turizmi, spor turizmi aktivitelerinin gerçekleştirilebilmesi amacıyla eylem planları hazırlanacaktır gibi maddelere değinilmektedir.

Kültür ve Turizm Bakanlığı çalışmaları arasında ise sürdürülebilir turizme dayalı olarak turizm ürünlerini çeşitlendirecek, kıyı bölgeleri üzerinde ortaya çıkan turist baskılarını azaltacak ve turizmin yol açtığı sosyo-ekonomik faydaları daha az gelişmiş olan bölgelere dağıtacak şekilde politikaları bulunmaktadır. Atak Projesi, Mavi Bayrak Projesi, Belek Yönetim Planı, Yayla Turizmi Projesi, Dağ-Doğa Yürüyüşü Projesi (Trekking), Akarsu Turizmi (Kano-Rafting) Projesi, Bisiklet Tur Güzergahlarının Geliştirilmesi Projesi, Atlı Doğa Yürüyüşü Projesi, Mağara Turizmi Projesi, Sportif Olta Balıkçılığı, Kuş Gözlemciliğı, Botanik Turizmi, Av Turizmi projeleri bu çalışmalar arasındadır (Bekiroğlu, 2008: 24-25).

Türkiye’de ekoturizme yönelik projelerden 2005 yılında başlanan Kuş Cennetleri Projesi ile günümüze kadar 13 kuş cenneti hayata geçirilmiştir. Bunlar; Balıkesir’de Manyas, Bolu’da Yeniçağa Gölü, Adıyaman’da Gölbaşı, Bursa’da Uluabat Gölü, Konya’da Kozanlı, Sivas’ta Tödürge Gölü, Osmaniye’de Kirmitli, Muğla’da Dalyan Gölü, Muğla’da Tuzla Gölü, İzmir’de Gediz Deltası, Burdur’da Burdur Gölü, Tokat’ta Kaz Gölü, Samsun’da Kızılırmak Deltası Kuş Cennetleri ’dir (Sungur, 2012: 342).

Doğal çevre özelliklerinin ekoturizm için oluşturduğu avantajların yanında Türkiye’nin hemen hemen her yerinde tarihi yapılar, somut ve soyut kültürel miras, yerel halkın sosyo-kültürel özellikleri, yöreye özgü yerel festivaller, yerel giysiler, yerel el sanatları, yöresel ürünlerin yanında yöresel yemekler ekoturizm kapsamında değerlendirilebilecek potansiyel destinasyonlar ortaya çıkartmaktadır. Özellikle kırsal kesimde yerleşim alanlarından uzakta bulunan ve bahsi geçen turistik kaynaklar, farklı ekoturizm etkinlikleri içerisinde yerli ve yabancı ekoturistlerin

ikinci planda uğrak noktaları arasında bu yerleri ziyaret etmeleri, Türkiye’de ekoturizmin bu alanda da bir avantaja sahip olduğunu ortaya koymaktadır (Kaymaz, 2018: 95).

Türkiye’de yer alan turistik kaynaklar ekoturizm açısından bir fırsat olarak değerlendirilebilmelidir. Genellikle kırsal alanlarda ortaya çıkan bu turistik kaynaklar belirlenerek ülke içinde öncelikle o bölgede yaşayan yerel halka katkı yapılabilmesi amacıyla projeler geliştirilmelidir. Kırsal alanda yaşayan yerel halkın yaşam tarzı, kıyafetleri, yemekleri, düğünleri, eğlence anlayışları, halk oyunları gibi unsurlara bağlı olarak zamanla ortaya çıkmış olan kültürleri ülkeye gelen turistler için farklı bir merak unsuru ve deneyim fırsatı oluşturmaktadır. Buna bağlı olarak yerel halka sağlanacak destek ile ekoturizm kırsal bölgelerde geliştirilerek halk ve ekoturist etkileşimi sağlanmalıdır.

Türkiye’nin en önemli sorunlarından biri olan işsizlik, altyapısızlık ve sosyal donanımsızlık sebebiyle kırdan kente yoğun nüfus akımı olmaktadır. Bu durum kırsal alanların ıssızlaşmasına sebep olurken kentlerde nüfusun yoğunlaşmasına ve bunun sonucunda da gecekondulaşmaya, orman alanlarını içine alan kamu mülkiyetine ait taşınmazların yağmalanmasına, altyapı yetersizliğine, işsiz genç nüfusun ve suçluluk oranının artmasına sebep olmaktadır. Kırsal bölgelerde ek iş fırsatı sağlanmasının turizm sektörü gibi sosyal yanı güçlü bir alanda yapılması, gelişmiş olan kentsel bölgelerde az gelişmiş olan kırsal alana ekonomik ve sosyal açıdan katkı sağlayacaktır (Pekçetinöz, 2006: 12-13).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ALANYA İLÇESİ VE EKOTURİZM

3.1. Alanya Tarihçesi

Alanya'nın tarih öncesi devirlerine ait belgeler günümüzde sınırlı olmakla birlikte bölge tarihinin 1957 yılında Kadıni Mağarası'nda yapılan araştırmalar sonucunda M.Ö. 20.000'li (üst paleolitik) yıllara uzandığı ve ilk olarak ne zaman, kimler tarafından kurulduğu bilinmemektedir (Türk ve Seydioğulları, 2018: 207). Günümüzde Alanya'nın bulunduğu yerde kurulmuş olan eski şehre ise ilk dönemlerde Korakesion (Coracesium) denilmiştir. Bu eski şehir bazen Kilikya, bazı zamanlarda da Pamfilya bölgesine ait şehirler arasında bulunmuştur (Lloyd ve Rice, 1989: 1).

Alanya'nın bulunduğu yarımada isminin, Yunanlılar şehre gelmeden önce bölgeye hakim olan insanlar tarafından adlandırıldığı anlaşılmaktadır. Yunanca ve Latince (Corax) Karga ve Latince (Caesium) Gök anlamlarına gelmektedir. Şehrin adı (Gök Karga Şehri) olarak anlandırılmıştır. Daha sonra şehir, üzerinde bulunduğu dağın güzelliğinden dolayı (Güzeldağ) olarak adlandırılmıştır. Strabon Alanya'yı tarif ederken, Pamfilyayı geçtikten sonra ilk önce Kilikyalıların Korakesyon kalesi gelmekte, bu kale sarp bir dağın üzerine kurulmuştur ifadelerini kullanmıştır (Konyalı, 1946: 30). Eski adı ile Korakesion, küçük bir askeri birlikle kendisini iyi şekilde koruyabilirdi. Müdafaa kolaylığı ve limanı burayı korsan ve asiler için ideal bir sığınak durumuna getirmiştir (Lloyd ve Rice, 1989: 1).

Eski çağlarda bu yörelere tamamen hakim olan Romalılar, Cesar'ın ölümünden sonra Kilikia yöresini Antonius yönetimine bırakmıştır. O dönemlerde güzelliği ile ün salmış olan Mısır Kraliçesi Kleopatra, bir Akdeniz turnesi sırasında Antonius ile karşılaşarak aşık olup evlenmiştir. Antonius evlilik hediyesi olarak ise Coracesium (Alanya)'u Kleopatra'ya vermiştir. Kleopatra'nın Alanya'nın kıyısına kadar uzanan sedir ve çam ormanlarını o dönemlerde kestirerek donanmasına gemi yapımında kullanılması için Mısır'a taşıttığı bilinmektedir (Yetkin, 1997: 30).

Alanya şehri önce Lidyalıların daha sonra M.Ö. 4. yy' da Büyük İskender'in hakimiyetine girmiştir. M.S. 1221 yılında Anadolu Selçuklu Sultanı I. Alaaddin

Keykubat Alanya'yı fethetmiştir. O zamana kadar Kalonoros olarak değişen kentin ismi I. Alaaddin Keykubat tarafından kendi ismine uygun olarak Alaiye şeklinde değiştirilmiştir. Sultan I. Alaaddin Keykubat Alaiye şehrini günümüzde dahi sapsağlam ayakta duran ve tarihi birer değer olan eserlerle süslemiştir (Soyak, 2003: 131). Bu eserler Alanya' da turizmin gelişmesini sağlayacak turistik çekim unsurları olarak görülmektedir.

Alanya, Anadolu Selçuklulardan sonra Karamanoğullarına bağlı beyler tarafından yönetilmiştir. Bazı dönemlerde ise Kıbrıs'a, Mısır Memluklularına bağlanmıştır. Fatih Sultan Mehmet Döneminde de Osmanlı İmparatorluğuna bağlı olarak yönetilmiştir (Koçak, 2004: 27). Osmanlı Devleti'nin başında olan Fatih Sultan Mehmed, Gedik Ahmet Paşa'yı görevlendirerek Alanya'yı ele geçirmiştir. Gedik Ahmet Paşa Alanya'yı karadan ve denizden kuşatmıştır. Bu şekilde 1471 yılında Alanya Osmanlı İmparatorluğu içine alınarak yönetilmeye başlanmıştır (Gönüllü, 2008: 11).

Alaiye ismi halk ağzında Alaya ya da Alaye olarak geçmektedir. Alaye Arapça bir isimdir ve yüksek yer manasına gelmektedir. Alanya'nın ise eski yerleşiminin kalede olduğu düşünüldüğünde ilçenin bu ismi yükseklikten dolayı alması ve kökeninin Arapça olmasının muhtemel olduğu söylenebilmektedir (Gündüz Önal, 2019: 25).

Atatürk, 1932 ve 1933 yılları arasında Mersin istikametinden Gülcemal vapuru ile Antalya istikametine doğru giderken vapur kaleye çok yakın şekilde geçtiği sırada içinde Atatürk'ün olduğunu anlayan dönemin önde gelen kişileri, Alaiye halkının saygılarını sunan bir telgraf çekmişlerdir. Telgrafta Alaiye ismi, Alanya olarak geçmiş, Atatürk o sırada yanında bulunan Rasih KAPLAN' a gülerek Alaiyeliler kendi soylarını Alan Türklerine bağlıyor demiştir. Bu durum duyulunca ise Alanya Belediye Meclisi Alaiye ismini Alanya olarak değiştirmiştir. Atatürk daha sonra Alanya'yı ziyareti sırasında da şehrin isminin Alanya olmasını belirtmiştir (Hacıhamdioğlu, 1988: 13).

Alanya'da 1950'li yıllarda Damlataş Mağarası'nın şifalı havası sebebiyle sağlık amacıyla turizm hareketlerinin ortaya çıkması ve yine aynı yıllarda Almanların bölgeye gelmeye başlamasıyla turizm başlamıştır. İlerleyen yıllarda ev

pansiyonculuğundan sonra motel ve oteller açılmaya başlamıştır. Özellikle 1980’li yıllardan sonra Alanya’ya yönelik turizm yatırımları ve turistik hareketlerin hızlanmasına bağlı olarak yerli ve yabancı göç ortaya çıkarak hızlı bir kentleşme sürecine girilmiştir. Alanya, 1950’li yıllara kadar küçük bir balıkçı kasabası, narenciye ve muz üretimine bağlı bir tarım kenti durumundayken günümüzde turizm ile öne çıkmaktadır. 1990’lı yılların ortalarına doğru bölgede otellerle birlikte apart otel işletmelerin sayısı da artmıştır. Alanya’da turizm sezonu Mart-Nisan aylarında başlayıp Kasım ayı sonuna kadar devam etmektedir. Turizm, yatırım yapılması ve doğrudan ve dolaylı olarak iş imkanı yaratmasıyla Alanya için öncelikli sektör konumundadır. Turizm gelişiminin bölge ile iç içe geçmiş durumda olması turistik işletmeler ile beraber öncelikli olarak yiyecek içecek sektörü olmak üzere seyahat işletmeleri, eğlence işletmeleri ve diğer sektörlerinde gelişmesini sağlamaktadır (Alanya Belediyesi 2015-2019 Stratejik Planı, 42).

Alanya ilçesi geçmiş dönemlerde birçok beyliğin yönetimi altına girmiştir. Sahip olduğu coğrafi konumu, iklimi gibi unsurları bölgenin tarihte önemli olarak algılanmasına sebep olmuştur. Alanya ilçesinin sahip olduğu kaynakları ile ön planda olmasına bağlı olarak günümüzde de önemini koruduğu söylenebilmektedir. Bu duruma bağlı olarak Alanya ilçesinde zamanla bölgenin sahip olduğu doğal, kültürel değerler turizm sektörü için değerlendirilerek etkili hale getirilmiştir.

3.2. Alanya İlçesi’nin Coğrafi Özellikleri

3.2.1. Alanya İlçesi’nin Coğrafi Konumu

36° 33' kuzey enlemi, 32° 01' doğu boylamı üzerinde bulunan Alanya, Akdeniz Bölgesi’nin Antalya ili sınırları içerisinde Antalya Körfezi’nin doğu kısmında bulunmaktadır. Alanya ilçesinin güneyinde Akdeniz, doğusunda Gazipaşa, batısında Manavgat, kuzeyinde ise yüksek dağlık ve platoluk alanlar bulunmaktadır (Yetkin, 1997: 5). Antalya’ya bağlı bir ilçe durumunda olan Alanya 2009 yılı itibarıyla 68 köy, 16 belde ile 175.638 hektarlık bir yüz ölçümüne sahiptir (Köseoğlu, 2011: 148). Alanya’nın kuzey yönünde Torosların uzantısı şeklinde dağlık ve platoluk bölümde yer alan yayla kesiminin denizden yüksekliği yaklaşık 1000 m’dir. Güneyde ise çevresi 6500 m uzunluğunda surlarla çevrili olan Alanya yarımadası bulunmaktadır. Yarımada ovalarla Toroslardan ayrılmaktadır. Denizden kuzey

yönüne geçit vermeyen Toroslardan İç Anadolu'ya Koçdovut Gediğı, Kuşyuvası, Yelköprü, Dimçayı ve Alara çayı vadilerinden geçilmektedir (Manisa, 2002: 30).

Alanya'nın kuzey kısımları Toroslarda yer alan Geyik ve Akçalı dağlarının birleştiğı yükseklikleri 1000 m aşan kıyı silsileleri ile çevrilidir. Bu alanlar yerel halk tarafından yazları yayla olarak kullanılmaktadır. Dağların alçak kısımlarında ise kıyı boyunca uzanan ovalar oluşmuştur. Alanya büyüklü küçüklü rejimleri düzensiz olan akarsulara sahiptir. Bu akarsuların debileri yazların sıcak ve kurak geçmesi nedeni ile mevsimlere göre değişiklik göstermekte ve yaz sonuna doğru azalmakta ve kurumaktadır. Sonbaharda yağmurların başlangıcı ile su seviyesi yükselmekte, ilkbaharda Toroslardaki karların erimesi ile son halini almaktadır (Elinç, 2011: 45). Alanya'nın sahip olduğı bu coğrafi özellikler yayla, akarsu gibi alanların oluşmasını sağlamaktadır. Buna bağılı olarak ortaya çıkan kaynakların turizm sektörü için kullanılabilmesi bölge için bir avantaj meydana getirmektedir.

3.2.2. Alanya İlçesi'nin İklimi

Alanya ilçesinin iklimi, bulunduğı bölgeye bağılı olarak yaz mevsimleri sıcak ve kurak, kışları ise ılık ve yağışlı geçmektedir. Yapılan meteorolojik ölçümlere bağılı olarak uzun yıllar boyunca hava sıcaklık ortalaması 20,0 °C, en yüksek sıcaklık 34 °C, en düşük sıcaklık ise 2,4 °C'dir. Yağışlar genellikle yağmur şeklinde kış aylarında görülmektedir (Şahin ve Önder, 2008: 30).

Alanya ilçesinde en fazla yağış Aralık ve Ocak aylarında görülürken en az yağış ise Ağustos ayında düşmektedir (Yetkin, 1997: 14). Alanya'da yıllık ortalama 8 saat 28 dakika olan günlük güneşlenme süresi, yaz aylarında 13 saate yaklaşmaktadır (Seydioğulları, 2010: 40).

Alanya'da doğal güzelliklerin oluşmasını sağlayan en önemli unsur, bölgenin yazları sıcak ve kurak, kışları ılık ve yağışlı geçen Akdeniz iklimine sahip olmasıdır. Dolayısıyla iklim Alanya'daki bazı doğal güzelliklerin kaynağını oluşturmaktadır (Akış, 2007: 20).

Alanya'nın yıllık ortalama sıcaklığı 16,0 °C'dir. Yıllık ortalama yağış miktarı ise 955 mm'dir. 11 mm yağış ile Temmuz ayı en kurak aydır ve ortalama 188

mm yağış miktarı ile en fazla yağış Aralık ayında görülmektedir. Alanya'nın iklim tablosu aşağıdaki gibidir.

Tablo 1: Alanya İlçesi Aylık Ortalama Sıcaklık Tablosu

	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
Ort. Sıcaklık (° C)	6.8	7.5	10.2	13.6	17.9	22.4	25.7	25.8	22.5	18	12.8	8.7
Min. Sıcaklık (° C)	3	3.2	5.2	8.1	12.2	16.5	19.9	20.6	17.2	13.1	8.3	4.9
Maks. Sıcaklık (° C)	10.7	11.9	14.8	18	22.2	26.7	30.1	30.2	27.2	22.8	17.5	12.8
Yağış / Yağış (mm)	178	134	96	66	47	19	11	13	26	58	119	188
Nem(%)	72%	70%	68%	70%	68%	62%	59%	61%	61%	61%	65%	70%
Yağmurlu günler (g.)	9	7	7	7	6	4	2	3	3	4	5	9
Güneşli saatler (s)	6.9	7.9	9.2	10.4	11.7	12.4	12.3	11.3	10.6	9.6	8.4	7.2

Kaynak: climate-data.org.

3.2.3. Alanya İlçesi'nin Bitki Örtüsü

Alanya, Akdeniz bölgesinde bulunduğu için Akdeniz'e özgü bitki ve hayvan türleri yetişmektedir. Deniz seviyesinden 800 metre yüksekliğe kadar maki bitki topluluğu bulunmaktadır. Yaz kuraklığına dayanabilen, her zaman yeşil kalabilen bu bitkiler bazı karakteristik özelliklere sahiptir. Yapraklarının parlaklığı, kaygan ve sert oluşu, yağlı, kokulu, tüylü, küçük ve dikenli olmaları bu özelliklerindendir. Aynı zamanda dalları çok ve karışık, çiçekleri çok, kökleri derin ve yaygındır. Makilerin en önemlileri, sarmaşıklar, çalı süpürgesi, defne, mersin, kokuca, kocayemiş, sancı ağacı, karaçalı, çitlenbik, harnuptur. Otsu bitkilere göre bir kısmı yıllık bitkilerdir ve ilkbahar yağmurları ile ortaya çıkarlar (Köseoğlu, 2011: 164). Alanya'da muz, portakal, çeşitli sebze ve meyveler, hatta Güney Amerika'da, Hindistan'da, Afrika gibi kıta ve ülkelerde yetiştirilen kahve, ananas, avokado, papaya, guava ve çeşitli türde hurmalar yaygın rastlanan bitkilerdir. Deniz kıyılarından Toroslara doğru çıkıldıkça kızılçam ve meşelikler görülmektedir. Bu yükseltiden sonra ise karaçam ve sedir ormanlık alanları görülmektedir (Yetkin, 1997: 23).

Alanya'da doğal bitki örtüsü dışında zirai çalışmalarla oluşturulmuş bitki örtüsü de bulunmaktadır. Sahile yakın olan yerlerde bulunan narenciye ve muz bahçeleri bölgeye bir canlılık katarken avokado ve kivi gibi yöre için uygun tarım ürünlerinin sayısı da artmaktadır. Dağlık ve platoluk alanlarda ise soğuğa dayanıklı elma, armut ve ayva gibi meyve çeşitleri yetiştirilmektedir (Muradov, 2006: 45).

Alanya'nın yüksek, serin havalı, taşlık ve çıplak arazili yaylalarında toprağın ve havanın kuruluğu ve yaz aylarında güneşin yakıcı etkisi nedeniyle otlar çok kısa süre kalır. Yüksek yaylalarda en çok yetişen bitki gevendir. Alanya ve yaylalarında 300'ü endemik 2000 civarında doğal bitki türü yetişmektedir. Toroslar sahip olduğu zengin soğanlı bitki türleriyle uluslararası çiçek soğanı ticaretinin merkezi durumundadır. Soğanlı bitki cinsleri ilkbahar aylarında Toroslar'ı bir botanik bahçesine çevirmektedir. Çeşitli bitki türlerinden uçucu yağ üretilmekte ve birçok bitki türü yöre halkı tarafından çay olarak tüketilmektedir (Seydioğulları, 2010: 43).

3.3. Alanya'nın Demografik Yapısı

Alanya ilçesi 1950'li yıllardan itibaren turizm sektörüne ev sahipliği yapmaya başlamıştır. Bu dönemden itibaren bölgenin nüfus yapısını turizm belirlemeye başlamıştır. 1980'li yıllardan itibaren Alanya'da turizm hızlı bir ivme kazanmış ve bu ivme sonucunda Alanya'ya ülke içinden ve ülke dışından göçler yaşanmaya başlanmıştır. Alanya'ya ülke içinden yapılan göçlerin çoğunluğu Alanya'da ekonomik gelir sağlamak amacıyla yapılmış olup ülke dışından gelenlerin çoğunluğu ise emekli olan insanların yaşamlarının geri kalanını sıcak bir bölgede devam ettirme düşüncesi ile gerçekleştirilmiştir. Ülke dışından yapılan göçlerin çoğunluğunu 3. yaş grubuna ait insanların oluşturduğu söylenebilmektedir. Aynı zamanda ülke dışından yapılan göçlerde Alanya'nın Akdeniz iklimi ve deniz-kum-güneş gibi turistik çekicilik özellikleri etkilidir (Bayrakcı, 2014: 919). Alanya'ya ülke içinden ve ülke dışından, farklı nedenlerle gerçekleştirilen göçler bölgenin nüfus yapısını değiştirerek geçmiş yıllarla kıyaslandığında nüfusun artmasını da sağlamaktadır.

Alanya ilçesi turizm faaliyetleri yönüyle gelişmiş bir turistik destinasyondur. Alanya ilçesinin nüfus sayısının yıllara göre incelendiğinde artış gösterdiği görülmektedir. İlçenin sahip olduğu iklim şartlarına bağlı olarak yaz aylarında gerçekleştirilebilecek aktivitelerin daha fazla olması bölgenin bu aylarda turistler tarafından daha fazla ziyaret edilmesinde etkili olmaktadır. İklim şartları, bölgede özellikle kıyı turizminin etkin şekilde gerçekleştirilmesi için bir avantaj oluşturmaktadır. Buna bağlı olarak sezonun yüksek olduğu zamanlarda Alanya'ya gelen turist sayısına bağlı olarak yaz aylarında ilçenin nüfusunun artış göstereceği

söylenilmektedir. Turizmin gelişmesi yerel halk nüfusunun yanında bölgeye de bir canlılık kazandırmaktadır.

Tablo 2: Alanya İlçesi Yıllara Göre Nüfus Sayıları

Yıl	Kadın	Erkek	Nüfus Toplamı
2007	109855	116381	226236
2008	114146	119773	233919
2009	117422	124029	241451
2010	120980	127306	248286
2011	126727	133060	259787
2012	129197	135495	264692
2013	135237	141040	276277
2014	139318	146089	285407
2015	142460	149183	291643
2016	143805	150753	294558
2017	146288	153176	299464
2018	153011	159308	312319
2019	160947	166556	327503
2020	163877	169227	333104

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, 2020

3.4. Alanya'nın Ekonomik Yapısı

Alanya ekonomisi 20. Yüzyılın ortalarına kadar dışa kapalı bir yapıdadır. Antalya-Mersin Karayolunun açılması sayesinde Alanya'da üretilmiş olan tarımsal ürünlerin farklı bölgelere gönderilebilmesi ve turizm politikalarında yaşanan gelişmeler Alanya ilçesinin ekonomisini geliştirmiştir. Bölgede tarıma dayalı bir ekonomik yapı bulunurken turizm çekim merkezi durumuna geldiğinde ekonomik yapı değişmeye başlamıştır. Alanya genellikle turizm, tarım ve hayvancılık sektörleri üzerine kurulan bir ekonomik yapıya sahiptir. 1980'li yıllara kadar tarıma bağlı olarak gelişen bu ekonomik yapı, 1982 yılında 2634 Sayılı Turizmi Teşvik Kanunu'nun çıkarılması sonucunda bölgede turistik yatırımların hız kazanmasıyla gelişmeye başlamıştır (Şirin, 2017: 45).

Türkiye'de önemli ekonomik ve toplumsal gelişmeler gerçekleşirken Alanya'da bu gelişmelere ayak uydurmuştur. Alanyalı girişimciler dünyanın birçok yerinde düzenlenen ekonomik faaliyetlere katılarak buralarda uygun girişimlerde bulunmaktadır. Yurtiçinde ve yurtdışında organize edilen fuarlara katılarak ilçeye yeni yatırımcıların gelmesi sağlanmaktadır (Alanya Ekonomik Rapor, 2014: 96).

Alanya’da turizmi geliştirmek için adımların atılması ve turizm girişimcilerinin turizm faaliyetlerine etkin şekilde destek vermeleri ilçede turizm ekonomisinin gelişmesini sağlamaktadır.

3.5. Alanya’da Mevcut ve Geliştirilebilecek Ekoturizm eşitleri

Turizmin deniz, kum, güneş geni içinde kalmaması için turizm imkanlarının çeşitlendirilmesi, tüm yıla dağıtılması ve yaygınlaştırılması için çalışmalar yapılmalıdır. Buna bağlı olarak turizm sektöründe meydana gelen değişikler ve yeni gelişmeler göz önünde bulundurulduğunda Alanya’nın turizm sektöründeki yeni yaklaşımlara ayak uydurması mümkündür. Alanya ilçesinin zamanla turizm alt yapısının geliştirilmesi sayesinde yayla, kış, kırsal, foto safari, av, mağara, kamp-karavan ve akarsu turizmi gibi turizm şekillerini yalnızca sezonun yüksek olduğu yaz mevsiminde değil bütün bir yıl etkin kullanabilecek bir potansiyele sahiptir (Sarı, 2010: 2). Akdeniz’in kıyılarından birisi olan Alanya, doğal ve tarihi gzelliكلere sahip olmasıyla ilgi çeken bir yerdir. Sahip olunan plajlar, koylar, mağaralar, ormanlık alanlar ve deniz manzaraları Alanya’nın doğal güzelliklerinin başında gelmektedir. Alanya’nın sahip olduğu Akdeniz iklimi bölge için bir avantaj oluşturmaktadır (Akış, 2007: 20). Buna bağlı olarak Alanya ilçesinin sahip olduğu bu doğal ve tarihi güzellikler bölgede ekoturizmin geliştirilebilmesi için bir kaynak durumundadır. Sahip olunan bu doğal varlıklar korunarak turizm konusunda değerlendirilmeli ve ekoturizm, bölgede turizm faaliyetlerini yaz sezonu dışında da yaygınlaştırabilmek için alternatif turizm açısından bir fırsat olarak görülmelidir.

Alanya Belediyesi Stratejik Planı (2006-2010)’a göre ise ekoturizm, çevresel değerleri göz önünde bulundurarak yürütülen, yöre halkı için ekonomik gelir sağlayan ekolojik sistemi ön planda tutan turizm alanıdır. Alanya ve çevresi ekoturizmin bölgede yapılabilmesi için oldukça uygun bir destinasyondur. Tarımsal alanlar, yaylalar, ırmak, gl ve diğer çevreye ait unsurların turizm sektörüne kazandırılması için projeler geliştirilecektir.

3.5.1. Botanik Turizmi

Botanik turizmi, botanik kaynaklarının korunmasını, bilinirliğinin artırılmasını ve sürdürülebilir şekilde kullanılmasını destekleyen bir sürdürülebilir turizm yaklaşımı olarak bitkileri coğrafi yaşam sahasında gözlemleme ve tanımlama faaliyeti olarak tanımlanmaktadır (Dilaver, 2017: 558). Buna bağlı olarak botanik turizmi, bir yöreye ait bitki türünün veya bitki topluluğunun yerinde gözlemlenerek incelenmesi faaliyeti olarak tanımlanabilmektedir.

Türkiye’de bulunan endemik bitki türleri illere göre incelendiğinde Antalya’nın en yüksek endemik sayısına ve oranına sahip olan il olduğu tespit edilmiştir. Antalya ili 862 endemik bitki lokasyonu ve %8,9’lık bir orana sahiptir (Şenkul ve Kaya, 2017: 114-115). Bu endemik bitki oranları içerisinde Gazi Üniversitesi ile yürütülen çalışmalar çerçevesinde Alanya Kalesi’nde 20’si endemik olmak üzere 322 bitki türüne rastlanmıştır. Peygamber Çiçeği (*Centaurea Scopolorum*) ve Çakşır Otu (*Ferula Duranii*), Alanya Kalesi üzerindeki önemli endemik bitki türlerindendir (antalya.gov.tr). Aynı zamanda Tuncer (2014)’e göre Alanya Kalesi ve çevresindeki endemik tür sayısı 23 ve endemizm oranı 7,25’tir.

Alanya ilçesi ve çevresindeki bitki türleri sayı ve oranları ayrıntılı şekilde araştırıldığı takdirde incelemeye değer türlerin olduğunu söyleyebiliriz. Bölgede yetişen bazı bitki türlerinin yerel halk tarafından bitkisel çay, baharatlar veya bitkisel sabun ürünleri gibi malzemelerin yapımında kullanılıyor olması bu türleri yerinde görmek isteyen kişiler için bir merak unsuru oluşturmaktadır. Bölgede botanik turizmi kapsayacak şekilde ekoturizm faaliyetleri ile ilgili çalışmalar yapılması turizmin çeşitlendirilmesini de sağlamaktadır. Buna bağlı olarak ise Alanya ilçesinin bilimsel çalışmalar amacıyla ya da bitki incelemeye ilgi duyan ziyaretçiler için uygun bir lokasyon olacağı düşünülmektedir.

3.5.2. Foto Safari Turizmi

Son yıllarda insanların rekreatif bir faaliyet olarak boş zamanlarını değerlendirmek için fotoğraf çekme aktivitesine yöneldikleri anlaşılmaktadır. Çekilen fotoğraflar sayesinde insanlar sanal ortamda sosyalleşirken kendilerini yenileme imkanı da bulmaktadır. Fotoğraf çekme sanatı konusunda eğitim alan

kişiler bu faaliyeti zamanla bir turistik hareket olarak gerçekleştirmektedirler. Aynı zamanda foto safari etkinlikleri de bu şekilde fotoğrafa ilgili ve eğitim alan kişilerin dikkatini çekerek ilgili destinasyonlara gidip fotoğraf turizmine katılmayı beraberinde getirmektedir (Kement, 2019: 791). Amatör veya profesyonel şekilde fotoğrafçılık ile ilgilenen kişilerin doğa ve doğal hayata yönelik fotoğrafları çekerek, fotoğrafçılık konusunda kendilerini geliştirebilmek için düzenledikleri etkinlikleri kapsayan faaliyetlere foto safari ya da fotoğrafçılık denilmektedir. Foto safari etkinlikleri kültürel, doğal güzelliklerin, hayvan ve bitkilerin fotoğrafını çekmek maksadıyla 3-10 kişilik olarak oluşturulan gruplarla gerçekleştirilebilmektedir. Fotoğrafçılığa gönül veren kişiler, bir bölgeyi gezerken aynı zamanda karşlarına çıkan manzara ve durumları fotoğraflama şansı elde etmektedir (Kılıç, Güler, Babacan ve Kılıç, 2019: 96).

Birçok türde doğa sporu için zengin bir fiziki yapısı bulunan Alanya ilçesi, doğal ve kültürel varlıkları ile foto safari için önemli bir destinasyondur. İlk olarak İncekum Tabiat Parkı, Dimçayı ve vadisi, Alara Çayı, Alara Kalesi ve Alara Hanı, Şarapsahanı ile birlikte Orhan, Sapadere, Kayabükü, Türктаş, Alacami, Karapınar, Yalçı, Taşbaşı, Şıhlar, Çamlıca köyleri ile Türbelinas, Gedevet, Mahmutlar ve Gökbel yaylaları olmak üzere ilçenin tamamı foto safariciler için doğal ve beşeri güzelliklere sahiptir (Sarı, 2013: 101).

3.5.3. Çiftlik Turizmi

Çiftlik turizmi, yerli veya yabancı ziyaretçilerin bir çiftlikte tarım ve hayvancılığın diğer turizm ürünleri ile birleştirilmesi sırasında yapılabilmesini sağlayan bunun yanında bölge halkı için ekonomik yönden ek gelir sağlarken kültürel tanıtıma da katkı sağlayan turizm şekline denilmektedir (Sü Eröz ve Bozkurt, 2015: 3).

Alanya ilçesinde tarımsal aktiviteler ile tatil imkanlarını birleştiren çiftliklere rastlanmamasına rağmen Orhan, Sapadere, Şeyhler, Akyar, Çatlı, Baklaya, Toslak, Kozağacı, Bayırköy, Gözübüyük, Gümüşkavak, Yalçı ve Karapınar köyleri yanında bölgedeki her bir köy kırsal turizm aktivitelerini geliştirmek için bir potansiyel oluşturmaktadır (Sarı, 2013: 99). Alanya ilçesinde çiftlik turizmi anlayışı henüz gelişmemiş olsa da çiftlik turizmi faaliyetine hizmet edecek kırsal alanlar mevcuttur.

Alanya Dim Alacami Köyü'nde bulunan Ala çiftlik, ekoturizm aktiviteleri de uygulanabilecek şekilde organik tarım sertifikası bulunan bir işletmedir. Ziyaretçiler çiftlik yöneticileri tarafından oluşturulan etkinlikler kapsamında kamp, trekking aktivitelerine katılabilir. Doğal ürünlerin yetiştirildiği çiftlikte bu ürünleri dalından tüketmek mümkündür. Aynı zamanda çiftliğin bulunduğu köyde çevreyi gezerek, köyün manzara ve doğasından yararlanarak fotoğraf çekme fırsatı da bulunmaktadır. Çiftlikten kısa bir yürüyüş yapılarak köyde bulunan şelale görülebilir (alaciftlik.business.site).

Bölgede benzeri girişimcilere teşvik ve destekler verilerek çiftlik turizmi geliştirilmelidir. Alanya'da yaz mevsimi yoğun olan turizm aktiviteleri, çiftlik gibi yaz mevsimi dışında da kırsalda gerçekleştirilebilecek ekoturizm türleri gibi faaliyetlerle birleştirilmelidir. Yaz ve kış sezonunu bu tür faaliyetlerle birleştirmek bölgede turizmin daima canlı kalmasını sağlayacaktır. Aynı zamanda yöreye ait yiyecekler, eşyalar, gelenek ve görenekler çiftliklerde katılım sağlanabilecek birer aktivite olarak sunulursa turistik çekim unsuru oluşturulabilir.

Anadolu'nun birçok yöresinde yetişen kabak, yıllarca tarlalarda çiftçilerin su saklama kabı olarak kullanılmıştır. İçi temizlenmiş ve ağzı mısır koçanı ile kapatılmış kabak, suyu serin ve temiz tuttuğu için genellikle bu amaçla kullanılmıştır. Bu sebeple de halk arasında su kabağı olarak adlandırılmıştır. Çiftçilerin su ihtiyacını karşılayan kabak, derede, gölde veya denizde kaldırma gücü sebebiyle yüzmeyi öğrenmeye çalışan çocuklar için kolluk görevini de üstlenmiştir. Günümüzde ise kabak, yetenekli ustalar tarafından evlere ayrı bir görünüm kazandıran süs eşyalarına, gece lambalarına dönüşmektedir (antalya.gov.tr).

Alanya ilçesinde mevcut ve ilerleyen zamanlarda çiftlik turizmi kapsamında açılacak yerel işletmelerde su kabağı, ipek böcekçiliği gibi yörede eski zamanlarda yapılan aktiviteler bulundurulmalıdır. Bu uygulamalar ile unutulmaya yüz tutmuş faaliyetler günümüzde de canlılığını koruyabilecektir. Aynı zamanda bu aktiviteler turistlerin farklı deneyimler yaşaması için bir fırsat oluşturacaktır.

3.5.4. Mağara Turizmi

Mağaralar, bir insanın kolaylıkla girebildiği ağız açıklığıyla, içerisinde gezinebildiği, doğa olayları etkisiyle veya insan eliyle oluşturulmuş yer altı boşluklarına denilmektedir. Binlerce yılda oluşan mağaralar, içerdiği jeolojik, ekolojik, kültürel değerlere dayalı olarak turizm sektöründe değerlendirilebilmektedir. Mağara turizmi, mağaraların içerdikleri jeolojik, ekolojik, kültürel değerlere istinaden, inanç, kültür, eğitim, spor, macera ve rekreatif amaçlarla ziyaret edilmesi olarak tanımlanabilmektedir (Yozcu, 2020: 1503).

Alanya’da mağara turizmi denilince ilk olarak akla gelen Damlataş Mağarası, 1948 yılında taş ocağı olarak işletilen kalker yamaçta, bir dinamitin patlatılmasıyla, mağara ağzı ortaya çıkarak tesadüfi şekilde bulunmuştur. Mağara kısmen denizin erozyonu ile mavimsiye metamorfik, yarı mermer, permien yaşlı kalkerler içinde bulunmaktadır. Daire şeklinde tek bir salondan oluşan ve bu boşluğu dolduran sarkıt, dikit ve kolonlar (sütun) mağaraya turistik bir değer kazandırmaktadır. Aynı zamanda astımlı hastalar için bir tedavi merkezi olarak kullanılmaktadır (Aygen,1996: 127).

Alanya’nın 12 kilometre doğusunda bulunan Dim Mağarası 1649 metre yüksekliğindeki Cebireis dağının yamacında yer almaktadır. Denizden yüksekliği ise 232 metredir. 1998 yılında ziyarete açılan mağara Türkiye’nin ziyarete açılmış olan ikinci büyük mağarası olarak bilinmektedir. Aynı zamanda 1 milyon yıl yaşında olduğu tahmin edilen mağaranın, iki ayrı koldan dağın içinde ilerleyen kollarından biri 50 diğeri 360 metredir (Baykan, 2012: 18).

Kadıni Mağarası ise Alanya’nın yaklaşık 15 km güneydoğusunda bulunan Değirmendere mahallesi sınırları içerisinde, Kadıncı Mevkii olarak bilinen Oba çayı vadisinde dik kayalık tepenin yamacındadır. Mağara girişinde daha önce yapılan çalışmalar ve sondaj kazısında ele geçirilen bulgular, bu bölgedeki en eski insan izlerinin Üst Paleolitik Çağ’a ait olduğunu göstermektedir (Yılmaz Usta ve Yakut İpekoğlu, 2019: 44). Günümüzde ziyaretçi girişine kapalı olan bu mağara Alanya ilçesindeki ilk yerleşim hakkında bilgi veren kaynaklardan birisidir. Bu kaynakların korunarak gelecek nesillerinde bilgi alabilecekleri şekilde bilimsel çalışmalar için kullanılabilmesi yararlı olacaktır.

Yaklaşık 78 metre yüksekliğe sahip Korsanlar mağarası, eski zamanlarda korsanlar tarafından hazine deposu olarak kullanılan ve korsanların kaçırdıkları kızları sakladıkları rivayet edilen mağaradır. Tekneler ile mağaraya girilebilmektedir (alanya.bel.tr). Fosforlu mağara ise, yarımadaının batı yönünde küçük bir girintiye sandallarla girildiğinde, küreklerin oynatılışıyla yakamozu andıran ışık pırıltıları ve deniz suyunun mavi rengi sebebiyle fosforlu mağara denilmektedir. Deniz yönünden içerisine girilebilmektedir (Aygen, 1996: 128). Yine aynı bölgedeki Aşıklar Mağarası ise yarımadaının denize yakın tarafında iki giriqli, kayalara tırmanılarak girilen bir mağaradır. Derinliğı 10 m ve 34 m arasında değışmektedir. Su altı canlıları açısından zengin olan bölgede 21 metre derinlikte eski bir gemi çapası bulunmaktadır (Baykan, 2012: 22).

Alanya ilçesinde turizme açılmış bu mağaraların yanında Soğukdelik Mağarası, Hocasalma ve Sugözü Mağaraları, Taşatan Mağarası, Ağlıca Mağarası, Dedetepedipsizi Mağarası, Uluçukur Mağarası, Hasbahçe Mağarası' da bulunmaktadır (Akova, 1999: 190). Bu mağaralara ilave olarak Sapadere Köyü güzergahında bulunan ve Sapadere Kanyonu ziyareti sırasında gezilebilecek doğal oluşuma sahip mağaralardan olan Cüceler Mağarası' da değıerlendirilmelidir. Alanya ilçesi mağara turizmi için yeterli alana sahiptir. Bunun için yetkili birimler tarafından bu mağaraların ekoturizm adı altında tanıtılarak ve mağaralara bu şekilde yatırımlar yapılarak destek sağlanmalı ve ziyaretçilere kazandırılmalıdır.

3.5.5. Yamaç Paraşütü

Yamaç paraşütü, motorsuz, serbest düşüş aşamasına gerek kalmadan, zeminden başlayarak kumanda edilebilen, tek koltuklu esnek bir hava aracıdır (Franke, Siebert and Pforringer, 1991: 98). Diğıer havacılık dallarına göre daha ilgi çekici özelliklerinin bulunması sebebiyle dünyada sanayi ürünü durumundadır. Bu özelliklerinden en önemlileri bireysel olarak yapılabilmesi ve bir doğa sporu olma özelliğı göstermesidir (Karademir, 2016: 13).

Doğa sporu türlerinden olan yamaç paraşütünün verimli şekilde uygulanabilmesi için alanın coğrafi yapısının bu sporun şartlarına uygun olması gerekmektedir. Alanya ilçesi dağılık ve yüksek alanlara sahip olsa da yamaç paraşütü

için uygun alanlar sınırlı sayıdadır. Buna rağmen mevcut tepelik alanlardan yapılan yamaç paraşütü uçuşları, macera sever turistler için ilgi odağı konumundadır.

Alanya ilçe merkezine yakın konumda bulunan 700 metre yüksekliğindeki Yassı Tepe'ye jeep safari ile çıkılarak meşhur Kleopatra Plajı'na, Mahmutlar Cebeli Reis Dağı eteklerinden ise Mahmutlar sahiline iniş yapılabilmektedir (antalya.ktb.gov.tr).

3.5.6. Akarsu Turizmi

Akarsu kaynaklarının çeşitli rekreatif amaçlarla kullanılması, akarsu turizmi olarak adlandırılmaktadır. Rafting, trekking, yüzme, av turizmi (balık avlama) gibi turizm çeşitleri, farklı türdeki akarsularda (nehir, dere, ırmak vb.) yapılması durumunda akarsu turizmi olarak değerlendirilmektedir (Kozak, Akoğlan Kozak ve Kozak, 2010: 24).

Antalya rafting için Köprüçay ile meşhur olsa da rafting sporuna elverişli farklı akarsular da mevcuttur. Alanya-Güzelbağ yolu üzerinde bulunan Alara Çayı, Alanya'nın 6 km doğusunda yer alan Dim Çayı rafting için uygun parkurlar sunmaktadır (kulturportali.gov.tr). Doğanın sunduğu kaynaklardan, doğaya en az düzeyde zarar verecek şekilde turizm sektöründe yararlanılabilmektedir. Alanya'da bulunan akarsular da rafting için uygun alanlar sunarken bölge turizmi için maliyeti az olabilecek bir ortam oluşturmaktadır.

Alanya ilçesine bağlı akarsularda gerçekleştirilecek olan rafting, kano gibi aktiviteler planlanırken yakın çevrede bulunan diğer turizm potansiyelleri de araştırılmalıdır. Rafting yapılacak olan alandaki tarihi yapılar, doğal güzellikler akarsu turizmi ile bir araya getirilerek tanıtılmalıdır. Bu şekilde ziyaretçilerin tek bir alanda birkaç turizm çeşidinden yararlanabilmesi mümkün olmaktadır.

3.5.7. Bisiklet Turizmi

Son zamanlarda yaygınlaşmaya başlayan turizm türlerinden olan bisiklet turizmi, hızlı şekilde gelişme gösteren doğa turizmi anlayışına bağlı olarak seyahat acentalarının organizasyonları ile doğal güzellikleri olan kırsal alanlara yönelik olarak düzenlenmektedir. Bisiklet, performans geliştirmeye birlikte doğayı keşfetmeyi sağlamaktadır. Doğanın derinliklerine ve yol olmayan yerlerine

gidebilmek, her yerden kolay şekilde geçebilmek, taşınabilecek şekilde hafif olması, sürat yaparak kötü arazi şartlarında mücadele edebilmenin verdiği macera duygusu ile yaygın bir spordur (Erdoğan, 2003: 143). Macera duygusunun ön planda olduğu bisiklet turizminde çeşitli kuruluşlar tarafından gerçekleştirilen bisiklet organizasyonları o ülke veya bölgenin ekonomik yapısının gelişmesini sağlamaktadır.

Türkiye Bisiklet Federasyonu tarafından düzenlenen Cumhurbaşkanlığı Türkiye Bisiklet Turu 1963 yılında Marmara Turu olarak başlamış, ilk olarak 1965 yılında uluslararası bir anlam kazanmış ve 1966 yılında Cumhurbaşkanlığı himayesi altına alınmıştır. Dünyanın kıtalararası tek bisiklet turuna ünlü sporcular ve takımlar katılmaktadır. Canlı ve banttan yayın yapılarak dünya geneline ulaşılmaktadır (tourofturkey.org.tr). Düzenli olarak gerçekleştirilen Cumhurbaşkanlığı Türkiye Bisiklet Turu Alanya-Kemer etabı ile başlamaktadır (alanya.bel.tr).

Uluslararası organizasyonlara ev sahipliği yapan Alanya ilçesinde, büyük organizasyonların yanında küçük çaplı bisiklet turları da gerçekleştirilebilir. Bisiklet etkinliklerinin ekoturizm olarak değerlendirilebilmesi için Alanya uygun kırsal alanlara sahiptir. Bisiklet turizmi katılımcıları, bu etkinlik için genellikle kırsal bölgeleri tercih etmektedir. Alanya'da ekoturizme bağlı olarak, bisiklet turizminin profesyonel şekilde gerçekleştirilebilmesi için uygun rotalar belirlenmelidir. Doğaya en az zarar verebilecek ulaşım araçlarından birisi olan bisiklet, turizm amacıyla denetimli şekilde kullanılarak ilçeye ekonomik yarar sağlayabilir.

3.5.8. Sualtı Dalış Turizmi

Turistlerin, sportif ve turistik amaçlarla, aletli ve aletsiz (ABC dalışları, skin, diving) su altı dalış yapmak için turizm faaliyetlerine katılmalarına sualtı dalış turizmi denilmektedir (Hazar, 2016: 70).

Fauna ve floraca zengin alanların dışında alternatif dalış noktaları yaratmak ülkemiz kıyılarında sualtı turizminin gelişimi ve sürdürülebilirliği için önemlidir. Bu sebeple, ilk olarak 2007 yılında, Türkiye kıyılarında alternatif dalış noktaları yaratmak için Alanya Kleopatra sahili açığında eski bir gemi batırılmış, etrafı heykeller ve amfora taklitleri ile donatılmıştır. Zamanla bu yapılar etrafında ve

üstünde gelişen fauna-flora ortamı zenginleştirmiştir (Burhaniye-Gömeç Dalış Turizmi Fizibilite Çalışması Raporu, 2019: 2). Bir bölgede benzer şekilde, sonradan dalış noktaları oluşturmak o bölgeye farklı bir çekicilik kazandırmaktadır. Denize kıyısı olan destinasyonlarda, yer altı dünyasına zarar vermeden bölgede turizm faaliyetlerini geliştirmek için bu ekoturizm çeşitlerinden yararlanılmalıdır.

Alanya ilçesinde dalış rehberleri eşliğinde her gün Alanya'nın sualtı doğası ve florası tanıtılmaktadır. Derin dalış, Gece dalış, Batık dalış, Bot dalış, Mağara dalış, Dalış Kondisyonu, Sualtı görüntü avcılığı turları düzenlenmektedir. Akvaryum, Korsan, Anfora, Dilvarda Doğu, Dilvarda Batı, Kırıktaş, Teras, Orta Mağara, Aşıklar, Fosfor, Tünel, Rambo gibi dalış noktaları yer almaktadır. Alanya sualtı turizminin en önemli özelliği ise dalış yerlerinin şehir merkezinde ve kale etrafında bulunmasıdır. Bu avantajı sayesinde günde ikiden fazla dalış yapılabilmektedir. İlgi çeken bitki örtüsü, değişik sualtı canlıları, sualtında bulunan mağaraları ve kovuklar ilçeyi önemli bir dalış bölgesi konumuna getirmiştir (Alanya'nın Sualtı Yaşamı, 2010: 13-16).

3.5.9. Av Turizmi

Av turizmi, avcılarının veya diğer insanların belirlenmiş kurallar doğrultusunda yaptıkları faaliyetler olup, bu faaliyetler bazen av, bazen sportif olta balıkçılığı, bazen ise av ve yaban hayvanları gözlemlene turları, fotoğraf ve film çekimleri vb. şekillerde olabilmektedir. Av turizminin amacı, popülasyon sayısı yeterli olan av hayvanlarının avlanmasına izin verilerek ülke ekonomisi için katkı yapmaktır (Duran, 2012: 49). Bu tanıma bağlı olarak ise Alanya ilçesi av turizmi uygulamalarının gerçekleştirilebilmesi için potansiyel kırsal alanlara sahiptir.

Türkiye'nin orman varlığının yaklaşık %0,5'i Alanya'dadır. Alanya'nın ormanlık alanları ve bitki türleri açısından zengin olması ekoturizm için bir fırsat meydana getirmektedir. Alanya'nın bu zenginlikleri dağlık bölgelerinde yer almaktadır. Cebireis ve Akdağ gibi bazı dağlar denetimli avlanmanın yapılması için uygundur. Böylelikle dağ keçisi (geyik) ve benzeri yaban hayvanları av turizmi kapsamında değerlendirilebilir. Bu dağlık bölgelerde çok sayıda bitki türü bulunduğu için ekolojik gezilere de uygundur (Akış, 2007: 21).

Türkiye’de 82 adet Yaban Hayatı Koruma Sahası bulunmakta ve Antalya Alanya Dimçayı Yaban Hayatı Koruma Sahası da bunlardan birisidir. Dimçayı 48132, 99 (ha)’lık ormanlık alana sahiptir (tarimormman.gov.tr). Buna bağlı olarak Alanya ilçesinde bulunan diğer dağlık ve ormanlık alanlar da incelemeye alınarak YHKS içerisine alınmalıdır. Bölgenin sahip olduğu diğer alanlarında korunması sağlanarak planlı şekilde avlanma faaliyetleri gerçekleştirilmeli ve bölge av turizmi için değerlendirilmelidir.

3.5.10. Kamp-Karavan Turizmi

Kamp, doğada rekreatif ya da sportif faaliyetlerde bulunmak, kısa bir süreliğine konaklamak, dinlenmek gibi farklı amaçlar doğrultusunda çadır, baraka, karavan gibi konaklama araçları kullanılarak gerçekleştirilen bir rekreasyon şeklidir. Kamp sahasında, karayolu güzergahı ve çevresinde, şehrin girişinde, doğal güzelliğe sahip yerlerde kurulan ve çoğu zaman kamp yapanların konaklama, yeme içme, dinlenme, eğlence ve spor ihtiyacını kendi imkanlarıyla karşıladıkları en az 30 ünitelik (karavan, çadır, bungalov) tesisler olarak değerlendirilmektedir (Topay ve Koçan, 2009: 117). Alanya ilçesinde bu şekilde kamp ve karavan turizmi faaliyetlerinin gerçekleştirilebilmesi için düzenlenmiş kamp alanlarının sayısı sınırlıdır.

Alanya’da ekoturizm çeşitlerinden olan kamp ve karavan turizmi için düzenlenmiş olan Avsallar İncekum Orman Kampı alanı mevcuttur. Bu alanda çadırlı ve karavanlı kamp yapma imkanı hem ziyaretçilerin kendi çadırları hem de kiralama yapılarak gerçekleştirilebilir. Gününbirlik piknik alanının da bulunduğu özel kamp alanında tuvalet, elektrik, su gibi imkanlardan yararlanılabilmektedir (incekumormankampi.com). Alanya’nın 30 km batısındaki çam ormanlarının denizle birleştiği adını incecik kumlardan alan İncekum Plajı, sığ denizi, kamp ve piknik fırsatları, plaj tesisleri olan bir kumsaldır (Demirel, 1997: 5).

Alanya’nın yaklaşık 30 km doğusunda bulunan gizemli ve arkeolojik bir tur geçirmeye birlikte antik limana ait kalıntıların bulunduğu koyda denize girme fırsatı sunan Aytap Antik Kenti (antalya.ktb.gov.tr) aynı zamanda sakin bir kamp alanıdır. Alanya ilçesi uzun sahilleri, ormanlık alanları, akarsu, nehir kaynakları gibi doğal güzelliklere sahip olduğu için ücretli ve ücretsiz olmak üzere birçok kamp alanına

sahiptir. Çevreye, bitkilere zarar vermeden, doğal çevreyi koruyarak kullanma bilinci içerisinde gerçekleştirilebilecek doğal çadırli kamp güzergahları bulunmaktadır.

3.5.11. Trekking ve Hiking (Doğa/Dağ Yürüyüşü)

Doğa yürüyüşü, doğasever kişilerin, doğal güzellikleri yaşamak ve doğada bulunmak amacıyla bireysel ya da grup halinde düzenledikleri etkinlikler şeklinde başlamıştır. Genel olarak kentin stresinden kurtulmak isteyen kişilerin, hafta sonunda veya gününbirlik, kente yakın alanlarda doğa yürüyüşü konusunda uzman bir rehber yönetiminde gerçekleştirilen bir etkinliktir (Açıksöz, Topay ve Aydın, 2006: 81). İklim ve doğal çevre bakımından yeterli imkana sahip olan Alanya ilçesinde, kısa veya uzun süreli olarak bireylerin katılabilecekleri doğa yürüyüşü güzergahları mevcuttur.

Alanya doğuda Syedra ve Leartes Antik kentlerinden kuzeydoğuda Akdağ Kayak Merkezi, Oba Alacami, Kızılalan, Aksaray, Basırlı, Mahmutseydi, Türkteş, Süleymanlar, Gümüşgöze, Burçaklar, Karamanlar, Gedevet, batıda Alara Han, Hamaxia, kuzeyde Küçük Ayasofya tarihi alanı, güneyde Alanya merkezi Karayolları mevkiini içine alan 56 km genişliği 40 km derinliği ile toplam 2.240 km²'lik alanda birbiri ile bağlanabilen mevcut yollarda trekking alanları bulundurmaktadır (altid.org.tr).

Alanya'nın doğusunda Toros sistemi içerisinde bulunan Dimçayı havzası, yükseltileri 1649 (Cebireis dağı) ile 2451 (Akdağ) metreler arasında değişen dağlık alanlar ile çevrilmiştir. Akdağ sahanın en yüksek kesimini oluşturmaktadır. Havzanın diğer önemli dağları ise doğusunda Hisar dağı (1714 metre), güneydoğusunda Kiraz dağı (1878 m), Sıralık dağı (1750 m) ve Karıkuşağı dağı (1846 m) ve güneybatısında bulunan Cebireis (1649) dağıdır. Söz konusu dağlar, akarsular tarafından derin bir şekilde yarılarak yamaçlarında yüksek eğim değerleri oluşan yerlerdir. Zirvede ise yüksek aşınım yüzeyleri bulunmaktadır (Kafalı Yılmaz ve Kaymak, 2018: 7).

3.5.12. Yayla Turizmi

Yaylalar, yaz mevsiminde insanların hayvanlarını otlatmak, kışlık ot ihtiyacını karşılamak ve tarım ürünlerini yetiştirmek amacıyla geçici süreliğine yerleştikleri mevsimlik kırsal yerleşme alanlarıdır. Buna ilave olarak ülkemizdeki yaylalarda, son

zamanlarda turizm ve rekreasyon faaliyetlerinin de geliştiği gözlenmektedir (Sezer, 2016: 135). Ülkemizde yayla odaklı turizm faaliyetleri gelişmesi yerine yaylaların, diğer turizm çeşitlerini destekleyen bir unsur olarak görüldüğü, konaklama süresinin uzatılması hedefine bağlı olarak Yayla Turizmi Gelişme/Eylem Bölgelerinin belirlendiği planlama stratejisi Bakanlık tarafından benimsenmiştir. Bu stratejiye göre, yayla turizmi merkezlerinin seçimindeki genel şartlar (yigm.ktb.gov.tr);

- Doğal değerlerin zengin potansiyele sahip olması,
- Sivil mimari karakterinin olması,
- Şehir merkezine kolay ulaşılabilmesi,
- Yerel halkın sosyal yapısının turizme yakın olması,
- Aktivitenin ekonomik olarak sürdürülebilmesi,
- Diğer turizm çeşitleri ile bir arada yürütülebilme fırsatının olmasıdır.

Bakanlık tarafından belirlenen yayla turizmi kriterlerine göre, Alanya ilçesinde bulunan yaylaların birçoğunda yayla turizmi faaliyetlerinden bahsedilebilmektedir. Alanya yaylalarına ulaşımın kolay olması, düzenlenen turlar kapsamında yaylalara yönelik gezilerin gerçekleştirilmesi, bölgede yayla turizmi imkanını artırmaktadır. Gerçekleştirilen bu geziler ile yerel halk ve turistler arasında bir etkileşim sağlanmaktadır. Bu şekilde esnaf, hediyelikçi, yöresel ürün satan dükkanlar yayla turizminden ekonomik olarak yararlanabilecektir.

Türkiye’de yayla turizmini geliştirmek için Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından 21 yayla, Yayla Turizm Merkezi ilan edilmiştir (yigm.ktb.gov.tr). Alanya ilçesinde geniş dağlık alanların bulunması ve yaylacılık faaliyetlerinin yoğun olması sebebiyle bölge yayla turizmi açısından çeşitli imkanlar sunmaktadır. İlçe yayla turizmini geliştirmek için geniş olanaklara sahip bir alan Toros dağlarıdır (Sarı, 2013: 66).

Alanya ilçesi civarındaki yaylaların önemli bir bölümü yayla turizmi kapsamında değerlendirilmektedir. Düzenlenen turun özelliğine göre trekking, jeep safari ya da günübirlik yayla turları uygulamaları için Alanya, turistlere zengin seçenekler sunmaktadır. Bölgede yayla turizmi amacıyla değerlendirilen yaylalar; Dereköy Yaylası, Kaş-Sapadere-Tokar ve Söğüt Yaylaları (Akova, 1999: 193), Çinoğlu

Yaylası, Pınarbaşı Yaylası, Gedevet Yaylası, Türктаş Yaylası, Mahmutlar (Gödre) Yaylası, Gökbel Yaylası'dır (Sarı, 2013: 66-82). Alanya ilçesinde bulunan diğer yaylalarda ekoturizm faaliyetleri yerine getirilerek, bölgeye alternatif bir turizm şekli kazandırılabilir. Ekoturizm etkinlikleri yayladaki doğal ortama zarar vermeyecek şekilde gerçekleştirilmelidir. Bunun için özellikle temiz ve doğal havaya sahip yaylaların aktivitelerden olumsuz etkilenmemesi için planlar yapılmalıdır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

YEREL HALKIN EKOTURİZME YÖNELİK ALGISI ALANYA BÖLGESİ ÖRNEĞİ

4.1. Araştırmanın Problemi

Bir turizm çekim merkezinde turizm faaliyetlerinin etkin bir şekilde gerçekleştirilebilmesi için o bölgede yaşayan yerel halkın turizm faaliyetlerine ve turistlere karşı sergiledikleri tavırlar etkili olmaktadır. Alternatif turizm çeşitlerinden olan ekoturizm, özellikle doğal güzelliğe ve kültürel değerlere sahip bölgelerde kırsala yönelik uygulanan aktivitelerdendir. Buna bağlı olarak o bölgede yaşayan ve bölgenin kültürü, doğal yaşamı üzerinde meydana gelen durumlardan direkt olarak etkilenebilecek olan yerel halkın bölgede gerçekleştirilebilecek olan ekoturizm faaliyetlerine yönelik düşünceleri önem teşkil etmektedir. Alanyazında yerel halkın ekoturizm konusundaki fikir ve algılarını tespit etmeye yönelik olarak farklı bölgelerde çeşitli çalışmalar gerçekleştirilmiştir.

Jalani (2012) “Local People’s Perception on the Impacts and Importance of Ecotourism in Sabang, Palawan, Philippines” adlı çalışmada uygulanan anket sonucuna göre ekoturizm endüstrisinin özellikle ekoturizm bağlantılı geçim kaynağı olan kişiler için faydalı olarak görüldüğü tespit edilmiştir. Ekoturizmin geçim kaynağına bağlı olmayan, sektöre bağlı olmadıkları için ekoturizmin kendileri üzerinde etkisi olmadığını söyleyen katılımcı sayısı az olarak belirlenmiştir.

Ojong, Eja, Undelikwo ve Agbor (2013) “Indigenous Peoples’ Perception of Ecotourism in Cross River State, Nigeria” isimli çalışmada ekoturizm konusundaki bilinç ve bilgi eksikliğinin, yerli halkın ekoturizm gezisine çıkma konusundaki ilgisini ciddi şekilde etkilediğini ortaya koymuştur. Aynı zamanda topluluğun çoğunluğunun ekoturizm algısının ve farkındalığının düşük, ekoturizm konusundaki bilgisinin zayıf olduğu görülmüştür. Sektör paydaşlarının ekoturizm faaliyetleri konusunda yerel halka eğitim vermesi gerektiği önerisi sunulmuştur.

Kervankıran ve Temurçin’ in (2013) “Afyonkarahisar İlinde Ekoturizme Yönelik Yerel Halkın Yaklaşımları” isimli çalışma sonucuna göre yerel halkın büyük çoğunluğunun ekoturizmin yaşadıkları bölgeye ekonomik, sosyo kültürel ve

çevresel olarak olumlu etki yapacağını düşündükleri tespit edilmiştir. Aynı zamanda konaklama, otel pansiyonculuğu, restoran gibi faaliyetlerde yer almayı düşündükleri ve yöreye gelen turistlere rehberlik hizmeti gibi faaliyetler konusunda gerekli eğitimleri alarak katkıda bulunmak istedikleri yönünde görüş bildirmişlerdir.

Kavak (2015) “Edremit Körfezi Kuzey Kıyılarında Yerel Halkın Ekoturizme Yönelik Bilinç Algısı ve Tutumları” çalışmasında yöre halkının ekoturizmin ekonomik gelişmeye katkı sağladığına inandığı ortaya çıkmıştır. Yöre halkının ekoturizmin sosyokültürel ilişkilere olumlu katkı yaptığını düşündükleri belirtilmiştir. Ekoturizmin çevreye katkısı ile ilgili olarak doğayı koruyan ve çevreye saygılı bir turizm çeşidi olduğu belirlenmiştir. Yöre halkının genel olarak ekoturizmi algılamalarının olumlu olduğu sonucu tespit edilmiştir.

Surat’ın (2017) “Artvin Yusufeli’nde Yerel Halkın Ekoturizme Yönelik Algi ve Tutumları” çalışmasında yerel halkın ekoturizmi doğa temelli bir turizm çeşidi olarak algıladıkları görülmektedir. Yerel halkın ilçenin doğal ve kültürel zenginlikleri hakkında bilgi sahibi olduğu ancak bu yüksek potansiyelin doğru kullanılmadığı ve tanıtımında yetersiz kaldığı düşüncesinin egemen olduğu belirlenmiştir.

Gündüz ve Dönmez (2018) “Üniversite Çalışanlarının Ekoturizm Algısı” adlı çalışmalarında Karabük Üniversitesi’nde çalışan akademik ve idari personele yönelik bir anket uygulamışlardır. Katılımcıların ekoturizmin ekonomik, çevresel ve sosyo kültürel boyutlar doğrultusunda ekoturizmin etkilerini olumlu olarak algıladıkları ortaya çıkmıştır.

Sharma, Paudel, Shrestha ve Tripathi (2018) “Ecotourism In Gaurishankar Conservation Area: Source of Income, Satisfaction and Perception of Local People” çalışması ile gelir kaynakları, yerel halkın memnuniyeti ve ekoturizm hakkındaki algıları analiz edilmiştir. Yerel halkın büyük çoğunluğunun ekoturizm ve ekoturizmle ilgili faaliyetlere yönelik memnuniyet derecesinin yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Çalışkan (2020) “Hatay’ın Ekoturizm Potansiyeli ve Yerel Halkın Ekoturizme Bakış Açısı” çalışmasında yerli halka göre ekoturizmin doğayı anlatan, doğa ile ilgili tur ve aktiviteleri kapsayan, stresten kaçmayı ve rahatlamayı sağlayan

ayrıca yerel kalkınmaya yardımcı olan ve ekoturizm faaliyetlerine katılmada öncelikle doğa ile iç içe olmanın etkili olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Aynı zamanda merak, macera, farklı bir deneyim yaşamak ve yörede bulunan doğal güzellikleri keşfetmek gibi etkenlerin de ekoturizme katılmada etkili olduğu tespit edilmiştir.

Çavuş ve Zere' nin (2021) “Yerel Halkın Ekoturizm Algısı: Giresun İli Örneği” çalışmalarında Giresun halkının ekoturizmin ekonomik, sosyo kültürel ve çevreye yönelik sahip oldukları algılarının olumlu olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Yerel halk ekoturizmin ekonomik açıdan yeni iş fırsatları yaratarak insanların alım gücünün artması sayesinde de yaşam kalitesinin daha fazla yükseleceğini ifade etmektedir. Yerel halk ekoturizmin farklı kültürlerin tanınması, insanların birbirleriyle yakınlaşarak olumlu ilişkiler kurmaları, bölgedeki doğal ve kültürel değerlerle övünç duyularak bu değerlerin korunması için sosyo kültürel açıdan katkı sağlayacağını belirtmektedir.

Yerel halkın ekoturizm konusundaki algıları üzerine gerçekleştirilen çeşitli çalışmalar incelendiğinde benzer sonuçların ortaya çıktığı görülmektedir. Ekoturizmin meydana getirdiği çevresel, sosyo kültürel ve ekonomik etkiler farklı bölgelerde yaşayan yerel halkın içinde bulunduğu şartlara bağlı olarak değişmektedir. Yerel halkın sahip olduğu demografik özellikler ekoturizme karşı olan algılarını meydana getirmektedir.

Yapılan araştırmalar sonucunda ekoturizmden çevresel, sosyo kültürel ya da ekonomik açıdan yararlanabilmek için yerel halkın görüş ve düşüncelerinin alınması gerektiği anlaşılmaktadır. Yerel halkın yaşadıkları destinasyon üzerinde gerçekleştirilen ekoturizm faaliyetlerine destek vermeleri bölgede turizmin gelişebilmesi için gereklidir. Yerel halkın ekoturistlere karşı olumlu tavır sergilemeleri bölgeye gelen ziyaretçilerin memnuniyet derecesini artırmaktadır.

4.2. Araştırmanın Amacı

Araştırmanın genel olarak iki amacı bulunmaktadır. İlk amacı Alanya bölgesinde yaşayan yerel halkın ekoturizme yönelik algılarını belirleyerek alternatif bir turizm çeşidi olan ekoturizm aktivitesi hakkındaki düşüncelerini ortaya koymaktır. Aynı zamanda bölgede yaşayan yerel halkın sahip olduğu demografik

özelliklerine bağlı olarak ekoturizm hakkındaki düşüncelerinin değişip değişmediğini tespit etmeyi amaçlamaktadır.

4.3. Araştırma Konusu ve Önemi

Turizm yalnızca ekonomik değil, sosyal, kültürel, coğrafi, siyasal yanları da bulunan, toplumu ve sosyal yapıyı etkileyen ulusal ve uluslararası bir olaydır. Bu nedenle, turizmin toplumsal yapı üzerindeki etkileri değerlendirilirken sadece gelir getiren ve döviz kazandırıcı ekonomik yanıyla değil, sosyal ve kültürel yapıyı etkilemesi yönüyle ekonomik olmayan konularında incelenmesi gerekmektedir (Civelek, 2010: 332).

Turizm sektörü, ekonomik, sosyal, kültürel faydasının yanında doğal kaynakların aşırı kullanılması ve turizm alanlarının yanlış seçilmesi sebebiyle doğal, tarihi kaynakların bulunduğu yerlerin ve kıyı alanlarının bozulmasına neden olabilmektedir. Turizm potansiyelinin temelinde bulunan doğal, kültürel ve tarihi değerlerin, uzun vadede korunabilmesi için turizm bölgelerinde gerçekleştirilecek olan planlama çalışmalarında yerel halkın katılımının sağlanması önemlidir (Mansuroğlu, 2006: 36).

Turizmin meydana getirdiği olumlu ve olumsuz değişikliklerden en fazla etkilenenler o bölgede yaşayan yerel halk olmaktadır. Bu yüzden yerel halkın bölgede gerçekleşen turizm faaliyetlerine bakış açısının önemli olduğu söylenebilmektedir. Gelişmekte olan bir turizm bölgesinde turizmin yerel halk üzerindeki etkilerinin olumlu ya da olumsuz olduğunun önceden öğrenilebilmesi bölgedeki turizmin gelişmesi için önem teşkil etmektedir (Özdemir ve Kervankıran, 2011: 4). Aynı zamanda uzun dönemler için turizm faaliyetlerini gerçekleştirmenin yanında kırsal alanlarda istihdam yaratarak, geliri artırmaya yarayan ekoturizmin gelişebilmesi için yerel halkın düşüncelerinin öğrenilmesi gerekmektedir. Yerel halkın ekoturizme karşı algısı, bölgede bu turizm çeşidinin devamlılığının sağlanabilmesi açısından önemlidir.

Bu çalışma Alanya İlçesi'nde yaşayan yerel halkın ekoturizme yönelik düşüncelerini öğrenmek amacıyla gerçekleştirilmektedir. Turist sayısı ve geliri incelendiğinde Alanya turizm faaliyetlerinin etkin bir şekilde yönetildiği bölgelerden birisidir. Turist ve yerel halk etkileşiminin yoğun olduğu Alanya İlçesi'nde

ekoturizmin uygulanabilmesi için öncelikle yerel halkın bu turizm faaliyeti hakkındaki bilgisi, düşüncesi, algısı ve bu turizm türüne bakış açısının ölçülmesi oldukça önemlidir.

Alanyazın incelendiğinde Alanya İlçesi'nde ekoturizmi geliştirmek adına stratejik planların da bulunduğu çalışmaların yer aldığı görülmektedir ancak bölgede yaşayan yerel halkın ekoturizme yönelik algısını belirlemek için gerçekleştirilen çalışmaların sınırlı olduğu tespit edilmiştir. Dolayısıyla çalışmanın literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu çalışmanın Alanya bölgesinin ekoturizm aktivitelerini ortaya koyması ve yerel halkın ekoturizm konusundaki düşüncelerini ifade edecek olmasından dolayı Alanya İlçesi'nde gelecekte yapılacak ekoturizm ile ilgili çalışmalar için kaynak oluşturacağı düşünülmektedir.

4.4. Araştırmanın Varsayımları

Alanya bölgesinde yaşayan yerel halka yönelik olarak gerçekleştirilen çalışma, aşağıdaki varsayımlar kapsamında gerçekleştirilmiştir.

- Katılımcıların Alanya'da yaşayan yerel halktan seçilmesi ile bölgedeki ekoturizm aktiviteleri hakkında daha doğru bilgilerin elde edildiği ve anketlerin amacı doğrultusunda yapıldığı varsayılmaktadır.
- Araştırma doğrultusunda seçilen örneklem grubu evreni (ana kütleyi) temsil etmektedir.
- Anket ifadelerinin örneklem grubundaki tüm kişiler tarafından kolayca anlaşılabilir olduğu varsayılmaktadır.
- Araştırmaya katılan yerel halk anket doldurma aşamasında yönlendirilmemiştir.
- Araştırmaya katılan yerel halkın soruları doğru ve güvenilir şekilde cevapladıkları varsayılmaktadır.
- Araştırma kapsamında kullanılan kaynaklardan toplanan bilgilerin doğru olduğu varsayılmaktadır.

4.5. Araştırmanın Sınırlılıkları

Alanya bölgesinde yaşayan yerel halka yönelik gerçekleştirilen çalışma doğrultusunda yer alan sınırlılıklar ise aşağıdaki gibidir.

- Araştırma Alanya İlçesi ile sınırlandırılmıştır.
- Evrenin tamamına ulaşmanın zor ve imkansız olması evreni temsil edecek örneklem ile sınırlama yapılmasını sağlamıştır.
- Örneklem büyüklüğü ilçe nüfus bilgileri ile hesaplanarak anket sadece Alanya İlçesi'nde yaşayan yerel halka uygulanmıştır.
- Araştırmaya katılan kişilerin anket için vakit ayırmak istememeleri ya da işleri sebebiyle zaman kaybetmek istememeleri araştırmanın sınırlılığını oluşturmaktadır.

4.6. Araştırmanın Hipotezleri

H₁: Katılımcıların bireysel özelliklerine göre ekoturizm algıları arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır.

H_{1a} Katılımcıların cinsiyetlerine göre ekoturizm algıları arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır.

H_{1b} Katılımcıların medeni durumlarına göre ekoturizm algıları arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır.

H_{1c} Katılımcıların yaş aralıklarına göre ekoturizm algıları arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır.

H_{1d} Katılımcıların öğrenim düzeylerine göre ekoturizm algıları arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır.

H_{1e} Katılımcıların mesleki durumlarına göre ekoturizm algıları arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır.

H_{1f} Katılımcıların aylık gelirlerine göre ekoturizm algıları arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır.

H_{1g} Katılımcıların Alanya'da yaşama sürelerine göre ekoturizm algıları arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır.

4.7. Araştırmanın Yöntemi

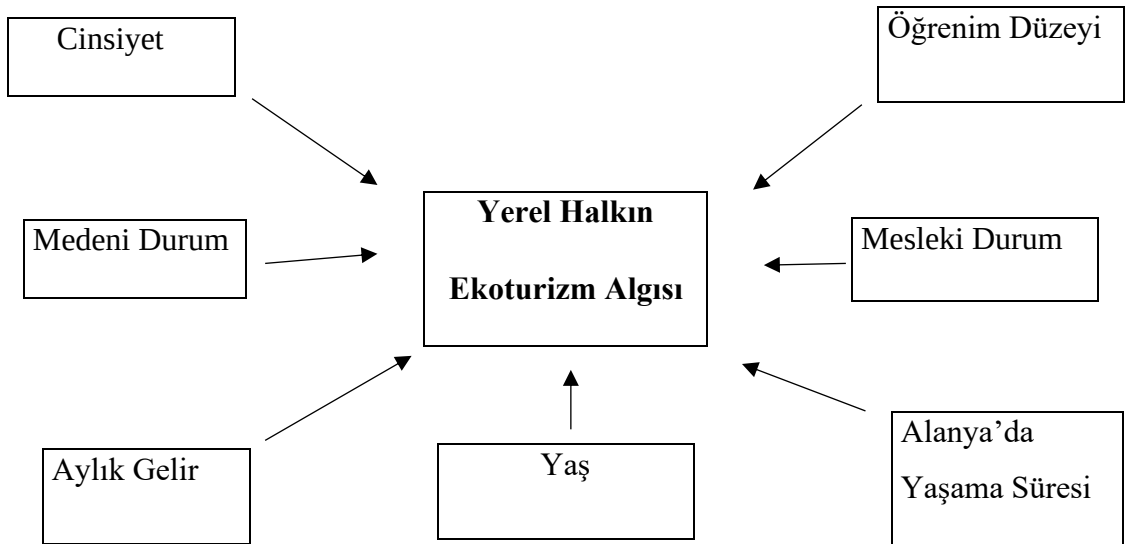
Çalışmanın birinci bölümünde literatür taraması yapılarak turizm kavramı ve turizmin sınıflandırılması ortaya konulmuştur. İkinci bölümde sürdürülebilirlik ve alternatif turizm ile ekoturizm kavramları açıklanarak ekoturizm aktivitelerinin

sınıflandırılması yapılmıştır. Üçüncü bölümde ise Alanya ilçesi hakkında genel bilgilere yer verilerek bölgede mevcut ve geliştirilebilecek olan ekoturizm aktivitelerine yer verilmiştir. İlk üç bölüm ikincil veri toplama yöntemlerinden olan literatür taramasından elde edilen verilerle oluşturulmuştur. Dördüncü bölümde ise birincil veri toplama yöntemlerinden olan anket tekniği kullanılarak Alanya ilçesinde yaşayan yerel halkın ekoturizm algısı analiz edilmiştir. Buna bağlı olarak çalışma kapsamında ikincil ve birincil kaynaklardan yararlanılarak veriler elde edilmiştir. Yerel halktan anket tekniği kullanılarak elde edilen verilerin SPSS 22.0 programına işlenmesinin ardından istatistiksel analizler yapılarak bulgular ve araştırma sonuçları ortaya çıkarılmıştır.

4.7.1. Araştırmanın Modeli

Araştırma Alanya İlçesi'nde yaşayan yerel halkın ekoturizme yönelik algılarını belirlemek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırma kapsamında yerel halkın cinsiyet, medeni durum, aylık gelir, yaş, öğrenim düzeyi, mesleki durum ve Alanya'da yaşama süresi değişkenlerine bağlı olarak ekoturizm algılarının belirlenmesi hedeflenmektedir.

Şekil 4: Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada Alanya bölgesinde yaşayan yerel halkın ekoturizme yönelik algısını tespit etmek amacıyla betimsel bir çalışma gerçekleştirilmektedir. Şekil 4 üzerinde yer alan araştırma modeli, Alanya bölgesinde yaşayan yerel halkın

ekoturizme yönelik algısının cinsiyet, yaş, öğrenim düzeyi, medeni durum, mesleki durum, aylık gelir ve Alanya’da yaşama sürelerine bağlı olarak farklılaşp farklılaşmadığını gösteren bir model içermektedir.

4.7.2. Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Evren, bir araştırma sonucunda meydana gelen sonuçların genellenmesinin istendiği bütün şeklinde tanımlanmaktadır. Ayrıca araştırmanın evreninden belirli kıstaslar doğrultusunda seçilen bir bölümünü oluşturan ve aynı özellikteki bireylerin bir arada bulunduğu gruba ise örneklem adı verilmektedir. Aynı zamanda örneklemin belirlenebilmesi amacıyla kullanılan yöntemler topluluğu da örnekleme olarak adlandırılmaktadır (Kozak, 2018: 101).

Evrendeki her elemanın eşit ve bağımsız seçilme şansına sahip olmasına basit tesadüfi (rassal) örnekleme yöntemi adı verilmektedir. Dolayısıyla her eleman eşit seçilme şansına sahip olmalı ve birisinin seçilmesi diğerinin seçilmesine engel olmamalı, etki etmemelidir (Coşkun, Altunışık ve Yıldırım, 2019: 166). Araştırma kapsamında Alanya İlçesi’nde yaşayan yerel halkın ekoturizme yönelik algılarını tespit edebilmek amacıyla basit tesadüfi örnekleme yöntemi kullanılmıştır.

Araştırmanın evrenini Alanya İlçesi’nde yaşayan yerel halk oluşturmaktadır. Bu bölgenin evren olarak seçilmesinin nedeni sahip olduğu doğal ve kültürel özelliklerine bağlı olarak bölgede turizm faaliyetlerinin aktif bir şekilde gerçekleştiriliyor olmasıdır. Alternatif bir turizm çeşidi olan ekoturizm ise bölge için potansiyel olarak görülmektedir. Türkiye İstatistik Kurumu’nun 2020 yılı adrese dayalı nüfus kayıt sistemi verilerinden elde edilen sonuca göre Alanya ilçesinin toplam nüfusu 333 bin 104’tür. Araştırma sürecinde evrenin tamamına ulaşmanın zor olması sebebiyle araştırmada evreni temsil edeceği düşünülen örneklem sayısı tespit edilmeye çalışılmıştır.

Tablo 3: 0.05 İçin Kullanılan Örneklem Büyüklüğü

Evren Büyüklüğü	± 0.03 örnekleme hatası (d)			± 0.05 örnekleme hatası (d)			± 0.10 örnekleme hatası (d)		
	p=0.5 q=0.5	p=0.8 q=0.2	p=0.3 q=0.7	p=0.5 q=0.5	p=0.8 q=0.2	p=0.3 q=0.7	p=0.5 q=0.5	p=0.8 q=0.2	p=0.3 q=0.7
100	92	87	90	80	71	77	49	38	45
500	341	289	321	217	165	196	81	55	70
750	441	358	409	254	185	226	85	57	73
1000	416	406	473	278	198	244	88	58	75
2500	748	537	660	333	224	286	93	60	78
5000	880	601	760	357	234	303	94	61	79
10000	964	639	823	370	240	313	95	61	80
25000	1023	665	865	378	244	319	96	61	80
50000	1045	674	881	381	245	321	96	61	81
100000	1056	678	888	383	245	322	96	61	81
1000000	1066	682	896	384	246	323	96	61	81
100 milyon	1067	683	896	384	245	323	96	61	81

Kaynak: Yazıcıoğlu ve Erdoğan, 2004: 50

Sosyal bilimsel araştırmalarda genellikle %5 hata ya da %95 güvenirlik yeterli olarak görülmektedir (Tufan, Seeberger, Öztürk, Ayan ve Özgür, 2018: 53). Belirli bir konuda araştırma yapan kişilere kolaylık olması için 0.05 için ± 0.03 , ± 0.05 ve ± 0.10 örnekleme hataları için çeşitli kütle büyüklüklerinde çekilmesi gereken örnek büyüklükleri hesaplanarak çizelge haline getirilmiştir. Buna bağlı olarak evreni temsil edebilecek olan örneklem büyüklüğüne ilişkin bilgiler Tablo 3’te gösterilmektedir. Araştırmada örneklem hacmi %95 güven aralığında, ± 0.05 örnekleme hata payı dikkate alınarak 384 kişi olarak belirlenmiştir (Yazıcıoğlu ve Erdoğan, 2004: 49). Örneklem büyüklüğü 384 olmasına rağmen daha güvenilir sonuçlara ulaşabilmek için 2021 yılı şubat ve mart ayları arasında Alanya İlçesi’nde yerel halka uygulanan ankette eksik ve hatalı doldurulanlar dışında 522 adet anket değerlendirmeye alınmıştır.

4.7.3. Araştırma Verileri Toplama Teknikleri

Çalışma kapsamında Alanya bölgesinde yaşayan yerel halkın ekoturizme yönelik düşüncelerini ortaya koymak amacıyla Kervankıran ve Temurçin (2013) tarafından “Afyonkarahisar İlinde Ekoturizme Yönelik Yerel Halkın Yaklaşımları” adlı çalışmada geliştirilen anket formundan yararlanılmıştır. Araştırma aracı olarak kullanılan bu anket formu açıklayıcı ön yazı ve 2 bölümden oluşmaktadır.

Birinci bölümde araştırma katılımcılarına demografik özellikleri (cinsiyet, yaş, öğrenim düzeyi, medeni durum, mesleki durum, aylık gelir, ekoturizmin alt dallarında rehberlik hizmetinde bulunma isteği ve bölgede yaşama süresi) sorulmuştur. İkinci bölümde ise yerel halkın ekoturizme yönelik algısını ölçen 5'li likert tipindeki 32 ifade bulunmaktadır. 5'li likert ölçeği 1: Kesinlikle Katılmıyorum, 2: Katılmıyorum, 3: Kararsızım, 4: Katılıyorum, 5: Kesinlikle Katılıyorum olarak derecelere ayrılmıştır.

4.7.4. Verilerin Analizi

Araştırmada anket verileri sonucunda elde edilen bilgilerin analiz edilebilmesi için çeşitli istatistiksel yöntemlerden yararlanılmıştır. İlk olarak betimsel istatistik yöntemlerinden olan frekans analizi yapılarak anket katılımcılarının sahip olduğu demografik özelliklerini (cinsiyet, yaş, öğrenim düzeyi, medeni durum, mesleki durum, aylık gelir, ekoturizmin alt dallarında rehberlik hizmeti almak istemeleri ve Alanya'da yaşama süreleri) ve ekoturizm algısını belirlemeye yarayacak ifadelerin yüzde ve frekans dağılımları elde edilmiştir.

Ekoturizm algısının demografik faktörlere göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini belirleyebilmek amacıyla t testi ve ANOVA testleri uygulanmıştır.

4.8. Bulgular

4.8.1. Araştırmanın Geçerlilik ve Güvenilirliği

Geçerlilik, araştırma kapsamında ortaya çıkan sonuçların doğru olup olmadığını ve araştırmada kullanılan araçların asıl ölçülmek istenileni ölçüp ölçmediğini konu etmektedir (Yüksel ve Yüksel, 2004: 71). Güvenilirlik ise genel olarak ölçülmek istenen şeyin hatasız ve tutarlı sonuçlar verdiği derece olarak tanımlanmaktadır (Peter, 1979: 6). Güvenilir olarak kabul edilen bir test ya da ölçek, benzer şartlar altında tekrar uygulandığında öncekine benzer sonuçlar ortaya çıkmaktadır (Coşkun, Altunışık ve Yıldırım, 2019: 147). Ölçekteki (9, 15, 17, 23, 24, 28, 30, 31) ifadeler ters kodlama yapılarak yeniden düzenlenmiştir. Ölçekte yer alan 23. ifade ise güvenilirliği düşürdüğü tespit edildiği için ölçekten çıkarılmıştır.

0 ve 1 arasında değer alan Alfa katsayısı ile ölçekteki soruların belirli gruplar halinde aynı türden bir yapı oluşturup oluşturmadıkları belirlenmeye çalışılmaktadır. Negatif alfa değeri güvenilirliğin bozulduğunu ifade etmektedir. Cronbach alpha

katsayısının, tutarlı ve diğer katsayılara göre, doğru sonucu en iyi yansıtmasının yanında güçsüz kaldığı durumlarda vardır. Alfa değeri aşağıdaki gibi yorumlanabilmektedir (Karagöz, 2016: 941);

$0,00 \leq \alpha < 0,40$ ise ölçek güvenilir değildir,

$0,40 \leq \alpha < 0,60$ ölçeğin güvenilirliği düşüktür,

$0,60 \leq \alpha < 0,80$ ise ölçek oldukça güvenilirirdir,

$0,80 \leq \alpha < 1,00$ ise ölçek yüksek derecede güvenilir bir ölçektir.

İçsel tutarlılığın ölçümünde kullanılan Cronbach Alpha değeri 0 ve 1 arasında değerler alır ve bir değer kabul edilebilmesi için en az 0.7 ve üzerinde bir değer alması gerekmektedir (Coşkun, Altunışık ve Yıldırım, 2019: 149). Araştırma kapsamında olumsuz ifadelerin ters kodlanması ve 23. ifadenin ölçekten çıkarılması sonrasında 522 kişiye uygulanan anket sonucunda Cronbach Alpha katsayısı ,700 olarak tespit edilmiştir. Bu sonuç doğrultusunda, uygulanan ölçeğin oldukça güvenilir olduğu tespit edilmektedir.

Tablo 4: Güvenilirlik Analizi

Cronbach's Alpha	Madde Sayısı	Kişi Sayısı (f)
,700	31	522

4.8.2. Normallik Testi

Verilerin normal dağılması şartı genellikle tüm parametrik testlerin uygulanabilmesi için gerekli olan bir koşuldur (Yazıcıoğlu ve Erdoğan, 2004: 156). Veriye ait çarpıklık (skewness) ve basıklık (kurtosis) değerlerinin hesaplanması da verilerin normal dağılıp dağılmadığına yönelik bilgiler vermektedir. Çarpıklık, verinin dağılımının normal dağılımdan uzaklaşarak sağa ya da sola doğru yatan bir şekil almasına denilmektedir (Coşkun, Altunışık ve Yıldırım, 2019: 196). Basıklık ise normal dağılıma kıyasla dağılımın doruk noktası ya da düzlüğü şeklinde ifade edilmektedir (Hair, Black, Babin ve Anderson, 2013: 70). Bu doğrultuda bir araştırmada ifadelerin sahip olduğu çarpıklık ve basıklık değerlerinin incelenmesi ile de normal dağılım hakkında bilgi edinilebilmektedir.

Araştırma verilerinin normal dağılım gösterip göstermediğini belirlemek için incelenen çarpıklık (skewness) ve basıklık (kurtosis) değerlerinin -3 ve +3 aralığındaki değerleri verilerin normal dağılıma uygun değerler olduğu kabul edilmektedir (Groeneveld ve Meeden, 1984, Moors, 1986, Hopkins ve Weeks, 1990, De Carlo, 1997 aktaran Oral ve Kolburan, 2019: 167). Bu araştırma kapsamında incelenen verilerin çarpıklık (skewness) ve basıklık (kurtosis) değerleri -3 ve +3 aralığında olduğu için verilerin normal dağıldığı tespit edilmiştir. Araştırmada normallik testi sonucunda elde edilen değerler doğrultusunda verilerin normal dağıldığı gözlemlenerek parametrik testlerin uygun olduğu görülmektedir. İki grup arası karşılaştırma yapmayı sağlayan t testi (Independent-Sample) ve ikiden fazla grup arası karşılaştırma yapmayı sağlayan ANOVA veya Oneway ANOVA (tek yönlü varyans) testi uygun görülmektedir (Coşkun, Altunışık ve Yıldırım, 2019: 214). Buna bağlı olarak t testi ve ANOVA testi araştırma amacına uygun olan parametrik analiz türlerindendir. ANOVA testi sonucuna bağlı olarak anlamlı ilişkinin hangi demografik gruplar arasında gerçekleştiğini belirleyebilmek için Tukey testi gerçekleştirilmiştir. Verilerin homojen şekilde dağılmadığı gruplarda ANOVA test sonucu geçersiz sayılacağı için Welch testi uygulanarak anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirtmek için Tamhane's T2 testi uygulanmıştır.

4.8.3. Araştırmaya Katılan Alanya'da Yaşayan Yerel Halkın Demografik Özelliklerine Bağlı Araştırma Bulguları

Araştırmanın bu bölümünü çalışma grubunda bulunan Alanya ilçesi sınırlarında yaşayan yerel halktan oluşan 522 kişi oluşturmaktadır. Alanya ilçesinde yaşayan yerel halka ait demografik bilgiler Tablo 5 üzerinde gösterilmektedir.

Tablo 5: Araştırmaya Katılan Yerel Halka İlişkin Demografik Bilgiler

Demografik Bilgiler		f	%
Cinsiyet	Kadın	296	56,7
	Erkek	226	43,3
	Toplam	522	100
Yaş	18 yaş ve altı	72	13,8
	19-29 yaş	208	39,8
	30-40 yaş	89	17,0
	41-51 yaş	76	14,6
	52 yaş ve üzeri	77	14,8
	Toplam	522	100
Öğrenim Düzeyi	İlköğretim	88	16,9
	Ortaöğretim	34	6,5
	Lise	153	29,3
	Üniversite	222	42,5
	Lisansüstü	25	4,8
	Toplam	522	100
Medeni Durum	Evli	228	43,7
	Bekar	294	56,3
	Toplam	522	100
Mesleki Durum	İşçi	81	15,5
	Memur	50	9,6
	Emekli	44	8,4
	Ev Hanımı	59	11,3
	Öğrenci	161	30,8
	Serbest Meslek	44	8,4
	Diğer	83	15,9
	Toplam	522	100
Gelir Durumu	2500 TL ve altı	297	56,9
	2501-3500 TL	94	18,0
	3501-4500 TL	42	8,0
	4501-5500 TL	41	7,9
	5501 TL ve üstü	48	9,2
	Toplam	522	100
Ekoturizm ve Alt Dallarında Rehberlik Hizmetinde Bulunma İsteği	Evet	391	74,9
	Hayır	131	25,1
	Toplam	522	100
İkamet Süresi	1-19 yıl arası	179	34,3
	20-38 yıl arası	244	46,7
	39-57 yıl arası	67	12,8
	58 yıl ve üzeri	32	6,1
	Toplam	522	100

Tablo 5 üzerinden incelendiğinde ankete katılan yerel halkın %56,7'sini kadınlar, %43,3'ünü ise erkekler oluşturmaktadır. Ankete katılan yerel halka ait yaş dağılımları incelendiğinde %39,8'lik bir oran ile en fazla katılımcı 19-29 yaş aralığında iken bu yaş grubunu %17,0 ile 30-40 yaş, %14,8 ile 52 yaş ve üzeri, %14,6 ile 41-51 yaş, %13,8 ile 18 yaş ve altı grupları takip etmektedir. Ankete katılan yerel halkın öğrenim düzeylerine bakıldığında en fazla katılımcı oranını %42,5 ile üniversite mezunları oluşturmaktadır. Öğrenim düzeyi oranını sırası ile %29,3 lise, %16,9 ilköğretim, %6,5 ortaöğretim, %4,8 lisansüstü mezunları takip etmektedir. Katılımcıların %43,7'sini evliler, %56,3'ünü bekarlar oluşturmaktadır. Aynı zamanda ankete katılanların mesleki durumları incelendiğinde %30,8'lik bir oran ile en fazla katılımcı sayısını öğrenciler oluşturmaktadır. Meslek grubuna ait katılımcı sayılarını sırası ile %15,9 diğer, %15,5 işçi, %11,3 ev hanımı, %9,6 memur, %8,4 emekli ve serbest meslek grubuna ait kişiler oluşturmaktadır. Ankete katılan yerel halkın aylık gelir durumlarına göre %56,9'luk bir oran ile en fazla katılımcı 2500 TL ve altı gelir seviyesine sahipken, bu oranları sırası ile %18,0 2501-3500 TL, %9,2 5501 TL ve üzeri, %8,0 3501-4500 TL, %7,9 4501-5500 TL arası gelire sahip kişiler takip etmektedir. Ankete katılan yerel halktan, ekoturizm ve alt dallarında rehberlik hizmeti olarak turizmin gelişmesine yerel halk olarak katkıda bulunmak ister misiniz sorusuna %74,9'u evet, %25,1'i hayır cevabını vermiştir. Alanya'da yaşama süreleri incelendiğinde ankete katılanların en fazla %46,7'si 20-38 yıl süredir bölgede ikamet etmektedir. %34,3 1-19 yıl arası, %12,8 39-57 yıl arası, %6,1'i 58 yıl ve üzeri süredir Alanya'da yaşamaktadır.

4.8.4. Araştırmaya Katılan Yerel Halkın Ekoturizm Algılarına Yönelik Frekans, Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Tablo 6: Araştırmaya Katılan Yerel Halkın Ekoturizm Algılarına Yönelik Frekans, Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Ölçek İfadeleri	N	Ort. (x̄)	S. S
Turizm ekonomiyi geliştiren bir hizmet sektörüdür	522	4,80	0,41
Turizm kültürün artmasını ve insanların kaynaşmasını sağlayan faaliyetlerdir	522	4,61	0,60
Turizm çevreyi koruyan ve güzelleştiren bir faaliyetlerdir	522	3,95	1,10
Turizm diğer sektörleri gerileyen bir sektördür	522	1,96	1,23
Turizm toplumun ahlakını bozan bir faaliyetlerdir	522	1,92	1,18
Turizm çevreyi kirleten bir faaliyetlerdir	522	2,36	1,24
Ekoturizmin gelişmesi için çevre daha fazla korunmalı ve geliştirilmelidir	522	4,77	0,46
Ekoturizmin gelişimi için halk mutlaka eğitilmeli ve bilgilendirilmelidir	522	4,72	0,50
Ekoturizmde temel amaç sadece ekonomik gelir sağlamaktır	522	2,51	1,35
Alanya doğa turizmi yönünden her türlü olanaklara sahiptir	522	4,33	0,89
Turizmle birlikte yerel halkın ekonomik seviyesi gelişir	522	4,54	0,63
Ekoturizm Alanya’da yerel halka yeni iş imkanları doğurur	522	4,60	0,57
Ekoturizm Alanya’da eski mesleklere ve yerel ürünlere değer katar	522	4,45	0,74
Ekoturizm Alanya’da diğer sektörleri geriletir	522	4,10	1,09
Ekoturizm ile birlikte Alanya kültürü bozulur	522	4,27	0,95
Ekoturizm Alanya turizminin gelişmesi için önemlidir	522	4,51	0,62
Ekoturizm diğer turizm türlerinin gelişimini engeller	522	4,25	0,92
Ekoturizm diğer turizm türlerine entegre olursa Alanya turizmi daha fazla gelişir	522	4,29	0,86
Alanya’da ekoturizm gelişimi çevrenin korunmasına katkı sağlar	522	4,24	0,92
Alanya’da ekoturizm gelişimi halkın yaşam standardını geliştirir	522	4,28	0,83
Alanya’da ekoturizm gelişimi doğal ve kültürel değerlerin tanınmasını artırır	522	4,55	0,60
Alanya’da ekoturizm gelişimi halkın turizm anlayışını değiştirir	522	4,13	0,91
Alanya’da ekoturizm gelişimi doğal güzellikleri tahrip eder, tarihi yapıları bozar	522	4,11	1,02
Alanya’da ekoturizm ile birlikte toplumsal değerler, gelenekler bozulur, yok olur	522	1,76	0,93
Ekoturizmle birlikte Alanya kimliği kaybolmaya başlar	522	1,77	0,98
Alanya’da gelişecek turizm çevre ile uyumlu olmalıdır	522	4,63	0,57
Alanya’da ekoturizm alanları açılmamalıdır	522	4,24	1,07
Alanya’da diğer turizm türleri ekoturizmin gelişimini engeller	522	2,29	1,25
Alanya ekoturizm için uygun alanlardan yoksundur	522	4,29	0,94
Alanya’da ekoturizmin gelişimi için yerel halkın görüşünün alınmasına gerek yoktur	522	4,57	0,63
Yerel halka ekoturizme katkı yapması için ekonomik destek sağlanmalıdır	522	4,54	0,64

Tablo 6’da “Yerel Halkın Ekoturizme Yönelik Algısı Alanya Bölgesi Örneği” adlı çalışmada araştırmaya katılım gösteren kişilerin ekoturizme yönelik

algılarıyla ilgili ifadelere verdikleri frekans, ortalama ve standart sapma değerleri bulunmaktadır.

Araştırmaya katılan yerel halkın en fazla katıldıkları ifade “Turizm ekonomiyi geliştiren bir hizmet sektörüdür” ve $\bar{x}=4,80$ ortalama sahiptir. Bu durum Alanya bölgesinde yaşayan yerel halkın ekonomik kazançlarını genellikle turizm sektörüne bağlı olarak kazandıklarının bir göstergesidir.

Araştırmaya katılanların ölçek maddelerinde ikinci olarak katıldıkları ifade “Eko-turizmin gelişmesi için çevre daha fazla korunmalı ve geliştirilmelidir” ifadesidir ve $\bar{x}=4,77$ ortalama sahiptir. Bu ifadeye katılma oranının yüksek olması bölgede yaşayan yerel halkın çevresel kaynak ve değerlere önem verdiklerini göstermektedir.

Araştırmaya katılan yerel halkın en az katıldıkları ölçek maddesi “Alanya’da ekoturizm ile birlikte toplumsal değerler, gelenekler bozulur, yok olur”, ifadesidir ve $\bar{x}=1,76$ ortalama sahiptir. Bu durum yerel halkın ekoturizmle ilgili olumsuz ifadelerle katılmadıklarını göstermektedir. Yerel halkın, ekoturizmin Alanya’nın kültürel yapısına zarar vermediğini düşündükleri söylenebilmektedir.

Katılımcıların ölçek ifadelerine verdikleri cevaplara göre ikinci olarak az katıldıkları ifade “Eko-turizmle birlikte Alanya kimliği kaybolmaya başlar” ve ortalaması $\bar{x}=1,77$ ’dir. Katılımcılar bölgedeki ekoturizm faaliyetlerinin yerel kimliğe olumsuz yönde bir etki yapmadığını düşünmektedir.

4.9. Araştırma Sorularına Yönelik Analizler

Araştırmaya ait soruların analiz edilmesi aşamasında elde edilen veriler SPSS 22.0 programına girildikten sonra birbirinden bağımsız demografik iki grubu karşılaştırarak ölçek ifadeleri ve ortalamaları arasındaki farkın anlamlı olup olmadığını ölçmek için t testi (Independent Sample), ikiden fazla demografik grupları karşılaştırarak ifadeler ve ortalamaları arasındaki farkın anlamlı olup olmadığını ölçmek için ise ANOVA testi gerçekleştirilmiştir. Tek yönlü varyans (ANOVA) testi sonucunda varyansların homojen dağıldığı durumlarda yerel halkın ekoturizm algılarının hangi demografik gruplardan kaynaklandığını tespit etmek amacıyla Tukey testi gerçekleştirilmiştir. Varyansların eşit şekilde dağılmadığı

durumlarda ANOVA testi yerine kullanılabilen Welch testinden yararlanılmıştır. Welch testi sonucunda gruplar arasındaki farklılığın hangileri arasında meydana geldiğini ortaya koymak amacıyla varyansların homojen dağılmadığı durumlar için Tamhane's T2 testi uygulanmıştır.

4.9.1. Araştırmaya Katılan Yerel Halkın Cinsiyetlerine Göre Ekoturizm Algılamalarına Yönelik Bulgular

Araştırmaya katılım gösteren yerel halkın ekoturizm algılarının cinsiyet ortalamaları ve bu ortalamalar arasındaki farkın anlamlı olup olmadığını tespit etmek için gerçekleştirilen ikili bağımsız gruplarda t testi sonuçları tablo 7 üzerinde gösterilmektedir.

Tablo 7: Araştırmaya Katılan Yerel Halkın Cinsiyetlerine Göre Ekoturizm Algılamalarına Yönelik Bulgular

DEĞİŞKEN	GRUP	N	ORT.	S.S.	F	P
Cinsiyet	Kadın	296	3,8072	0,28250	5,724	0,006
	Erkek	226	3,8721	0,24999		

$p < 0,05$

Ankete katılan yerel halkın ekoturizm algılarının cinsiyetlerine göre değişip değişmediğini tespit etmek amacıyla bağımsız örneklem grupları için kullanılan t testi gerçekleştirilmiştir. Bağımsız örneklem t testi sonucuna göre erkeklerin (Ort.=3,87, SS=0,24) ekoturizme yönelik algılarının kadınlara (Ort.=3,80, SS=0,28) oranla daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Ankete katılan yerel halkın cinsiyetlerine göre ekoturizm algıları ($p=0,006$), $p < 0,05$ olduğu için anlamlı şekilde farklılık göstermektedir.

Buna bağlı olarak katılımcıların cinsiyetlerine göre ekoturizm algıları arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır H_{1a} kabul edilmektedir.

4.9.2. Araştırmaya Katılan Yerel Halkın Medeni Durumlarına Göre Ekoturizm Algılamalarına Yönelik Bulgular

Araştırmaya katılım gösteren yerel halkın ekoturizm algılarının medeni durum ortalamaları ve bu ortalamalar arasındaki farkın anlamlı olup olmadığını tespit

etmek için gerçekleştirilen ikili bağımsız gruplarda t testi sonuçları tablo 8 üzerinde gösterilmektedir.

Tablo 8: Araştırmaya Katılan Yerel Halkın Medeni Durumlarına Göre Ekoturizm Algılamalarına Yönelik Bulgular

DEĞİŞKEN	GRUP	N	ORT.	S.S.	F	P
Medeni Durum	Evli	228	3,8803	0,24957	3,153	0,001
	Bekar	294	3,8004	0,28129		

$p < 0,05$

Ankete katılan yerel halkın ekoturizm algılarının medeni durumlarına göre değişip değişmediğini tespit etmek amacıyla bağımsız örneklem grupları için kullanılan t testi gerçekleştirilmiştir. Bağımsız örneklem t testi sonucuna göre evlilerin (Ort.=3,88, SS=0,24) ekoturizme yönelik algılarının bekarlara (Ort.=3,80, SS=0,28) göre anlamlı olarak daha yüksek olduğu bulunmuştur. Ankete katılan yerel halkın medeni durumlarına göre ekoturizm algıları ($p=0,001$), $p < 0,05$ olduğu için anlamlı şekilde farklılık gösterdiği sonucu ortaya çıkmaktadır.

Buna bağlı olarak katılımcıların medeni durumlarına göre ekoturizm algıları arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır H_{1b} kabul edilmektedir. Çünkü yerel halkın evli veya bekar oluşları ile ekoturizm algıları arasında anlamlı bir farklılık söz konusudur.

4.9.3. Araştırmaya Katılan Yerel Halkın Yaşlarına Göre Ekoturizm Algılamalarına Yönelik Bulgular

Araştırmaya katılım gösteren yerel halkın ekoturizm algılarının yaş aralıkları ortalamaları ve bu ortalamalar arasındaki farkın anlamlı olup olmadığını tespit etmek için gerçekleştirilen ikiden fazla bağımsız gruplarda ANOVA testi sonuçları tablo 9 üzerinde gösterilmektedir.

Tablo 9: Araştırmaya Katılan Yerel Halkın Yaşlarına Göre Ekoturizm Algılamalarına Yönelik Bulgular

DEĞİŞKEN	GRUP	N	ORT.	S.S.	F	P	Anlamlı Fark
Yaş	18 yaş ve altı	72	3,7339 _a	0,29080	10,944	0,000	a<c
	19-29 yaş	208	3,7931 _b	0,25555			a<d
	30-40 yaş	89	3,8596 _c	0,26978			a<e
	41-51 yaş	76	3,8660 _d	0,24441			b<e
	52 yaş ve üzeri	77	3,9858 _e	0,25023			c<e
							d<e

p<0,05

Ankete katılan yerel halkın ekoturizm algılarının yaşlarına göre değişip değişmediğini belirleyebilmek için tek yönlü varyans (ANOVA) testi gerçekleştirilmiştir. Katılımcıların yaş gruplarının ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur ($p=0,000<0,05$). Alanya İlçesi'nde yaşayan yerel halkın yaşlarına bağlı olarak ekoturizm algıları arasındaki farkın hangi gruplardan kaynaklandığını ortaya koymak amacıyla varyanslar homojen ($p=0,420$, $p>0,05$) dağıldığı için çoklu karşılaştırma testi gerçekleştirilmiştir.

Tukey testi sonucuna göre 18 yaş ve altı-30-40 yaş, 18 yaş ve altı-41-51 yaş, 18 yaş ve altı-52 yaş ve üzeri, 19-29 yaş-52 yaş ve üzeri, 30-40 yaş-52 yaş ve üzeri, 41-51 yaş-52 yaş ve üzeri gruplarının ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. Yerel halkın yaşlarına bağlı olarak ekoturizme yönelik algıları incelendiğinde en fazla ortalamaya ($\bar{x}=3,9858$) 52 yaş ve üzeri grubun sahip olduğu gözlenmektedir. Bu ortalamayı sırasıyla ($\bar{x}=3,8660$) 41-51 yaş, ($\bar{x}=3,8596$) 30-40 yaş, ($\bar{x}=3,7931$) 19-29 yaş, ($\bar{x}=3,7339$) 18 yaş ve altı grupları takip etmektedir. Yaş arttıkça ekoturizm algısının yükseldiği söylenebilmektedir.

Buna göre katılımcıların yaş aralıklarına göre ekoturizm algıları arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır H_{1c} kabul edilmektedir.

4.9.4. Araştırmaya Katılan Yerel Halkın Öğrenim Düzeylerine Göre Ekoturizm Algılamalarına Yönelik Bulgular

Araştırmaya katılım gösteren yerel halkın ekoturizm algılarının öğrenim düzeyi ortalamaları ve bu ortalamalar arasındaki farkın anlamlı olup olmadığını tespit etmek için gerçekleştirilen ikiden fazla bağımsız gruplarda ANOVA testi sonuçları tablo 10 üzerinde gösterilmektedir.

Tablo 10: Araştırmaya Katılan Yerel Halkın Öğrenim Düzeylerine Göre Ekoturizm Algılamalarına Yönelik Bulgular

DEĞİŞKEN	GRUP	N	ORT.	S.S.	F	P	Anlamlı Fark
Öğrenim Düzeyi	İlköğretim	88	3,9570 _a	0,28379	7,960	0,000	a>c a>d
	Ortaöğretim	34	3,9136 _b	0,23738			
	Lise	153	3,7919 _c	0,29098			
	Üniversite	222	3,7979 _d	0,23965			
	Lisansüstü	25	3,8988 _e	0,25021			

$p < 0,05$

Ankete katılan yerel halkın ekoturizm algılarının öğrenim düzeylerine göre değişip değişmediğini belirleyebilmek için tek yönlü varyans (ANOVA) testi gerçekleştirilmiştir. Katılımcıların öğrenim düzeylerinin ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur ($p=0,000 < 0,05$). Alanya İlçesi'nde yaşayan yerel halkın öğrenim düzeylerine bağlı olarak ekoturizm algıları arasındaki farkın hangi gruplardan kaynaklandığını ortaya koymak amacıyla varyanslar homojen ($p=0,052$, $p > 0,05$) olduğu için çoklu karşılaştırma testi gerçekleştirilmiştir.

Tukey testi sonucuna göre ilköğretim-lise, ilköğretim-üniversite gruplarının ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. Yerel halkın öğrenim düzeylerine bağlı olarak ekoturizme yönelik algıları incelendiğinde en fazla ortalamaya ($\bar{x}=3,9570$) ilköğretim mezunu grubun sahip olduğu gözlenmektedir. Bu ortalamayı sırasıyla ($\bar{x}=3,9136$) ortaöğretim mezunları, ($\bar{x}=3,8988$) lisansüstü

mezunları, ($\bar{x}=3,7979$) üniversite mezunları, ($\bar{x}=3,7919$) lise mezunu grupları takip etmektedir.

Buna göre katılımcıların öğrenim düzeylerine göre ekoturizm algıları arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır H_{1d} kabul edilmektedir.

4.9.5. Araştırmaya Katılan Yerel Halkın Mesleki Durumlarına Göre Ekoturizm Algılamalarına Yönelik Bulgular

Araştırmaya katılım gösteren yerel halkın ekoturizm algılarının mesleki durum ortalamaları ve bu ortalamalar arasındaki farkın anlamlı olup olmadığını tespit etmek için gerçekleştirilen test sonuçları tablo 11 üzerinde gösterilmektedir. Tablo üzerinde ANOVA yapılabilmesi şartı sağlanamadığı için Welch Testi sonuçları verilmektedir.

Tablo 11: Araştırmaya Katılan Yerel Halkın Mesleki Durumlarına Göre Ekoturizm Algılamalarına Yönelik Bulgular

DEĞİŞKEN	GRUP	N	ORT.	S.S.	F	P	Anlamlı Fark
Mesleki Durum	İşçi	81	3,8252 _a	0,28041	6,337	0,000	a<c c>e c>g e<f
	Memur	50	3,8388 _b	0,25803			
	Emekli	44	3,9787 _c	0,22228			
	Ev Hanımı	59	3,8845 _d	0,29812			
	Öğrenci	161	3,7570 _e	0,27570			
	Serbest Meslek	44	3,9489 _f	0,20152			
	Diğer	83	3,8238 _g	0,24145			

$p<0,05$

Ankete katılan yerel halkın ekoturizm algılarının mesleki durumlarına göre değişip değişmediğini belirleyebilmek için tek yönlü varyans (ANOVA) testi gerçekleştirilmiştir. Katılımcıların mesleki durumlarının ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur ($p=0,000<0,05$). Alanya İlçesi'nde yaşayan yerel halkın mesleki durum değişkeni için grup varyanslarının homojen dağılmadığı ($0,038<0,05$) gözlenmektedir. Mesleki durum değişkeninin

grup varyansları homojen dağılmadığı için ANOVA testi yapılabilmesi şartı gerçekleşmemiştir.

ANOVA testi uygulanmasının uygun görülmediği durumlarda alternatif bir yöntem olarak Welch ve Brown-Forsythe testleri uygulanabilmektedir (Durmuş, Yurtkoru ve Çinko, 2018: 133). Buna bağlı olarak Welch testi uygulanarak sonuçlarına yer verilmektedir.

Tablo 12: Alanya İlçesi'nde Yaşayan Yerel Halkın Mesleki Durumlarına Göre Ekoturizm Algısı Welch Testi

Ekoturizm Algısı	İstatistik ^a	Serbestlik Derecesi 1	Serbestlik Derecesi 2	Anlamlılık (p değeri)
Welch	7,543	6	181,840	0,000

Tablo 12 incelendiğinde yerel halkın ekoturizme yönelik algısının mesleki durumlarına göre değişip değişmediğini test etmek için gerçekleştirilen Welch testi sonucuna göre %95 güven aralığında yerel halkın ekoturizm algısı ve mesleki durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu gözlenmektedir ($0,000 < 0,05$).

Alanya İlçesi'nde yaşayan yerel halkın mesleki durumlarına bağlı olarak ekoturizm algıları arasındaki farklılığın hangi gruplar arasında gerçekleştiğini tespit etmek için ise Tamhane's T2 yapılmıştır. Levene testinde varyansların eşitliğinin sağlanamamış ($p=0,038$, $p < 0,05$) olması sebebiyle bu ikili karşılaştırma testi seçilmiştir (Durmuş, Yurtkoru ve Çinko, 2018: 133).

Tamhane testi sonucuna göre işçi-emekli, emekli-öğrenci, emekli-diğer, öğrenci-serbest meslek gruplarının ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. Yerel halkın mesleklerine bağlı olarak ekoturizme yönelik algıları incelendiğinde en fazla ortalamaya ($\bar{x}=3,9787$) emekli meslek grubunun sahip olduğu gözlenmektedir. Bu ortalamayı sırasıyla ($\bar{x}=3,9489$) serbest meslek, ($\bar{x}=3,8845$) ev hanımı, ($\bar{x}=3,8388$) memur, ($\bar{x}=3,8252$) işçi, ($\bar{x}=3,8238$) diğer, ($\bar{x}=3,7570$) öğrenci grupları takip etmektedir.

Katılımcıların mesleki durumlarına göre ekoturizm algıları arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır H_{1e} kabul edilmektedir. Çünkü mesleklere bağlı olarak ekoturizme yönelik algı değişiklik göstermektedir.

4.9.6. Araştırmaya Katılan Yerel Halkın Aylık Gelir Durumlarına Göre Ekoturizm Algılamalarına Yönelik Bulgular

Araştırmaya katılım gösteren yerel halkın ekoturizm algılarının aylık gelir ortalamaları ve bu ortalamalar arasındaki farkın anlamlı olup olmadığını tespit etmek için gerçekleştirilen test sonuçları tablo 13 üzerinde gösterilmektedir. Tablo üzerinde ANOVA yapılabilmesi şartı sağlanamadığı için Welch Testi sonuçları verilmektedir.

Tablo 13: Araştırmaya Katılan Yerel Halkın Aylık Gelir Durumlarına Göre Ekoturizm Algılamalarına Yönelik Bulgular

DEĞİŞKEN	GRUP	N	ORT.	S.S.	F	P	Anlamlı Farklılık
Aylık Gelir	2500 TL ve altı	297	3,7972 _a	0,28427	4,844	0,001	a<c a<e
	2501-3500 TL	94	3,8464 _b	0,26040			
	3501-4500 TL	42	3,9353 _c	0,20467			
	4501-5500 TL	41	3,8666 _d	0,20753			
	5501 TL +	48	3,9349 _e	0,25679			

p<0,05

Ankete katılan yerel halkın ekoturizm algılarının aylık gelir durumlarına göre değişip değişmediğini belirleyebilmek için tek yönlü varyans (ANOVA) testi gerçekleştirilmiştir. Katılımcıların aylık gelir durumlarının ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur ($p=0,001<0,05$). Alanya İlçesi'nde yaşayan yerel halkın aylık gelir durumları değişkeni için grup varyanslarının homojen dağılmadığı ($0,008<0,05$) gözlenmektedir. Aylık gelir

durumları değişkeninin grup varyansları homojen dağılmadığı için ANOVA testi yapılabilmesi şartı gerçekleşmemiştir. Buna bağlı olarak Welch testi uygulanarak sonuçlarına yer verilmektedir.

Tablo 14: Alanya İlçesi'nde Yaşayan Yerel Halkın Aylık Gelir Durumlarına Göre Ekoturizm Algısı Welch Testi

Ekoturizm Algısı	İstatistik ^a	Serbestlik Derecesi 1	Serbestlik Derecesi 2	Anlamlılık (p değeri)
Welch	5,631	4	126,263	0,000

Tablo 14 incelendiğinde yerel halkın ekoturizme yönelik algısının aylık gelir durumlarına göre değişip değişmediğini test etmek için gerçekleştirilen Welch testi sonucuna göre %95 güven aralığında yerel halkın ekoturizm algısı ve aylık gelir durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu gözlenmektedir ($0,000 < 0,05$).

Alanya İlçesi'nde yaşayan yerel halkın aylık gelir durumlarına bağlı olarak ekoturizm algıları arasındaki farklılığın hangi gelir grupları arasında gerçekleştiğini tespit etmek için ise Tamhane's T2 yapılmıştır. Varyansların homojen dağılmadığı ($p=0,008$, $p < 0,05$) görüldüğü için bu test gerçekleştirilmiştir.

2500 TL ve altı/3501 TL-4500 TL, 2500 TL ve altı/5501 TL ve üstü aylık gelire sahip katılımcıların ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. Yerel halkın aylık gelirlerine bağlı olarak ekoturizme yönelik algıları incelendiğinde en fazla ortalama ($\bar{x}=3,9353$) 3501 TL-4500 TL aylık gelirli grubun sahip olduğu gözlenmektedir. Bu ortalama sırasıyla ($\bar{x}=3,9349$) 5501 TL ve üstü, ($\bar{x}=3,8666$) 4501 TL-5500 TL, ($\bar{x}=3,8464$) 2501 TL-3500 TL, ($\bar{x}=3,7972$) 2500 TL ve altı grupları takip etmektedir. Gelir seviyesi 3501 TL-4500 TL ile 5501 TL ve üzeri olan katılımcıların ekoturizm algıları 2500 TL ve altı olan katılımcılara göre daha yüksektir. Katılımcıların gelir seviyelerinin yüksek olması ekoturizme yönelik algılarını da etkilemektedir.

Katılımcıların aylık gelirlerine göre ekoturizm algıları arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır H_{1f} kabul edilmektedir. Çünkü yerel halkın kazançlarına bağlı olarak ekoturizm algıları değişmektedir.

4.9.7. Araştırmaya Katılan Yerel Halkın Alanya’da Yaşama Sürelerine Göre Ekoturizm Algılamalarına Yönelik Bulgular

Araştırmaya katılım gösteren yerel halkın ekoturizm algılarının Alanya’da yaşama süreleri ortalamaları ve bu ortalamalar arasındaki farkın anlamlı olup olmadığını tespit etmek için gerçekleştirilen ikiden fazla bağımsız gruplarda ANOVA testi sonuçları tablo 15 üzerinde gösterilmektedir.

Tablo 15: Araştırmaya Katılan Yerel Halkın Alanya’da Yaşama Sürelerine Göre Ekoturizm Algılamalarına Yönelik Bulgular

DEĞİŞKEN	GRUP	N	ORT	S.S.	F	P	Anlamlı Farklılık
Alanya’da Yaşama Süresi	1-19 yıl arası	179	3,7627 _a	0,27517	14,552	0,000	a<b
	20-38 yıl arası	244	3,8339 _b	0,24833			a<c
	39-57 yıl arası	67	3,9370 _c	0,28369			a<d
	58 yıl ve üzeri	32	4,0391 _d	0,21284			b<c d>b

p<0,05

Ankete katılan yerel halkın ekoturizm algılarının Alanya’da yaşama sürelerine göre değişip değişmediğini belirleyebilmek için tek yönlü varyans (ANOVA) testi gerçekleştirilmiştir. Katılımcıların ikamet süresi gruplarının ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur (p=0,000<0,05). Alanya İlçesi’nde yaşayan yerel halkın Alanya’da yaşama sürelerine bağlı olarak ekoturizm algıları arasındaki farkın hangi gruplardan kaynaklandığını ortaya koymak amacıyla varyanslar homojen (p=0,068, p>0,05) dağıldığı için çoklu karşılaştırma testi gerçekleştirilmiştir.

1-19 yıl arası/20-38 yıl arası, 1-19 yıl arası/39-57 yıl arası, 1-19 yıl arası/58 yıl ve üzeri, 20-38 yıl arası/39-57 yıl arası, 58 yıl ve üzeri/20-38 yıl arası gruplarının ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. Yerel halkın Alanya’da yaşama sürelerine bağlı olarak ekoturizme yönelik algıları incelendiğinde en fazla ortalamaya ($\bar{x}$ =4,0391) 58 yıl ve üzeri grubun sahip olduğu gözlenmektedir.

Bu ortalamayı sırasıyla ($\bar{x}=3,9370$) 39-57 yıl arası, ($\bar{x}=3,8339$) 20-38 yıl arası, ($\bar{x}=3,7627$) 1-19 yıl arası grupları takip etmektedir. Yerel halkın bölgedeki yaşama süresi arttıkça ekoturizme yönelik algılarının da yükseldiği görülmektedir.

Buna göre katılımcıların Alanya’da yaşama sürelerine göre ekoturizm algıları arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır H_{1g} kabul edilmektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Ekoturizm, doğayı ve kültürel kaynakları koruma bilinci çerçevesinde gerçekleştirilen alternatif turizm çeşitlerindendir. Ekoturizm gerçekleştirilen destinasyonda yerel halka ekonomik katkı sağlama amacı da güdülmektedir. Dolayısıyla ekoturizm faaliyetlerinde doğal çevre, kültür ve yerel halkın ekoturizmden fayda sağlaması unsurları önem teşkil etmektedir. Yerel halkın yaşadığı bölgede gerçekleştirilecek olan ekoturizm faaliyetleri konusundaki düşünceleri gelecek dönemlerde bölgede ekoturizmin gelişebilmesi açısından önemli bir unsurdur.

Araştırma kapsamında yerel halkın demografik özelliklerine bağlı olarak ekoturizm algılarının değişip değişmediğini tespit etmek amacıyla anket sonucunda demografik özelliklere ait bulgular ortaya çıkmaktadır. Bulgulara göre; araştırmaya katılan yerel halktan kadın sayısı erkeklerden fazladır. Yaş aralığı incelendiğinde en çok katılım 19-29 yaş arasında olmuştur. Öğrenim düzeylerine bakıldığında ise en fazla katılımın üniversite mezunu kişilerden oluşması genç katılımcıların daha fazla olduğunu destekler durumdadır. Aynı zamanda medeni duruma göre de bekar katılımcıların sayısı daha fazladır. Katılımcıların meslekleri incelendiğinde ise araştırmaya öğrenci grubunun diğer meslek gruplarından daha fazla katılım gösterdiği görülmektedir. Araştırmaya katılan yerel halkın büyük çoğunluğunu 2500 TL ve altı gelir seviyesine sahip katılımcılar oluşturmaktadır. Bu oranın fazla olmasını ankete katılan öğrenci sayısı daha fazla olduğu için bu gruptaki kişilerin genellikle henüz bir mesleğe sahip olmaması ya da asgari ücretli bir işte çalışıyor olmaları desteklemektedir. Katılımcılardan ekoturizm ve alt dallarında rehberlik hizmeti olarak yerel halk olarak turizme katkı yapmak ister misiniz sorusu için evet cevabını verenlerin oranı hayır cevabını verenlerden daha fazladır. Bu durum Alanya bölgesinde yaşayan yerel halkın bölgede turizm faaliyetlerinin gelişmesi için destek verdiğini göstermektedir. İkamet sürelerine göre 20-38 yıl aralığında Alanya’da yaşayan katılımcı sayısı daha fazladır.

Alanya bölgesinde yaşayan yerel halkın ekoturizme yönelik düşüncelerinin oluşmasında sahip oldukları demografik özelliklerin de etkisi bulunmaktadır. Buna bağlı olarak yerel halkın demografik özellikleriyle ilişkilendirilen hipotezler

oluşturulmuştur. Araştırma kapsamında toplanan veriler oluşturulan hipotezleri desteklemektedir.

Araştırma hipotezlerine yönelik testler gerçekleştirilmiş ve “Katılımcıların cinsiyetlerine göre ekoturizm algıları arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır” H_{1a} doğrulanmıştır. Katılımcıların farklı cinsiyetlere sahip olması ile ekoturizm algıları arasında anlamlı bir farklılık olduğu söylenebilmektedir. Katılımcıların ortalamaları karşılaştırıldığında ise erkeklerin ekoturizme yönelik algılarının kadınlara göre anlamlı olarak daha yüksek olduğu ortaya çıkmaktadır.

“Katılımcıların medeni durumlarına göre ekoturizm algıları arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır” H_{1b} kabul edilmiştir. Başka bir ifadeye göre katılımcıların evli veya bekar oluşlarına bağlı olarak ekoturizm algıları anlamlı olarak farklılık göstermektedir. Katılımcıların evli ya da bekar olmaları ekoturizm algılama şekillerini etkilemektedir. Ortalamalarına bakıldığında evlilerin bekar katılımcılara göre ekoturizm algılarının anlamlı olarak daha yüksek olduğu ortaya çıkmaktadır.

“Katılımcıların yaşlarına göre ekoturizm algıları arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır” H_{1c} doğrulanmıştır. Farklı bir ifadeye göre ankete katılan kişilerin içinde bulundukları yaşlara göre ekoturizme yönelik algıları arasında anlamlı bir değişiklik olduğu ortaya çıkmaktadır. Bu değişikliğin ortaya çıkma sebebi 18 yaş ve altı/30-40 yaş arası, 18 yaş ve altı/41-51 yaş arası, 18 yaş ve altı/52 yaş ve üzeri, 19-29 yaş arası/52 yaş ve üzeri, 30-40 yaş arası/52 yaş ve üzeri, 41-51 yaş arası/52 yaş ve üzeri katılımcıların ekoturizm algıları arasında farklılık olmasından kaynaklanmaktadır. Bütün yaş gruplarının ekoturizmi algılama şekillerinden kaynaklı ortalamaları arasında da farklılık bulunmaktadır. Katılımcıların ortalamalarına göre 52 yaş ve üzerindeki katılımcıların ortalamalarının diğer yaş gruplarından daha yüksek olması bu yaş grubundaki kişilerin ekoturizm algılarının anlamlı olarak daha yüksek olduğunu belirtmektedir. Ortalamaları göz önünde bulundurulduğunda Alanya’da yaşayan yerel halkın yaş seviyelerinin arttıkça ekoturizm algılarının da yükseldiği söylenebilmektedir.

“Katılımcıların öğrenim düzeylerine göre ekoturizm algıları arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır” H_{1d} doğrulanmıştır. Farklı bir ifade ile katılımcıların

öğrenim düzeyleri ve ekoturizme yönelik algıları arasında anlamlı bir farklılık görülmektedir. Ortaya çıkan bu farklılığın kaynağı ilköğretim-lise, ilköğretim-üniversite mezunları arasında bir farklılık bulunmasıdır. Ortalamalarına göre değerlendirildiğinde ise ilköğretim mezunu katılımcıların ortaöğretim, lise, üniversite ve lisansüstü mezunu katılımcılara göre ekoturizmi algılama şekillerinin daha yüksek olduğu ortaya çıkmaktadır. Ortalamalarına bağlı olarak eğitim seviyesi düştükçe ekoturizme yönelik algının daha yüksek seviyede olduğu söylenebilmektedir.

“Katılımcıların mesleki durumlarına göre ekoturizm algıları arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır” H_{1e} kabul edilmektedir. Farklı bir ifade ile katılımcıların mesleklerine göre ekoturizm algılarının değiştiği görülmektedir. Araştırmaya katılan kişilerin mesleki durumlarına bağlı olarak ekoturizmi algılamalarında anlamlı bir farklılık olmasının sebebi işçi-emekli, emekli-öğrenci, emekli-diğer, öğrenci-serbest meslek grupları arasında ortaya çıkan farklılıktır. Gruplar ortalamalarına göre değerlendirildiğinde emekli olan katılımcıların serbest meslek, ev hanımı, memur, işçi, diğer, öğrenci grubundaki kişilere göre ekoturizm algılarının anlamlı şekilde daha yüksek olduğu ortaya çıkmaktadır. Bunun sonucunda yaşın arttıkça ekoturizm algısının artmasına da bağlı olarak emeklilerin ekoturizmi algılamaları arasında bir ilişki olduğu söylenebilmektedir.

“Katılımcıların aylık gelirlerine göre ekoturizm algıları arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır” H_{1f} kabul edilmektedir. Diğer bir ifadeye göre katılımcıların aylık gelir seviyelerine göre ekoturizmi algılamaları arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır. Gelir seviyeleri ile ekoturizm algıları arasında anlamlı farklılık olmasının sebebi 2500 TL ve altı ile 3501 TL-4500 TL arası ve 5501 TL ve üzeri gelire sahip kişiler arasında meydana gelen farklılıktır. Ortalamalarına göre ise 3501 TL-4500 TL arası gelire sahip katılımcıların ortalamalarının diğer gelir gruplarındaki katılımcılara göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Katılımcıların gelirlerinin yüksek olması ekoturizm algılarını da etkilemektedir.

“Katılımcıların Alanya’da yaşama sürelerine göre ekoturizm algıları arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır H_{1g} kabul edilmektedir. Farklı bir ifadeye göre ankete katılanların Alanya’da yaşama sürelerine bağlı olarak ekoturizme yönelik

algıları arasında anlamlı bir farklılık olduğu sonucuna ulaşılmaktadır. Katılımcıların Alanya’da yaşama sürelerine göre ekoturizm algılarının değişmesinin kaynağı 1-19 yıl arası/20-38 yıl arası, 1-19 yıl arası/39-57 yıl arası, 1-19 yıl arası/58 yıl ve üzeri, 20-38 yıl arası/39-57 yıl arası, 58 yıl ve üzeri/20-38 yıl arası süredir bölgede yaşayan kişiler arasında anlamlı bir farklılık bulunmasıdır. Ortalamaları incelendiğinde 58 yıl ve üzeri süredir Alanya’da yaşayan katılımcıların ekoturizm algılarının diğer ikamet sürelerine göre daha yüksek olduğu söylenebilmektedir. Buna bağlı olarak bireylerin Alanya’da yaşama süreleri arttıkça ekoturizm algılarının da yükseldiği söylenebilmektedir.

Araştırma kapsamında yerel halkın ekoturizme yönelik algılarının nasıl değiştiğini tespit etmek için yerel halka uygulanan anket ifadelerine yönelik veriler analiz edilerek bulgular kısmında tablo haline getirilerek sunulmuştur.

Araştırmada yerel halkın turizm ekonomiyi geliştiren bir hizmet sektörüdür, ekoturizmin gelişmesi için çevre daha fazla korunmalı ve geliştirilmelidir ifadelerine verdikleri cevapların ortalamalarının en yüksek olduğu görülmektedir. Buna bağlı olarak yerel halkın ekoturizmi genel olarak olumlu yönde algıladıkları söylenebilmektedir. Alanya İlçesi sahip olduğu turistik kaynakları ile turizmin yoğun olarak yaşandığı bölgelerden birisidir. Buna bağlı olarak yerel halk genellikle turizm sektöründe istihdam edilmektedir. Katılımcıların turizm ekonomiyi geliştiren bir hizmet sektörüdür ölçek ifadesine en fazla ortalama ile katılmaları turizmin ekonomik etkisi hakkında olumlu düşündüklerini göstermektedir. Ekoturizmin gelişmesi için çevre daha fazla korunmalı ve geliştirilmelidir ifadesine katılma oranının yüksek olması ise Alanya’da yaşayan yerel halkın bölgenin sahip olduğu çevresel kaynak ve değerlere önem verdiklerini göstermektedir.

Araştırmaya katılan yerel halkın Alanya’da ekoturizm ile birlikte toplumsal değerler, gelenekler bozulur, yok olur, ekoturizmle birlikte Alanya kimliği kaybolmaya başlar ifadelerinin ortalamalarının en az düzeyde olduğu görülmektedir. Alanya’da ekoturizm ile birlikte toplumsal değerler, gelenekler bozulur, yok olur ve ekoturizmle birlikte Alanya kimliği kaybolmaya başlar ifadelerinin en az düzeyde ortalama sahip olması ile yerel halk ekoturizmin Alanya’nın kültürel yapısına zarar vermediğini düşünmektedir. Ölçek ifadelerine verilen cevaplar değerlendirildiğinde

Alanya bölgesinde yaşayan yerel halkın ekoturizme yönelik algılarının genel olarak olumlu yönde olduğu tespit edilmektedir. Yerel halkın ekoturizmle ilgili olumsuz ifadelerine daha az katıldıkları ortaya çıkmaktadır.

Sonuç olarak araştırmaya katılan yerel halkın demografik özelliklerine ve ölçek ifadelerine yönelik olarak yapılan analiz sonuçlarına göre yerel halkın ekoturizm algılarının olumlu yönde olduğu ortaya çıkmaktadır. Bu sonuçlar doğrultusunda ekoturizme yönelik olarak bazı öneriler sunulmaktadır. Bu öneriler:

Turizmin ekonomiyi geliştiren bir hizmet sektörü olduğu sonucuna ulaşılarak ekoturizmi sezonu uzatmak için geliştirip, bölge ekonomisine daha fazla katkı yapılması faydalı olacaktır. Aynı zamanda yerel halkın, ekoturizmin Alanya’da yerel halka yeni iş imkanları doğurduğu, ekoturizmin Alanya turizminin gelişmesi için önemli olduğu ifadelerine katılmaları ekoturizmin bölgede geliştirilmesi gereken bir turizm faaliyeti olduğunu göstermektedir. Buna bağlı olarak bölgede ekoturizm faaliyetini geliştirecek girişimciler için teşvikler sağlanmalıdır.

Yerel halkın ekoturizm algıları olumlu yönde olsa da bunda bölgede turizm faaliyetlerinin gelişmiş olması etkilidir. Bölge halkının ekoturizm kavramı ve faaliyetleri hakkında yeterli fikir sahibi olmadıkları düşünülmektedir. Bu yüzden yerel halkın ekoturizm hakkında eğitilmesi ve bilgilendirilmesi daha doğru olacaktır. Yerel halkın, “ekoturizmin gelişmesi için yerel halkın eğitilmesi ve bilgilendirilmesi gerekmektedir” ifadesine katılma ortalamalarının yüksek olması da bu durumu desteklemektedir. Bölgede ekoturizmi bilinçli bir şekilde yürütmek ve yönetebilmek için yetkili kurumlar tarafından eğitimler düzenlenmelidir. Aynı zamanda ekoturizmden fayda sağlayacak yerel halkın doğru bir şekilde ekoturizmi geliştirmek için bilinçlenmeye yönelik bu ekoturizm çalışmalarına katılımı sağlanmalıdır.

Bölgenin doğal güzelliğini bozmayacak şekilde tasarlanmış ekoturizm tesisleri açılmalıdır. Aynı zamanda tesise alınacak çalışanlara öncelikli olarak ekoturizm faaliyetleri hakkında eğitim verilmelidir.

Bölgede henüz TaTuTa (Tarım-Turizm-Takas) programına üye olan ekolojik çiftlik bulunmamaktadır. Alanya İlçesi’nde tarım ile geçinen yerel halka ekonomik destek sağlamak ve gönüllü olarak tarımsal faaliyetlerde bulunmak isteyen

ziyaretçiler için projeye üye olabilecek ekolojik çiftliklerin sayısını artırmaya yönelik çalışmalara destek verilmelidir.

Seyahat acentaları aracılığı ile bölgedeki ekoturizm alanlarının ve açılacak ekoturizm tesislerinin ulusal ve uluslararası fuarlarda tanıtımı yapılmalıdır.

Araştırmaya katılan genç katılımcı oranı fazla olmasına rağmen 52 yaş ve üzerindeki kişilerin ekoturizm algısının daha yüksek olması ekoturizm tanıtımının eksik olduğunu göstermektedir. Genç nüfusun ekoturizm faaliyetleri konusunda bilgilendirilme çalışmalarına önem verilmelidir.

Ekoturizmin çevreyi korumaya katkı sağlayacağı ve doğal, kültürel değerlerin tanınmasını artıracığı ifadesine katılımın fazla olması yerel halkın ekoturizme çevresel yönden bakış açısının olumlu olduğunu göstermektedir. Alanya’da ekoturizm aracılığıyla doğal ve kültürel değerlerin tanıtımı için çalışmalar yapılmalıdır. Alanya bölgesinde turizm faaliyetleri aktif şekilde gerçekleştirilmesine rağmen ekoturizm potansiyeli olan alanlar ekoturizm kapsamında değerlendirilmediği için bilinçsiz şekilde tahrip edilmektedir. Sivil toplum kuruluşları ve belediyenin ortak çalışması ile gerekli çalışmalar yapılarak bu durumun önüne geçilmelidir.

Alanya’da ekoturizmi geliştirmek için öncelikli olarak turizm faaliyetlerinde yetkili birimler tarafından sürdürülebilirliğin ön planda olduğu uygulamalara yer verilerek işe başlanmalıdır. Aynı zamanda bölgede ekoturizme yönelik yatırımlar ve uygulamalar yapılarak yurt dışı tanıtım fuarlarında Alanya ekoturizm faaliyetleri, yerel ürünleri, el sanatları, doğa ve kültürü konusunda tanıtılmalı ve ön plana çıkarılmalıdır.

Bu çalışmanın yerel halkın ekoturizm algılarına yönelik olarak gelecek dönemlerde gerçekleştirilecek olan çalışmalara yol göstereceği düşünülmektedir. Çalışmada 58 yıl ve üzeri süredir bölgede yaşayan yerel halkın ekoturizm algı ortalamalarının da yüksek olması uzun yıllar bölgede yaşayan yerel halkın çevreye ve kültüre verdiği önemin ekoturizm algılarını da etkilediğini göstermektedir. Buna bağlı olarak ekoturizm potansiyeli olan bir bölge değerlendirilmeden önce orada yaşayan kişiler olan yerel halkın ekoturizm yaklaşımları öğrenilmelidir.

Herhangi bir bölgede ekoturizmi geliştirmek için orada yaşayan halkın ekoturizme yönelik düşünceleri ve bakış açılarının önemli olduğu unutulmamalıdır. Çünkü gerçekleştirilecek olan faaliyetin devamlılığı için halkın desteği gereklidir. Gerçekleştirilen araştırmada yerel halkın ekoturizme yönelik olumlu algıları gelecek dönemlerde bölgede ekoturizmi geliştirmek için yapılan çalışmalarda yerel halkın desteğinin ve katkısının olacağını göstermektedir.

KAYNAKÇA

Kitap

- AKOĞLAN KOZAK, Meryem-BAHÇE, Sadık, **Özel İlgi Turizmi**, Detay Yayıncılık, (2. baskı), Ankara 2012.
- AKOĞLAN KOZAK, Meryem, **Genel Turizm Bilgisi**, Anadolu Üniversitesi Yayını, Eskişehir 2002.
- AKTAŞ, Ahmet, **Turizm İşletmeciliği ve Yönetimi**, Azim Matbaa, (2. baskı), Ankara 2012.
- AYGEN, Temuçin, Alanya Mağaraları, **Alanya Tarih ve Kültür Seminerleri**, (Ed. Faruk Nafiz Koçak), Günizi Grafik Limited Şirketi, (1. baskı), Alanya 1996, s. 127-129.
- AYGÜN, Yalın-GÜLLÜ, Esin, **Dalış Sporu Yapan Yerli ve Yabancı Turistlerin Kaygı Düzeylerinin Bazı Değişkenlerle Değerlendirilmesi**, Akademisyen Kitabevi, Ankara 2019.
- BAHAR, Ozan-KOZAK, Metin, Turizm Sektörü-Ekonomi İlişkisi, **Turizm Ekonomisi**, (Ed. Metin Kozak), Anadolu Üniversitesi Yayını, (1.baskı), Eskişehir 2013, s. 2-26.
- BANERJEE, Abhijit, **An Evaluation Of The Potential And Limitations Of Ecotourism As A Vehicle For Biodiversity Conservation And Sustainable Development In The Protected Areas Of India**, University of Delaware, Newark 2007.
- BAYKAN, Saadet, **Antalya Mağaraları**, Antalya Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, Kutlu Avcı Ofset Matbaacılık, Antalya 2012.
- COŞKUN, Recai-ALTUNIŞIK, Remzi-YILDIRIM, Engin, **Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri Spss Uygulamalı**, Sakarya Yayıncılık, (Genişletilmiş 10. Baskı), Sakarya 2019.
- ÇALIK, İsmail, Ekoturizm ve Sürdürülebilirlik, **Turizmin Geleceği: Yeni Arayışlar**, (Ed. Bayram Kanca, Çağdaş Ertaş), Detay Yayıncılık, (1. baskı), Ankara 2019 s. 85-116.
- DEMİR, Cengiz-ÇEVİRGİN, Aydın, **Ekoturizm Yönetimi**, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara 2006.
- DOĞANER, Suna, **Türkiye Turizm Coğrafyası**, Çantay Kitabevi, İstanbul 2001.
- DURMUŞ, Beril-YURTKORU, Emine Serra-ÇİNKÖ, Murat, **Sosyal Bilimlerde SPSS'le Veri Analizi**, Beta Yayınları, İstanbul 2018.
- EKEN İNAN, Saliha, Doğa Turizmi, **Turizm Türlerine Profesyonel Yaklaşım**, (Ed. Fahrettin Atıl Bilge, Ayşe Cabi), Sage Yayınları, Ankara 2020, s. 63-91.

- ERALP, Ziya, **Genel Turizm**, Ankara Üniversitesi Basın-Yayın Yüksek Okulu Yayınları, Ankara 1983.
- ERDOĞAN, Nazmiye, **Çevre ve (Eko)Turizm**, Erk Yayınları, Ankara 2003.
- FENNELL, David, Anglo-America, **The Encyclopedia of Ecotourism**, (Ed. David Bruce Weaver), CABI Publishing, (1. baskı), Wallingford 2001, s. 107-111.
- FENNELL, David-DOWLING, Ross, The Context of Ecotourism Policy and Planning, **Ecotourism Policy and Planning**, (Ed. David Fennell, Ross Dowling), CABI Publishing, Cambridge 2003, s. 1-20.
- GEORGE, Darren-MALLERY, Paul, **IBM SPSS Statistics 23 Step by Step: A Simple Guide and Reference**, Routledge Publishing, (14. baskı), New York 2016.
- GOELDNER, Charles-RITCHIE, Brent, **Tourism: Principles, Practices, Philosophies**, John Wiley & Sons, (9. baskı), New Jersey 2003.
- GOSSLING, Stefan-HALL, Colin Michael-WEAVER, David Bruce, Sustainable Tourism Futures: Perspectives on Systems, Restructuring and Innovations, **Sustainable Tourism Futures: Perspectives On Systems, Restructuring and Innovations**, (Ed. Stefan GOSSLING, Colin Michael HALL, David Bruce WEAVER), Routledge Publishing, (1. baskı), New York 2009, s. 21-36.
- GÖNÜLLÜ, Ali Rıza, **Meşrutiyet'ten Cumhuriyet'e Alanya**, Sarıyıldız Ofset, Ankara 2008.
- GÜNDÜZ ÖNAL, Aysun, **Alanya'nın Yer Adları**, Matsis Matbaa, İstanbul 2019.
- GÜRDAL, Mehmet, **Türkiye Turizm Coğrafyası-Profesyonel Turist Rehberi ve Gezi Kılavuzu**, Nobel Akademik Yayıncılık, (2. baskı), Ankara 2014.
- HACIHAMDİOĞLU, Tevfik, **Alanya Folkloru**, Bayrak Yayınları, Alanya 1988.
- HAIR, Joseph-BLACK, William Cormack-BABIN, Barry-ANDERSON, Rolph, **Multivariate Data Analysis**, Pearson Education Limited, England 2013.
- HAZAR, Atila, **Çağdaş Değişimler ve Yenilenen Mevzuatlar Çerçevesinde Genel Turizm**, Nobel Akademik Yayıncılık, (2. baskı), Ankara 2016.
- HIGHAM, James, **Critical Issues in Ecotourism: Understanding A Complex Tourism Phenomenon**, Elsevier Publishing, (1. Edition), USA 2007.
- HONEY, Martha, **Ecotourism and Sustainable Development: Who Owns Paradise?**, Island Press, (2. Edition), Washington 2008.

- KAMBUROĞLU, Ali-SÖZEN, Hilmi Bilal-AKMAN, Erhan-METİN, Mustafa-ŞATANA, Necati-DURUSOY, Esme-GÜLÜMOĞLU, Mustafa, **Alanya Ekonomik Rapor**, Günizi Tasarım Basım, Alanya 2014.
- KARAGÖZ, Yalçın, **Spss 23 ve Amos 23 Uygulamalı İstatistiksel Analizler**, Nobel Akademik Yayıncılık, Ankara 2016.
- KOÇAK, Murat Levent, **Alanya'dan Nea Ionia' ya**, Günizi Tasarım Basım, Alanya 2004.
- KONYALI, İbrahim Hakkı, **Alanya (Alaiyye)**, Ayaydın Basımevi, İstanbul 1946.
- KOZAK, Metin, **Bilimsel Araştırma: Tasarım, Yazım ve Yayımlar Teknikleri**, Detay Yayıncılık, (4. baskı), Ankara 2018.
- KOZAK, Nazmi-AKOĞLAN KOZAK, Meryem-KOZAK, Metin, **Genel Turizm İlkeler Kavramlar**, Detay Yayıncılık, (9. baskı), Ankara 2010.
- KÖSEOĞLU, İbrahim, **Korakesyon Kolonos Alaiye Alanya**, Başak Matbaacılık, Alanya 2011.
- LLOYD, Seton-RICE, David Storm, **Alanya (Alaiyya)**, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 1989.
- MANİSA, Kunter, **Turizm ve Mimarlık Penceresinden Alanya Kent Kimliği**, Akdeniz Kültürleri Araştırma Derneği Yayını, İstanbul 2002.
- MCCABE, Scott-MINNAERT, Lynn-DIEKMANN, Anya, **Defining Social Tourism and Its Historical Context. Social Tourism in Europe: Theory and Practice**, Channel View Publications, Toronto 2012.
- MENGÜ, Cüneyt, **Turizm Endüstrisinde Havacılık: Gelişim-Sistemler-Uygulamalar**, Yalın Yayıncılık, İstanbul 2013.
- NOAA, National Oceanic And Atmospheric, **Diving Manual: Diving for Science and Technology**, Best Publishing Company, USA 2001.
- ORAMS, Mark, **Marine Tourism: Development, Impacts and Management**, Routledge Publishing, (1. baskı), New York 1999.
- RAHEMTULLA, Yasmin Gillian-WELLSTEAD, Adam Matthew, **Ecotourism: Understanding The Competing Expert and Academic Definitions**, Information Report, Kanada 2001.
- SARI, Cemali, **Alanya İlçesi'nin Alternatif Turizm Kaynakları**, Grafiker Yayınları, (1.baskı), Ankara 2013.
- SEYDİOĞULLARI, Sinan, **Alanya**, Alanya Ticaret ve Sanayi Odası, İstanbul 2010.

- SOYAK, Cemil, **Alanya’da Turizm ve Kentsel Mekanlar**, Yıldız Teknik Üniversitesi Basım- Yayın Merkezi Matbaası, İstanbul 2003.
- TUNÇ HUSSEIN, Azize-SAÇ, Firuzan, **Genel Turizm Gelişimi-Geleceği**, Siyasal Kitabevi, (1. baskı), Ankara 2008.
- USTA, Öcal, **Turizm Genel ve Yapısal Yaklaşım**, Detay Yayıncılık, (5. baskı), Ankara 2016.
- VANHOVE, Norbert, Mass Tourism: Benefits and Costs, **Tourism, Development and Growth: The Challenge of Sustainability**, (Ed. Salah Wahab-John Pigram), Routledge Publishing, New York 1997, s. 50-77.
- YAZICIOĞLU, Yahşi-ERDOĞAN, Samiye, **Spss Uygulamalı Bilimsel Araştırma Yöntemleri**, Detay Yayıncılık, Ankara 2004.
- YETKİN, Haşim, **Dünden Bugüne Alanya**, Yetkin Color Kartpostal ve Dağıtım, Alanya 1997.
- YETKİN, Haşim, **Alanya Dünden Bugüne Alanya’da Yaşam Tarih-Coğrafya-Folklor-Genel Kültür**, Çali Grafik Matbaacılık, İstanbul 1997.
- YÜKSEL, Atila-YÜKSEL, Fisun, **Turizmde Bilimsel Araştırma Yöntemleri**, Turhan Kitabevi, Ankara 2004.
- ZAMAN, Mehmet, **Doğu Karadeniz Kıyı Dağları’nda Dağ ve Yayla Turizmi**, Atatürk Üniversitesi Yayınları, (1. baskı), Erzurum 2010.
- WELLING, Johannes-ARNASON, Thorvarqur, External and Internal Challenges of Glacier Tourism Development in Iceland, **Mountain Tourism: Experiences, Communities, Environments and Sustainable Futures**, (Ed. Harold Richins-John Hull), CABI Publishing, Wallingford 2016, s. 174-183.
- WIGHT, Pamela, Ecotourists: Not a Homogeneous Market Segment, **The Encyclopedia of Ecotourism**, (Ed. David Bruce Weaver), CABI Publishing, (1. baskı), New York 2001, s. 37-62.

Makale

- AÇIKSÖZ, Sebahat-TOPAY, Mehmet-AYDIN, Hakan, “Bartın-Arıt Beldesi Trekking Potansiyelinin Belirlenmesi”, **Bartın Orman Fakültesi Dergisi**, Cilt 8, Sayı 10, 2006, s. 80-89.
- AKCA, Hasan-SAYILI, Murat-CAFRİ, Reyhan, “Analysing Expenditure of Same-Day Visitors in Cave Tourism: The Case of Turkey”, **Tourism Economics**, Cilt 22, Sayı 1, 2016, s. 47-55.

- AKGÜL, Urungu, “Sürdürülebilir Kalkınma: Uygulamalı Antropolojinin Eylem Alanı”, **Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Antropoloji Dergisi**, 2010, s. 133-164.
- AKIŞ, Ayhan, “Alanya’da Turizm ve Turizmin Alanya Ekonomisine Etkisi”, **Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, Cilt 1, Sayı 17, 2007, s. 15-32.
- AKOVA, İsmet, “Akarsu Turizmi”, **Türk Coğrafya Dergisi**, Sayı 30, 1995, s. 393-407.
- AKOVA, İsmet, “Alanya’nın Turizm Olanakları”, **İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Coğrafya Dergisi**, Cilt 7, 1999, s. 183-207.
- AKPUR, Akın-ZENGİN, Burhanettin, “İznik Gölü ile Çevresinin Kamp ve Karavan Turizm Potansiyelinin Değerlendirilmesi”, **Turar Turizm ve Araştırma Dergisi**, Cilt 8, Sayı 2, 2019, s. 4-20.
- AKŞİT, Selahattin, “Doğal Ortam Duyarlılığı Açısından Sürdürülebilir Turizm”, **Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, Cilt 2, Sayı 23, 2007, s. 441-460.
- ALIASGHARI KHABBAZI, Paris-YAZGAN, Murat Ertuğrul, “Kırsal Peyzaj ve Ekoturizm” **International Journal Of Social And Economic Sciences**, Cilt 2, Sayı 2, 2012, s. 5-9.
- ARCHER, Brian, “Domestic Tourism As A Development Factor”, **Annals of Tourism Research**, Cilt 5, Sayı 1, 1978, s. 126-141.
- ARPACI, Özgür-ZENGİN, Burhanettin-BATMAN, Orhan, “Karaman’ın Mağara Turizmi Potansiyeli ve Turizm Açısından Kullanılabilirliği”, **KMÜ Sosyal ve Ekonomi Araştırmalar Dergisi**, Cilt 14, Sayı 23, 2012, s. 59-64.
- ARSLAN, Yunus, “Erdek ve Çevresinin Ekoturizm Açısından Değerlendirilmesi”, **Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, Cilt 8, Sayı 13, 2005, s. 29-53.
- ATIL, Aslı-GÜLGÜN, Bahriye-YÖRÜK, İsmail, “Sürdürülebilir Kentler ve Peyzaj Mimarlığı”, **Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi**, Cilt 42, Sayı 2, 2005, s. 215-226.
- ATVUR, Senem, “Yerel Gündem 21 ve Çevre: Antalya Kent Konseyi Örneği”, **Cumhuriyet Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi**, Cilt 33, Sayı 2, 2009, s. 231-241.
- AYALA, Hana, “Resort Ecotourism: A Paradigm For The 21st Century”, **Cornell Hotel And Restaurant Administration Quarterly**, Cilt 37, Sayı 5, 1996, s. 46-53.
- AYDIN, Oğuz, “AB’de Kırsal Turizmde İlk 5 Ülke ve Türkiye’de Kırsal Turizm”, **Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi**, Cilt 2, 2012, s. 39-46.

- AZIRI, Brikend-NEDELEA, Alexandru, “Business Strategies In Tourism”, **Ecoforum Journal**, Cilt 2, Sayı 1, 2013, s. 5-11.
- BALLANTYNE, Roy-PACKER, Jan-HUGHES, Karen, “Tourists’ Support for Conservation Messages and Sustainable Management Practices In Wildlife Tourism Experiences”, **Tourism Management**, Cilt 30, Sayı 5, 2009, s. 658-664.
- BALLANTYNE, Roy-PACKER, Jan-FALK, John, “Visitors’ Learning for Environmental Sustainability: Testing Short-And Long-Term Impacts Of Wildlife Tourism Experiences Using Structural Equation Modelling”, **Tourism Management**, Cilt 32, Sayı 6, 2011, s. 1243-1252.
- BAYAZIT HAYTA, Ateş, “Turizm Pazarlamasında Tüketici Satın Alma Süreci ve Karşılaşılan Sorunlar”, **Kastamonu Eğitim Dergisi**, Cilt 16, Sayı 1, 2008, s. 31-48.
- BEEDIE, Paul-HUDSON, Simon, “Emergence of Mountain-Based Adventure Tourism”, **Annals Of Tourism Research**, Cilt 30, Sayı 3, 2003, s. 625-643.
- BİLİCİ, Nilgün-IŞIK, Zennübe, “Bölgesel Kalkınmada Yayla Turizmi: Rize İli Örneği”, **Artvin Çoruh Üniversitesi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi**, Cilt 4, Sayı 1, 2018, s. 1-21.
- BOURDEAU, Philippe-CORNELOUP, Jean-MAO, Pascal, “Adventure Sports and Tourism In The French Mountains: Dynamics of Change and Challenges for Sustainable Development”, **Current Issues In Tourism**, Cilt 5, Sayı 1, 2002, s. 22-32.
- BOZ, Mustafa, “Turizmin Gelişmesinde Alternatif Turizm Pazarlamasının Önemi: Antalya Örneği”, **Türk Turizm Araştırmaları Dergisi**, Cilt 3, Sayı 4, 2019, s. 977-994.
- BROOKER, Edward-JOPPE, Marion, “Kampçılık ve Açık Hava Konukseverliğindeki Eğilimler-Uluslararası Bir İnceleme”, **Journal of Outdoor Recreation and Tourism**, Cilt 3, Sayı 4, 2013, s. 1-6.
- BURTON, Fiona, “Can Ecotourism Objectives Be Achieved?”, **Annals of Tourism Research**, Cilt 25, Sayı 3, 1998, s. 755-760.
- CAMPBELL, Lisa, “Ecotourism In Rural Developing Communities”, **Annals of Tourism Research**, Cilt 26, Sayı 3, 1999, s. 534-553.
- CAN, Mehmet-ÜST CAN, Çağla, “Kapadokya’da Balon Turizmi Deneyimi ve Kabul Edilebilir Risk Durumu”, **Türk Turizm Araştırmaları Dergisi**, Cilt 3, Sayı 3, 2019, s. 188-198.
- CHEN, Ching Fu-CHEN, Pei Chun, “Estimating Recreational Cyclists’ Preferences For Bicycle Routes- Evidence From Taiwan”, **Transport Policy**, Cilt 26, 2013, s. 23-30.

- CHHETRI, Prem-ARROWSMITH, Colin-JACKSON, Mervyn, “Determining Hiking Experiences In Nature-Based Tourist Destinations”, **Tourism Management**, Cilt 25, Sayı 1, 2004, s. 31-43.
- CİVELEK, Ayşen, “Turizmin Sosyal Yapıya ve Sosyal Değişmeye Etkileri”, **Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi**, Cilt 13, Sayı 1-2, 2010, s. 331-350.
- COLLINS KREINER, Noga-MALKINSON, Dan-LABINGER, Zev-SHTAINVARZ, Roy, “Are Birders Good For Birds? Bird Conservation Through Tourism Management In The Hula Valley, Israel”, **Tourism Management**, Cilt 38, 2013, s. 31-42.
- ÇAKICI, Abdul Celil-HARMAN, Serhat, “Kuş Gözlemciliğinin Önemi: Türkiye’de Kuş Gözlemcilerinin Profili”, **Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi**, Cilt 17, Sayı 2, 2006, s. 161-168.
- ÇAVUŞOĞLU, Mehmet, “Bozcaada Üzüm Tarımı Turizmi ve Elektronik Tatil Tasarım Site Uygulaması”, **International Journal of Social and Economic Sciences**, Cilt 2, Sayı 2, 2012, s. 49-54.
- ÇELİK UĞUZ, Sabriye-ÖZBEK, Volkan, “Destinasyon Sadakatini Etkileyen Faktörler: Bisiklet Turizmi ve Burhaniye Bisiklet Festivali Örneği”, **International Review of Economics and Management**, Cilt 6, Sayı 2, 2018, s. 84-102.
- ÇIKIN, Ayhan-ÇEKEN, Hüseyin-UÇAR, Metin, “Turizmin Tarım Sektörüne Etkisi, Agro-Turizm ve Ekonomik Sonuçları”, **Tarım Ekonomisi Dergisi**, Cilt 15, Sayı 1, 2009, s. 1-8.
- ÇUHADAR, Murat-MEYDAN, Çetin, “Dedegöl Dağcılık Şenliği Katılımcılarının Harcama Profili ve Isparta Ekonomisine Katkılarına Yönelik Bir Araştırma”, **Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi**, Cilt 19, Sayı 1, 2014, s. 207-221.
- DIAMANTIS, Dimitrios, “The Concept of Ecotourism: Evolution and Trends”, **Current Issues in Tourism**, Cilt 2, Sayı (2-3), 1999, s. 93-122.
- DIEDRICH, Amy, “Cruise Ship Tourism In Belize: The Implications of Developing Cruise Ship Tourism In An Ecotourism Destination”, **Ocean and Coastal Management**, Cilt 53, Sayı (5-6), 2010, s. 234-244.
- DOĞANAY, Hayati-COŞKUN, Ogün, “Türkiye Yaylacılığındaki Değişme Eğilimleri ve Başlıca Sonuçları”, **Doğu Coğrafya Dergisi**, Cilt 18, Sayı 30, 2013, s. 1-28.
- DOĞANER, Suna, “Dağ Turizmine Coğrafi Bir Yaklaşım: Uludağ’da Turizm”, **Coğrafya Araştırmaları Dergisi**, Sayı 3, 1991, s. 137-157.
- DOĞANER, Suna, “Türkiye’nin Dağlık Alanlarında Kış Turizmini Etkileyen Coğrafi Etmenler”, **Coğrafya Dergisi**, Sayı 5, 1997, s. 19-44.

- DURAN, Celalettin, “Türkiye’de Dağlık Alanların Kırsal Turizm Açısından Önemi”, **KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi**, Cilt 14, Sayı 22, 2012, s. 45-52.
- DYLLICK, Thomas-HOCKERTS, Kai, “Beyond The Business Case For Corporate Sustainability”, **Business Strategy And The Environment**, Cilt 11, Sayı 2, 2002, s. 130-141.
- EDİNSEL, Sercan-ADIGÜZEL, Orhan, “Türkiye’nin Sağlık Turizmi Açısından Son Beş Yılda Dünya Ülkeleri İçindeki Konumu ve Gelişmeleri”, **Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi**, Cilt 4, Sayı 2, 2014, s. 167-190.
- ERDOĞAN, Nazmiye-ERDOĞAN, İrfan, “Ekoturizm Betimlemeleriyle İletilenlerin Doğası”, **Gazi Üniversitesi İletişim Dergisi**, Cilt 20, Sayı 1, 2005, s. 55-82.
- ERKURT, OSMAN-PAKER, Serim, “Sualtı Arkeoparkları ve Deniz Turizmi”, **Dokuz Eylül Üniversitesi Denizcilik Fakültesi Dergisi**, Cilt 6, Sayı 2, 2014, s. 131-144.
- FASCHING, Gunter-SCHIPPINGER, Gerhard-PRETSCHER, Rudolf, “Paragliding Accidents in Remote Areas”, **Wilderness and Environmental Medicine**, Cilt 8, Sayı 3, 1997, s. 129-133.
- FENNELL, David A., “Ecotourism In Canada”, **Annals Of Tourism Research**, Cilt 25, Sayı 1, 1998, s. 231-235.
- FENNELL, David-WEAVER, David, “The Ecotourism Concept and Tourism-Conservation Symbiosis”, **Journal of Sustainable Tourism**, Cilt 13, Sayı 4, 2005, s. 373-390.
- FRANKE, Michael Krüger-SIEBERT, Christian-PFORRINGER, Wolfgang, “Paragliding Injuries”, **British Journal Of Sports Medicine**, Cilt 25, Sayı 2, 1991, s. 98-101.
- GAUL, Dirk, “Environmental Impacts of Ecotourism”, **A Review of Literature**, 2003, 12.
- GÖKÇEK, Kaya-DURSUN, Hülya, “Kocaağz, Aspius Aspius (Linneaus, 1758), Balığının Rekreatyonel Avcılık Amacıyla Üretimi”, **Karadeniz Fen Bilimleri Dergisi**, Cilt 3, Sayı 2, 2012, s. 67-73.
- GÖKDENİZ, Ayhan, “Türkiye’nin Yeni Turizm Potansiyeli: Golf Turizmi”, **Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi**, Cilt 6, Sayı 2, 1995, s. 40-43.
- GÖKKAYA, Samet-ACAR, Ayşegül-YILDIRIM, Mustafa, “Ekoturizm Konusunun Lisansüstü Tezlerdeki Bibliyometrik Profili”, **Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, Cilt 3, 2017, s. 122-130.

- GÜRSAY, Mustafa Sercan-GÜNEŞ, Saniye Gül, “Jeoturizm ve Sürdürülebilirlik: Kızılcahamam-Çamlıdere Jeoparkı Örneği”, **Ankara Araştırmaları Dergisi**, Cilt 2, Sayı 2, 2014, s. 203-215.
- GÜRSOY, Yüksel, “Giresun İlinin Spor Turizmi Açısından Değerlendirilmesi”, **Journal Of International Social Research**, Cilt 9, Sayı 45, 2016, s. 1080-1088.
- HIGHAM, James-SHELTON, Eric, “Tourism and Wildlife Habituation: Reduced Population Fitness or Cessation of Impact?”, **Tourism Management**, Cilt 32, Sayı 6, 2011, s. 1290-1298.
- HORAK, Sinisa-WEBER, Sanda, “Youth Tourism in Europe: Problems and Prospects”, **Tourism Recreation Research**, Cilt 25, Sayı 3, 2000, s. 37-44.
- İSAYEVA, Sevinç-KASALAK, Murad Alpaslan, “Sürdürülebilir Turizm Yönetimi Kapsamında Yer Alan Örnek Ekoturizm Uygulamaları”, **Uluslararası Turizm ve Sosyal Araştırmalar Dergisi**, Sayı 1, 2016, s. 183-200.
- KAFALI YILMAZ, Fatma-KAYMAK, Hülya, “Dimçayı Havzası’nın Jeomorfolojik Özellikleri”, **Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, Cilt 22, Sayı 1, 2018, s. 1-31.
- KANDIR, Hesna, “Doğada Görsel Şölen: Kuşlar ve Kuş Gözlemciliği”, **Ayrıntı Dergisi**, Cilt 3, Sayı 31, 2015, s. 15-20.
- KARADENİZ, Vedat-ÇELİKOĞLU, Şaban-AKPINAR, Erdal, “Gökgöl Mağarası ve Turizm Potansiyeli”, **Turkish Studies**, Cilt 4, Sayı 8, 2009, s. 1621-1641.
- KARASU, Tanju, “Kongre Turizmi Üzerinde Düşünceler”, **Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi**, Cilt 1, Sayı 5, 1990, s. 32-34.
- KASALAK, Murad Alpaslan-AKINCI, Zeki, “Ekoturizmin Yerel Halk Üzerindeki Etkilerinin Değerlendirilmesi”, **International Journal of Social Sciences and Education Research**, Cilt 1, Sayı 1, 2015, s. 189-196.
- KAYPAK, Şafak, “Ekolojik Turizmin Sürdürülebilirliği”, **Alanya İşletme Fakültesi Dergisi**, Cilt 2, Sayı 2, 2010, s. 93-114.
- KEMENT, Üzeyir, “Foto Safari Etkinliğine Katılan Bireylerin Turizm Deneyimlerinin Davranışsal Niyete Etkisi”, **Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, Cilt 19, Sayı 3, 2019, s. 789-805.
- KHAN, Maryam, “Tourism Development and Dependency Theory: Mass Tourism vs. Ecotourism”, **Annals of Tourism Research**, Cilt 24, Sayı 4, 1997, s. 988-991.
- KILIÇ, Dudu Duygu-GÜLER, Dursun-BABACAN, Aydın-KILIÇ, Murat, “Amasya’nın Ekoturizm Potansiyelinin Belirlenmesi Üzerine Bir Derleme”, **Sinop Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, Cilt 3, Sayı 2, 2019, s. 77-106.

- KILIÇASLAN, Çiğdem-DENİZ, Bülent-GÖKTUĞ, Tendü Hilal-KARA, Barış-KUTSAL, Erdinç, “Evaluation of Tourism Alternatives In The National Park of Dilek Peninsula Büyük Menderes Delta”, **Procedia-Social And Behavioral Sciences**, Cilt 19, 2011, s. 270-279.
- KILIÇLAR, Arzu-AYSEN, Esin-KÜÇÜKERGİN, Fulden, “Demografik Değişimlerin Turizm Türleri Üzerindeki Belirleyici Etkisi: Üçüncü Yaş Turizmi”, **Gazi Üniversitesi Turizm Fakültesi Dergisi**, Sayı 2, 2017, s. 80-100.
- KIZILASLAN, Nuray-ÜNAL, Tayfur, “Tokat İlinin Ekoturizm/Kırsal Turizm Potansiyeli ve Swot Analizi”, **Gaziosmanpaşa Bilimsel Araştırma Dergisi**, Sayı 9, 2014, s. 45-61.
- KOCA, Halil, “Gözne' de Yayla Turizmi”, **Doğu Coğrafya Dergisi**, Cilt 1, Sayı 1, 1995, s. 281-301.
- KOÇAN, Nurhan, “Ekoturizm ve Sürdürülebilir Kalkınma: Kızılcahamam-Çamlıdere Ankara Jeopark ve Jeoturizm Projesi”, **Karadeniz Fen Bilimleri Dergisi**, Cilt 3, Sayı 6, 2012, s. 69-82.
- KOPAR, İbrahim-ÇAKIR, Çağlar, “Tortum Çayı Havzası'nda (Erzurum-Artvin) Donmuş Şelale-Çağlayan Tırmanışları ve Bunun Kış Turizmi Bakımından Önemi”, **Doğu Coğrafya Dergisi**, Cilt 20, Sayı 33, 2015, s. 63-90.
- KOZAN, Gökçe Yasemin-ÖZDEMİR, Sami Sonat-GÜNLÜ, Ebru, “Turizm Yazınında Deniz Turizmi'nin Olgusal Gelişimi”, **Dokuz Eylül Üniversitesi Denizcilik Fakültesi Dergisi**, Cilt 6, Sayı 2, 2014, s.115-129.
- KUTER, Nazan-ÜNAL, Hasan Emre, “Sürdürülebilirlik Kapsamında Ekoturizmin Çevresel, Ekonomik ve Sosyo-Kültürel Etkileri”, **Kastamonu Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi**, Cilt 9, Sayı 2, 2009, s. 146-156.
- KÜÇÜKALTAN, Derman-ULTANIR, Gökçem, “Trakya'da Kırsal Turizmin Uygulanabilirliği: Şarköy Örneği” **Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi**, Cilt 14, Sayı 22, 2012, s. 125-130.
- KWAN, Pia-EAGLES, Paul Foster- GEBHARDT, Amber, “Ecotodge Patrons' Characteristics and Motivations: A Study of Belize”, **Journal of Ecotourism**, Cilt 9, Sayı 1, 2010, s. 1-20.
- LANE, Bernard, “Sustainable Rural Tourism Strategies: A Tool for Development and Conservation”, **Interamerican Journal of Environment and Tourism**, Cilt 1, Sayı 1, 2005, s. 12-18.
- LAWRENCE, Thomas-WICKINS, Deborah-PHILLIPS, Nelson, “Managing Legitimacy in Ecotourism”, **Tourism Management**, Cilt 18, Sayı 5, 1997, s. 307-316.

- LOPEZ GUZMAN, Tomas-SANCHEZ CANIZARES, Sandra, “Gastronomy, Tourism and Destination Differentiation: A Case Study in Spain”, **Review of Economics and Finance**, Cilt 1, 2012, s. 63-72.
- MANSUROĞLU, Sibel, “Turizm Gelişmelerine Yerel Halkın Yaklaşımlarının Belirlenmesi: Akseki/Antalya Örneği”, **Akdeniz Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi**, Cilt 19, Sayı 1, 2006, s. 35-46.
- MARQUES, Catarina-REIS, Elizabeth-MENEZES, Joao, “Profiling The Segments of Visitors to Portuguese Protected Areas”, **Journal of Sustainable Tourism**, Cilt 18, Sayı 8, 2010, s. 971-996.
- MINNAERT, Lynn-MAITLAND, Robert-MILLER, Graham, “What is Social Tourism?” **Current Issues in Tourism**, Cilt 14, Sayı 5, 2011, s. 403-415.
- NAZİK, Lütfi, “Yeraltı Karanlıklar Dünyasının Gizemli Oluşumları: Mağaralar”, **Mavi Gezegen Popüler Yerbilim Dergisi**, Cilt 24, 2018, s. 20-36.
- NEWSOME, David-DOWLING, Ross-LEUNG, Yu-Fai, “The Nature and Management of Geotourism: A Case Study of Two Established Iconic Geotourism Destinations”, **Tourism Management Perspectives**, Cilt 2, Sayı 3, 2012, s. 19-27.
- OLCAY, Atınç-DAĞLIOĞLU, Taner-SÜRME, Metin, “Turistleri Av Turizmine Yönelten Nedenlerin Belirlenmesine Yönelik Araştırma”, **Journal of Recreation and Tourism Research**, Cilt 6, Sayı 3, 2019, s. 285-293.
- ORAL, Seda-KOLBURAN, Şahide Güliz, “Çekişmeli Boşanma Sürecindeki Bireylerin Empatik Eğilim Düzeyleri ve Bilişsel Esneklik Düzeylerinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi”, **Yaşam Becerileri Psikoloji Dergisi**, Cilt 3, Sayı 6, 2019, s. 165-178.
- ORHAN, Tuba-KARAHAN, Faris, “Uzundere İlçesi ve Yakın Çevresinin Ekoturizm Potansiyelinin Değerlendirilmesi”, **Artvin Çoruh Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi**, Cilt 11, Sayı 1, 2010, s. 27-42.
- ÖZDEMİR, Pınar, “Türkiye’de İç Turizm”, **Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi**, Cilt 14, Sayı 2, 1999, s. 159-168.
- ÖZDEMİR, Mehmet Ali-KERVANKIRAN, İsmail, “Turizm ve Turizmin Etkileri Konusunda Yerel Halkın Yaklaşımlarının Belirlenmesi: Afyonkarahisar Örneği”, **Marmara Coğrafya Dergisi**, Sayı 24, 2011, s. 1-25.
- ÖZEN, İbrahim Akın-GÜNEREN ÖZDEMİR, Ebru, “Kapadokya Sıcak Hava Balonculuğu Üzerine Nitel Bir Araştırma”, **Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, Cilt 9, Sayı 2, 2019, s. 579-595.
- ÖZTÜRK, Yüksel-YAZICIOĞLU, İrfan, “Gelişmekte Olan Ülkeler İçin Alternatif Turizm Faaliyetleri Üzerine Teorik Bir Çalışma”, **Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi**, Cilt 2, Sayı 10, 2002, s. 183-195.

- PASLI, Mehmet Mert-ÇELİKKANAT PASLI, Nazik, “Giresun İlinin Ekoturizm Potansiyelinin Değerlendirilmesi”, **Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Elektronik Dergisi**, Cilt 10, (EkSayı), 2019, s. 297-306.
- PAWSON, Mike-GLENN, Helen-PADDA, Gurpreet, “The Definition of Marine Recreational Fishing in Europe”, **Marine Policy**, Cilt 32, Sayı 3, 2008, s. 339-350.
- PETER, John Paul, “Reliability: A Review of Psychometric Basics and Recent Marketing Practices”, **Journal of Marketing Research**, Cilt 16, Sayı 1, 1979, s. 6-17.
- PİRSELİMOĞLU BATMAN, Zeynep-DEMİREL, Öner, “Altındere Vadisi Meryemana Deresi Güzergâhında Doğa Temelli Turizm Etkinliği: Yamaç Paraşütü”, **İnönü Üniversitesi Sanat ve Tasarım Dergisi**, Cilt 5, Sayı 11, 2015, s. 13-26.
- RITCHIE, Brent-HALL, Michael, “Bicycle Tourism and Regional Development: A New Zealand Case Study”, **Anatolia**, Cilt 10, Sayı 2, 1999, s. 89-112.
- RODGER, Kate-MOORE, Susan-NEWSOME, David, “Wildlife Tourism, Science and Actor Network Theory”, **Annals of Tourism Research**, Cilt 36, Sayı 4, 2009, s. 64-666.
- ROGERSON, Christian, “Youth Tourism in Africa: Evidence from South Africa”, **Tourism Analysis**, Cilt 16, Sayı 2, 2011, s. 105-120.
- SARI, Cemali, “Alanya İlçesi’nin Alternatif Turizm Kaynakları”, **Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, Cilt 20, Sayı 1, 2010, s. 1-28.
- SCHORNER, Benedikt, “Sustainable Mountain Tourism Development Illustrated in The Case of Switzerland”, **Spnha Review**, Cilt 6, Sayı 1, 2010, s. 88-108.
- SEVİNÇ, Figen-ÖZEL, Çağıl Hale, “Boş Zaman Aktivitesi Olarak Dalış ve Yaşam Doyumu İle İlişkisi”, **Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, Cilt 20, Sayı 3, 2018, s. 397-415.
- SEZER, İbrahim-KILIÇ, Murat, “Yayla Turizmi ve Rekreasyon Amacıyla Yaylalara Gelen Ziyaretçilerin Bakış Açılarının Değerlendirilmesi: Kulakkaya Yaylası Örneği”, **International Journal of Social and Economic Sciences**, Cilt 5, Sayı 2, 2015, s. 8-16.
- SEZER, İbrahim, “Paşakonağı Yaylası ve Yakın Çevresinin Coğrafi Özellikleri İle Geliştirilebilecek Turizm Olanakları Açısından İncelenmesi”, **Marmara Coğrafya Dergisi**, Sayı 34, 2016, s. 134-146.
- SHRIVASTAVA, Paul, “The Role of Corporations in Achieving Ecological Sustainability”, **Academy of Management Review**, Cilt 20, Sayı 4, 1995, s. 936-960.

- SINDIGA, Isaac, “Alternative Tourism and Sustainable Development in Kenya”, **Journal of Sustainable Tourism**, Cilt 7, Sayı 2, 1999, s. 108-127.
- SOMUNCU, Mehmet, “Dağcılık ve Dağ Turizmindeki İkilem: Ekonomik Yarar ve Ekolojik Bedel”, **Coğrafi Bilimler Dergisi**, Cilt 2, Sayı 1, 2004, s. 1-21.
- SUNGUR, Zerrin, “Sürdürülebilir Ekoturizmin Toplumsal Etkileri: Türkiye’den Örnekler”, **In International Conference On Eurasian Economies**, Sayı 4, 2012, s. 338-344.
- SÜ ERÖZ, Sibel-BOZKURT, Mesut, “Kırsal Turizm Kapsamında Çiftlik Turizmi ve Rize İlinde Uygulanabilirliği”, **Journal of Recreation and Tourism Research**, Cilt 2, Sayı 1, 2015, s. 1-9.
- ŞAFAK, İsmail, “Türkiye’deki Av Turizmi Uygulamalarının Özel Avlak İşletmelerine Etkileri”, **Süleyman Demirel Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi**, Sayı 2, 2003, s. 133-148.
- ŞAHİN, Ahmet-ÖNDER, Serpil, “Peyzaj Mimarlığı Tasarım Sürecinde Bilgisayar Kullanım Olanaklarının Alanya Atatürk Parkı Örneğinde İrdelenmesi”, **Ziraat Fakültesi Dergisi**, Cilt 22, Sayı 46, 2008, s. 26-35.
- ŞENGEL, Ümit-GENÇ, Koray-IŞKIN, Merve-ULEMA, Şevki-UZUT, İsmail, “Turizmde “Sosyal Mesafe” Mümkün Mü? Kamp ve Karavan Turizmi Bağlamında Bir Değerlendirme”, **Electronic Turkish Studies**, Cilt 15, Sayı 4, 2020, s. 1429-1441.
- ŞENKUL, Çetin-KAYA, Seda, “Türkiye Endemik Bitkilerinin Coğrafi Dağılışı”, **Türk Coğrafya Dergisi**, Cilt 69, 2017, s. 109-120.
- TIRAŞ, Hacı Hayrettin, “Sürdürülebilir Kalkınma ve Çevre: Teorik Bir İnceleme”, **Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi**, Cilt 2, Sayı 2, 2012, s. 57-73.
- TISDELL, Clem, “Ecotourism, Economics, And The Environment: Observations From China”, **Journal of Travel Research**, Cilt 34, Sayı 4, 1996, s. 11-19.
- TOPAY, Mehmet-KOÇAN, Nurhan, “Kamping/Çadırli Kamp İçin Alan Seçim Kriterlerinin Belirlenmesi ve Bartın-Uluyayla ’da Örnek Bir Uygulama”, **Süleyman Demirel Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi**, Cilt 10, Sayı 1, 2009, s. 116-128.
- TUFAN, İsmail-SEEBERGER, Bernd-ÖZTÜRK, Sanem-AYAN, Sıla-ÖZGÜR, Özlem, “Antalya Yaşlılık Araştırması (AYAR) Yaşlıların Sağlık Durumu”, **Geriatrik Bilimler Dergisi**, Cilt 1, Sayı 2, 2018, s. 49-60.
- TÜRK, Ali-SEYDİÖĞULLARI, Hatice Selcen, “Kent Kimliğinin Kent Meydanlarına Yansıması: Alanya İskele-Rıhtım Bölgesi Örneği”, **Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi**, Cilt 9, (Ek Sayı 1), 2018, s. 205-215.

- TÜRKER, Nuray, “Batı Karadeniz Bölümü Ekoturizm Kaynaklarının Değerlendirilmesi ve Bir Ekoturizm Rotası Önerisi”, **International Journal of Social Science**, Cilt 6, Sayı 4, 2013, s.1093-1128.
- ULUSOY, Hatice, “Muğla İli Av Turizminin İlin Ekonomisi ve Kırsal Kalkınması Üzerindeki Etkisinin İrdelenmesi”, **International Journal of Social and Economic Sciences**, Cilt 6, Sayı 2, 2016, s. 52-57.
- ÜNAL ANKAYA, Funda-YAZICI, Kübra-BALIK, Gökhan-GÜLGÜN ASLAN, Bahriye, “Dünyada ve Türkiye’de Ekoturizm, Sosyal-Kültürel ve Ekonomik Katkıları”, **Ulusal Çevre Bilimleri Araştırma Dergisi**, Cilt 1, Sayı 2, 2018, s. 69-72.
- YAŞAR, Okan, “Saros Körfezi Kıyılarında Su Altı Dalış Turizmi”, **Journal of World of Turks**, Cilt 3, Sayı 1, 2011, s. 33-55.
- YILDIRIM, Talat-KOÇAN, Nurhan, “Nevşehir Acıgöl Kalderası Kalecotepe ve Acıgöl Maarlarının Jeoturizm Kapsamında Değerlendirilmesi”, **Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi**, Cilt 45, Sayı 2, 2008, s. 135-143.
- YILMAZ USTA, Nalan Damla-YAKUT İPEKOĞLU, Hilal, “Kadıni Mağarası (Alanya/Antalya) İnsanlarının Ölü Gömme Pratikleri Üzerine Antropolojik Bir Ön Değerlendirme”, **Cedrus**, Cilt 7, 2019, s. 41-59.
- YOON, Yooshik-GÜRİSOY, Doğan-CHEN, Joseph, “Validating a Tourism Development Theory With Structural Equation Modeling”, **Tourism Management**, Cilt 22, Sayı 4, 2001, s. 363-372.
- YOZCU, Serhat, “Türkiye Mağara Turizmine Yönelik Bir Değerlendirme”, **Türk Turizm Araştırmaları Dergisi**, Cilt 4, Sayı 2, 2020, s. 1493-1508.
- YUSIFLI, Heydar-KERİM, Gülmira, “Turizm Pazarlamasında Sosyal Medya Uygulamasının Satın Alma Kararına Etkisi: İstanbul İlinde Bir Araştırma”, **İstanbul Aydın Üniversitesi Dergisi**, Cilt 11, Sayı 1, 2019, s. 91-109.
- ZEYBEK, Halil İbrahim, “Akdağ’ın (Tokat) Doğal Ortam Özellikleri ve Turizm Potansiyeli”, **Doğu Coğrafya Dergisi**, Cilt 8, Sayı 9, 2011, s. 119-142.
- WALLACE, George-PIERCE, Susan, “An Evaluation of Ecotourism in Amazonas, Brazil”, **Annals of Tourism Research**, Cilt 23, Sayı 4, 1996, s. 843-873.
- WEAVER, David, “Hard-Core Ecotourists in Lamington National Park, Australia”, **Journal Of Ecotourism**, Cilt 1, Sayı 1, 2002, s. 19-35.
- WIGHT, Pamela, “Ecotourism: Ethics or Eco-Sell?”, **Journal Of Travel Research**, Cilt 31, Sayı 3, 1993, s. 3-9.

Kongre

BAYKAL, Derya-ÇİMEN, Hürriyet, “Sürdürülebilir Turizm ve Eko-turizm Sertifikaları”, **Doğu Karadeniz Bölgesi Sürdürülebilir Turizm Kongresi Bildiriler Kitabı**, (Ed. Uğur Akdu, İsmail Çalık), Gümüşhane 2015, s. 10-21.

BAYRAKCI, Selman, “Turizmin Alanya’nın Sosyo-Kültürel Gelişimine Etkisi”, **III. Disiplinlerarası Turizm Araştırmaları Kongresi Bildiri Kitabı**, (Ed. Nazmi Kozak, Osman Eralp Çolakoğlu), Aydın 2014, s. 914-926.

DİLAVER, Zuhale, “Ankara’nın Botanik Turizmi Potansiyeli”, **International West Asia Congress of Tourism Research**, (Ed. Faruk Alaeddinoğlu, Emine Cihangir, Mehmet Şeremet), Van 2017, s. 556-569.

GÖKTAŞ, Levent Selman, “Şanlıurfa Halkının İnanç Turizm Algısına Yönelik Tutumlarının Tespiti”, **II. Uluslararası Turizm ve Kültürel Miras Kongresi**, (Ed. Suavi Tuncay), Şanlıurfa 2018, s. 7-24.

GÜRBÜZ, İsmail Bülent-EROL, Orkun-YAVUZ, Orhan, “Dünya’da ve Türkiye’de Kırsal Turizm”, **Türkiye V. Tarım Ekonomisi Kongresi**, 18-20 Eylül 2002, s. 421-425.

İSTANBULLU DİNÇER, Füsun-ATSIZ, Ozan-KAHRAMAN, Onur Cüneyt-ÇİFÇİ, İbrahim, “Sportif Olta Balıkçılığının Alternatif Turizm Kapsamında Değerlendirilmesi”, **I. Ulusal Alternatif Turizm Kongresi**, 2016, s. 90-100.

KAPLAN, Ayşe-ARDAHAN, Faik, “Doğa Sporları Yapan Bireylerin Profilleri, Doğa Sporları Yapma Nedenleri ve Elde Ettikleri Faydalar: Antalya Örneği”, **12. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi**, 2012, s. 93-114.

SAYILAN, Hasan, “Endemik Bir Bitki Türü Olan Muş Lalesi'nin (Tulipa Sintenisii Baker) Botanik Turizmi (Bitki Gözlemciliği) Amaçlı Değerlendirilmesi”, **Ulusal Coğrafya Sempozyumu**, (Ed. Ali Özçağlar), Ankara 2008, s. 473-482.

Yüksek Lisans ve Doktora Tezleri

ALKAN ERDOĞAN, Ceylan, “*Sürdürülebilir Turizm Kapsamında Doğal ve Sosyo-Kültürel Varlıkların Değerlendirilmesi ve Korunması: Alaçatı Örneği*”, Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir, 2015.

BEKİROĞLU, Merve, “*Uçmakedere'nin (Tekirdağ) Doğal ve Kültürel Özelliklerinin Ekoturizm Açısından Değerlendirilmesi*”, Yüksek Lisans Tezi, Namık Kemal Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Tekirdağ, 2008.

ÇETİNKAYA, Güney, “*Doğa Yürüyüşü Parkurlarının Turizm Amaçlı Değerlendirilmesi: Antalya Beydağları Örneği*”, Doktora Tezi, Akdeniz Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya, 2014.

- DEMİREL, Mehmet, ‘*Alanya’da Turizm*’, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 1997.
- ELİNÇ, Hakan, ‘*Görsel Kalite Değerlendirmesi Yöntemi ile Antalya İli Alanya İlçesindeki Abdurrahman Alaettinoğlu ve Alanya Belediye Başkanları Kent Parklarının İrdelenmesi*’, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Konya, 2011.
- KARADEMİR, Yasemin, ‘*Türkiye’de Yamaç Paraşütçüleri Problemleri ve Beklentileri*’, Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 2016.
- KAYMAZ, Çağlar Kıvanç, ‘*Artvin İlinin Ekoturizm Potansiyeli ve Sürdürülebilir Yönetimi*’, Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum, 2018.
- KESKİN, Muzaffer Toprak, ‘*Farklı Rotalarda Yürüyüş Yapan Katılımcıların Akıllı Rota Uygulamasına Dayalı Risk Algılarının Ortaya Konulması ve Deneyimleri*’, Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 2020.
- KILIÇ BENZER, Ayşe Nüket, ‘*Bolu-Göynük ve Yakın Çevresi Doğal ve Kültürel Kaynaklarının Ekoturizm Açısından Değerlendirilmesi*’, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 2006.
- MURADOV, Seyfiddin, ‘*Turizmin Kentleşme Sürecine Etkileri: Alanya Örneği*’, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2006.
- PEKÇETİNÖZ, Besen, ‘*Denizel Koruma Alanlarında Ekoturizmin Bir Segmenti Olarak Kuş Gözlemciliği Aktiviteleri ve İzmir Kuş Cennetinin Potansiyeli*’, Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İzmir, 2006.
- POLAT, Ahmet Tuğrul, ‘*Karapınar İlçesi ve Yakın Çevresi Peyzaj Özelliklerinin Ekoturizm Kullanımları Yönünden Değerlendirilmesi Üzerine Bir Araştırma*’, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Konya, 2008.
- PRATIWI, Sudhiani, ‘*Understanding Local Community Participation in Ecotourism Development: A Critical Analysis of Select Published Literature*’, A Master of Science Thesis, Michigan State University, ABD, 2000.
- ŞİRİN, İlyas, ‘*Yerleşik Yabancıların Yerel Hizmetlere Bakışı: Alanya Örneği*’, Yüksek Lisans Tezi, Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Alanya, 2017.
- TAPKI, Sinem, ‘*Kırsal Yerleşimlerin Gelişimi İçin Alternatif Turizm Olanakları Üzerine Bir Model Önerisi: Yozgat Örneği*’, Doktora Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, 2020.

TETİK, Nuray, “*Turist Rehberlerinin Ekoturizm Alanındaki Yeterlilikleri: Doğu Karadeniz Örneği*”, Doktora Tezi, Balıkesir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir, 2012.

TOPAY, Mehmet, “*Bartın-Uluyayla Peyzaj Özelliklerinin Rekreasyon-Turizm Kullanımları Açısından Değerlendirilmesi Üzerinde Bir Araştırma*”, Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 2003.

TUNCER, Süheyla, “*Alanya Kalesi ve Çevresi Florası (Alanya-Antalya)*” Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 2014.

YILMAZ, Hatice, “*Turizm Çeşitlendirmesi Kapsamında Ekoturizmin Ürünü Olarak Tatil Çiftlikleri: Türkiye’deki Tatil Çiftliklerine Yönelik Swot Analizi*”, Doktora Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon, 2008.

İnternet Kaynakları

Alanya Belediyesi 2015-2019 Stratejik Planı, Erişim Adresi: <https://www.alanya.bel.tr/Documents/StratejikPlan/2015/mobile/#p=1> Erişim Tarihi: 12.11.2020.

Alanya Belediyesi Stratejik Planı (2006-2010), (2006), Erişim Adresi: <http://www.sp.gov.tr/upload/xSPStratejikPlan/files/2GKlk+AlanyaBelediyeS20062010.pdf> Erişim Tarihi: 18.11.2020.

Alanya Botanik Turizmi, (2012). Antalya Kültür ve Turizm Dergisi. Erişim Adresi: <http://www.antalya.gov.tr/antalya-kultur-ve-turizm-dergisi> Erişim Tarihi: 03.01.2022.

Alanya Demografik Yapısı, (2020). Türkiye İstatistik Kurumu. Erişim Adresi: <https://tuikweb.tuik.gov.tr/PreTabloArama.do?metod=search&araType=vt> Erişim Tarihi: 28.10.2020.

Alanya İklim, (2020). Climate-Data.Org. Erişim Adresi: <https://tr.climate-data.org/asya/tuerkiye/antalya/alanya-1033/> Erişim Tarihi: 20.12.2021.

Alanya Nüfus Sayısı, (2022). Türkiye İstatistik Kurumu. Erişim Adresi: <https://data.tuik.gov.tr/Search/Search?text=n%C3%BCfus> Erişim Tarihi: 02.01.2022.

Alanya’nın Sualtı Yaşamı, (2010). Alanya Ticaret ve Sanayi Odası. Erişim Adresi: <http://arsiv.altso.org.tr/dergi/Alanyasualt%C4%B1yasami/Alanya'n%C4%B1..su%20alt%C4%B1.pdf> Erişim Tarihi: 30.11.2020.

Alanya Trekking, (2021). Alanya Turistik İşletmeciler Derneği. Erişim Adresi: <https://www.altid.org.tr/projeler/alanya-doga-sporlarini-gelistirme-projesi/> Erişim Tarihi: 22.12.2021.

- Antalya Su Kabağı, (2014). Antalya Kültür ve Turizm Dergisi, Erişim Adresi: <http://www.antalya.gov.tr/antalya-kultur-ve-turizm-dergisi> Erişim Tarihi: 03.01.2022.
- Bisiklet Turu, (2020). TUR Cumhurbaşkanlığı Türkiye Bisiklet Turu. Erişim Adresi: <https://www.tourofturkey.org.tr/hakkinda> Erişim Tarihi: 27.11.2020.
- Burhaniye-Gömeç Dalış Turizmi Fizibilite  alışması Raporu, (2019), Burhaniye Ticaret Odası. Erişim Adresi: <http://www.burhaniyeto.org.tr/uploads/dal%C4%B1%C5%9Fturizmison.pdf> Erişim Tarihi: 30.11.2020.
- Cumhurbaşkanlığı Bisiklet Turu, (2020). Alanya Belediyesi. Erişim Adresi: <https://www.alanya.bel.tr/Haber/19736/CUMHURBASKANLIGI-BISIKLET-TURU-STARTI-ALANYA-DAN> Erişim Tarihi: 27.11.2020.
- Çiftlik Turizmi, (2020). Ala  iftlik. Erişim Adresi: <https://alaciftlik.business.site/#summary> Erişim Tarihi: 22.11.2020.
- Ekoturizm Sektör Raporu, (2012). Batı Akdeniz Kalkınma Ajansı. Erişim Adresi: <https://www.baka.gov.tr/uploads/1349952547EKOTURIZM-SEKTOR-RAPORU11EYLUL.pdf> Erişim Tarihi: 30.12.2020.
- Kamp ve Karavan Turizmi, (2020).  ncekum Orman Kampı. Erişim Adresi: <https://www.incekumormankampi.com/ozel-imkanlar/> Erişim Tarihi: 22.11.2020.
- Kamp ve Karavan Turizmi, (2020). Aytap Antik Kenti. Erişim Adresi: <https://antalya.ktb.gov.tr/Eklenti/8732,alanyatrpdf.pdf?0> Erişim Tarihi: 22.11.2020.
- Korsanlar Mağarası, (2020). Alanya Belediyesi. Erişim Adresi: <https://www.alanya.bel.tr/S/559/Korsanlar-Magarası--Kizlaryarigi-> Erişim Tarihi: 14.11.2020.
- Mağara Turizmi, (2021). Yatırım ve  şletmeler Genel Müdürlüğü. Erişim Adresi: <https://yigm.ktb.gov.tr/TR-10335/magara-turizmi.html> Erişim Tarihi: 24.07.2021.
- Milli Parklar, Tabiat Parkları, Tabiat Anıtları, Tabiatı Koruma Alanları, (2021). Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü. Erişim Adresi: <https://www.tarimorman.gov.tr/DKMP> Erişim Tarihi: 02.01.2021.
- Özel  evre Koruma Bölgeleri, (2021).  evre ve şehircilik Bakanlığı. Erişim Adresi: <https://ockb.csb.gov.tr/> Erişim Tarihi: 02.01.2021.
- Rafting, (2020). Türkiye Kültür Portalı. Erişim Adresi: <https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/antalya/turizmaktiviteleri/rafting408918> Erişim Tarihi: 22.11.2020.

- Türkiye Turizm Stratejisi 2023, (2007). Erişim Adresi: <https://www.ktb.gov.tr/Eklenti/906,ttstratejisi2023pdf.pdf?0> Erişim Tarihi: 02.01.2021.
- UNWCED. (1987). Report of The World Commission on Environment and Development: Our Common Future, 31. Erişim Adresi: file:///C:/Users/VivoBook/Downloads/our_common_futurebrundtlandreport1987.pdf Erişim Tarihi: 25.06.2020.
- UNEP ve UNWTO. (2005). Making Tourism More Sustainable- A Guide for Policy Makers, 11-12. Erişim Adresi: <https://www.unwto.org/sustainable-development> Erişim Tarihi: 30.06.2020.
- United Nations World Tourism Organization, (2002). The World Ecotourism Summit: Final Report, UNWTO Publication, Madrid, Spain, Erişim Adresi: <https://www.gdrc.org/uem/eco-tour/Final-Report-WES-Eng.pdf> Erişim Tarihi: 26.07.2020.
- Yaban Hayatı Koruma Sahası, (2020). Tarım ve Orman Bakanlığı Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü. Erişim Adresi: <https://www.tarimorman.gov.tr/DKMP/Belgeler/Korunan%20Alanlar%20Listesi/6-YABAN%20HAYATI%20GEL%C4%B0%C5%9ET%C4%B0RME%20SAHALARI.pdf> Erişim Tarihi: 16.11.2020.
- Yamaç Paraşütü, (2020). Antalya İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü. Erişim Adresi: <https://antalya.ktb.gov.tr/TR-68447/yamac-parasutu.html> Erişim Tarihi: 22.11.2020.
- Yayla Terimi, (2020). Türk Dil Kurumu. Erişim Adresi: <https://sozluk.gov.tr/> Erişim Tarihi: 04.10.2020.
- Yayla Turizmi, (2020). Yatırım ve İşletmeler Genel Müdürlüğü. Erişim Adresi: <https://yigm.ktb.gov.tr/TR-11532/yayla-turizmi.html> Erişim Tarihi: 19.11.2020.
- Yayla Turizm Merkezleri, (2020). Yatırım ve İşletmeler Genel Müdürlüğü. Erişim Adresi: <https://yigm.ktb.gov.tr/TR-11533/yayla-turizm-merkezleri.html> Erişim Tarihi: 19.11.2020.
- YÜCEL, Cengiz, (2002). Turizmde Yükselen Değer: Ekoturizm, TÜRSAB Ar-Ge Departmanı. Erişim Adresi: http://www.tursab.org.tr/dosya/1023/02nieko_1023_1889046.pdf Erişim Tarihi: 02.01.2021.

EKLER

EK 1-ANKET FORMU

**YEREL HALKIN EKOTURİZME YÖNELİK ALGISI ALANYA BÖLGESİ
ÖRNEĞİ YEREL HALK ANKETİ**

Değerli katılımcı,

Bu anket çalışmasının sonuçları “Yerel Halkın Ekoturizme Yönelik Algısı Alanya Bölgesi Örneği” yüksek lisans tez çalışmasında kullanılacaktır. Vereceğiniz bilgiler bilimsel amaçlı kullanılacaktır. Fikir ve görüşleriniz için teşekkür ederiz.

Dr. Öğr. Üyesi M. Mert PASLI

Seher KARAKURT

Giresun Üniversitesi

Giresun Üniversitesi

Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik

Ekoturizm Rehberliği Yüksek Lisans Öğrencisi

Ekoturizm; kırsal ve dağlık alanlarda yapılan, kaynak değerlerini koruyan, yerel halka fayda sağlamayı amaçlayan ve doğal yaşam ile uyumlu faaliyetler içeren bir turizm çeşididir.

Cinsiyetiniz ☐ Kadın ☐ Erkek

Yaşınız ☐ 18 yaş ve altı ☐ 19-29 ☐ 30-40 ☐ 41- 51 ☐ 52 yaş ve üzeri

Öğrenim Düzeyiniz ☐ İlköğretim ☐ Ortaöğretim ☐ Lise ☐ Üniversite ☐ Lisansüstü

Medeni Durumunuz ☐ Evli ☐ Bekar

Mesleki Durumunuz ☐ İşçi ☐ Memur ☐ Emekli ☐ Ev Hanımı ☐ Öğrenci ☐ Tüccar ☐ Serbest Meslek ☐ Diğer

Aylık Geliriniz ☐ 2500 TL ve altı ☐ 2501 TL-3500 TL ☐ 3501 TL-4500 TL ☐ 4501 TL-5500 TL

☐ 5501 TL +

- Ekoturizm (Doğa turizmi), kültür turizmi, inanç turizmi, çiftlik turizmi, yayla turizmi gibi ekolojik turizm faaliyetleri kapsamında gelen turistlere yöreyi tanıtmak ve gezdirmek için rehberlik hizmeti olarak Alanya turizminin gelişmesine yerel halk olarak katkıda bulunmak ister misiniz?
☐ Evet ☐ Hayır
- Kaç yıldır Alanya’da yaşamaktasınız?

Bundan sonraki soruları aşağıdaki ölçeğe dayalı olarak, kişisel görüşlerinize göre değerlendiriniz.

1-Kesinlikle Katılmıyorum 2-Katılmıyorum 3-Kararsızım 4-Katılıyorum 5-Kesinlikle Katılıyorum

		1	2	3	4	5
1	Turizm ekonomiyi geliştiren bir hizmet sektörüdür					
2	Turizm kültürün artmasını ve insanların kaynaşmasını sağlayan faaliyettir					
3	Turizm çevreyi koruyan ve güzelleştiren bir faaliyettir					
4	Turizm diğer sektörleri gerileten bir sektördür					
5	Turizm toplumun ahlakını bozan bir faaliyettir					
6	Turizm çevreyi kirlüten bir faaliyettir					
7	Eko-turizmin gelişmesi için çevre daha fazla korunmalı ve geliştirilmelidir					
8	Eko-turizmin gelişimi için halk mutlaka eğitilmeli ve bilgilendirilmelidir					
9 (R)	Eko-turizmde temel amaç sadece ekonomik gelir sağlamaktır					
10	Alanya doğa turizmi yönünden her türlü olanaklara sahiptir					
11	Turizmle birlikte yerel halkın ekonomik seviyesi gelişir					
12	Eko-turizm Alanya'da yerel halka yeni iş imkanları doğurur					
13	Eko-turizm Alanya'da eski mesleklere ve yerel ürünlere değer katar					
14	Eko-turizm Alanya'da diğer sektörleri geriletir					
15(R)	Eko-turizm ile birlikte Alanya kültürü bozulur					
16	Eko-turizm Alanya turizminin gelişmesi için önemlidir					
17(R)	Eko-turizm diğer turizm türlerinin gelişimini engeller					
18	Eko-turizm diğer turizm türlerine entegre olursa Alanya turizmi daha fazla gelişir					
19	Alanya'da eko-turizm gelişimi çevrenin korunmasına katkı sağlar					
20	Alanya'da eko-turizm gelişimi halkın yaşam standardını geliştirir					
21	Alanya'da eko-turizm gelişimi doğal ve kültürel değerlerin tanınmasını artırır					
22	Alanya'da eko-turizm gelişimi halkın turizm anlayışını değiştirir					
23(R)	Alanya'da eko-turizm ile birlikte çöp ve çevre kirliliği sorunu yaşanır					
24(R)	Alanya'da eko-turizm gelişimi doğal güzellikleri tahrip eder, tarihi yapıları bozar					
25	Alanya'da ekoturizm ile birlikte toplumsal değerler, gelenekler bozulur, yok olur					
26	Eko-turizmle birlikte Alanya kimliği kaybolmaya başlar					
27	Alanya'da gelececek turizm çevre ile uyumlu olmalıdır					
28(R)	Alanya'da eko-turizm alanları açılmamalıdır					
29	Alanya'da diğer turizm türleri eko-turizmin gelişimini engeller					
30(R)	Alanya eko-turizm için uygun alanlardan yoksundur					
31(R)	Alanya'da eko-turizmin gelişimi için yerel halkın görüşünün alınmasına gerek yoktur					
32	Yerel halka eko-turizme katkı yapması için ekonomik destek sağlanmalıdır					

Ekleme istediğiniz başka bir şey var mı?

.....

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler	
Adı Soyadı	Seher KARAKURT
Doğum Yeri ve Tarihi	
Eğitim Durumu	
Lisans Öğrenimi	Giresun Üniversitesi Bulancak Kadir Karabaş Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu (2014-2018)
Yüksek Lisans Öğrenimi	Giresun Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Ekoturizm Rehberliği Anabilim Dalı
Bildiği Yabancı Diller	İngilizce
İş Deneyimi	
Stajlar	Alanya Kemal Bay Hotel Alanya Grand Uysal Otel
Çalıştığı İşletmeler	Labranda Alantur Resort Hotel Alanya Panorama Hotel Alanya Grand Uysal Hotel Alanya Çimen Otel
İletişim	
E-posta	